

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ**

Л. Петухова, О. Анісімова

**ІНСТРУМЕНТАРІЙ ІНТЕРАКТИВНОЇ ВЗАЄМОДІЇ
ВИКЛАДАЧА ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ ТА
ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ**

Навчально-методичний посібник

**Херсон – Івано-Франківськ
2023**

УДК 378.147 : 004. 031. 42 (075. 8)

*Рекомендовано до друку відповідно до
рішення вченої ради ХДУ від 27.11.2023, протокол № 8*

Колектив співавторів:

Наталія ВОРОПАЙ – кандидатка педагогічних наук, доцентка кафедри педагогіка та психології дошкільної та початкової освіти Херсонського державного університету.

Анастасія ГОРЛОВА – кандидатка педагогічних наук, доцентка кафедри педагогіка та психології дошкільної та початкової освіти Херсонського державного університету.

Альона БАЛЪОХА – кандидатка педагогічних наук, викладачка кафедри теорії та методики дошкільної та початкової освіти Херсонського державного університету.

Світлана ЧЕПУРНА – викладачка кафедри педагогіки дошкільної та початкової освіти Херсонського державного університету.

Рецензенти:

Зданевич Лариса Володимирівна – докторка педагогічних наук, професорка, завідувачка кафедри дошкільної педагогіки, психології та фахових методик Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії.

Мачинська Наталія Ігорівна – докторка педагогічних наук, професорка, завідувачка кафедри початкової та дошкільної освіти Львівського національного університету ім. І. Франка.

Інструментарій інтерактивної взаємодії викладача закладу вищої освіти та здобувачів освіти : навчально-методичний посібник для викладачів та здобувачів освіти спеціальності «Дошкільна освіта», «Початкова освіта»; Укладачі: Петухова Л.Є, Анісімова О.Е. Херсон – Івано-Франківськ : ХДУ, 2023. с. 180.

Навчально-методичний посібник рекомендований викладачам, здобувачам освіти закладів вищої освіти, закладів системи післядипломної освіти. Представлено теоретичні матеріали щодо інтерактивної освіти, методичні рекомендації, приклади WEB-мультимедіа енциклопедій та різноманітних форм взаємодії педагога ЗВО із здобувачами освіти.

УДК 378.147 : 004. 031. 42 (075. 8)

ISBN 978-617-7090-74-7

© Херсонський державний університет, 2023
© Л. Петухова, О. Анісімова, 2023

ЗМІСТ

Вступ	5
Науково-теоретичні засади інтерактивної освіти	7
<i>Сутність інтерактивної освіти</i>	7
<i>Основні підходи та принципи і нтерактивного навчання</i>	14
<i>Готовність педагогів до інтерактивної взаємодії із здобувачами освіти</i>	17
<i>Методичні рекомендації щодо організації інтерактивного навчання</i>	20
Інтерактивна взаємодія викладача закладу вищої освіти із здобувачами освіти.....	31
Модель «Студенти як партнери».....	35
Результати опитування здобувачів освіти щодо організації взаємодії учасників освітнього процесу.....	47
Web-мультимедіа енциклопедії – ефективний засіб організації взаємодії учасників освітнього процесу закладу вищої освіти (теоретичне обґрунтування).....	55
<i>Web-мультимедіа енциклопедія «Історія загальної та дошкільної педагогіки»</i>	59
<i>Web-мультимедіа «фребельпедагогіка»</i>	78
<i>Web-мультимедіа енциклопедія з дисциплін природничого циклу</i>	96

Приклади форм інтерактивної взаємодії викладачів ЗВО та здобувачів освіти	120
<i>Педагогічний батл</i>	121
<i>Цитатні дебати</i>	124
<i>Педагогічний квест</i>	125
<i>Воркшоп</i>	129
<i>Буктрейлер</i>	130
<i>Експлікація</i>	132
<i>Дивертисмент</i>	134
<i>Едьютейнмент</i>	135
<i>Професійний постер (колаж)</i>	138
Організація взаємодії здобувачів освіти та керівників практики	139
Тезаурус	149
Список використаних джерел	154
Додатки	159
<i>Додаток А Педагогічний батл</i>	159
<i>Додаток Б Цитатні дебати</i>	163
<i>Додаток В Педагогічний квест</i>	164
<i>Додаток Г Педагогічний дивертисмент</i>	172
<i>Додаток Д Способи створення колажу</i>	177

ВСТУП

Сучасний світ й Україна, зокрема, характеризуються тенденціями, серед яких важливе місце займають глобалізація та інтеграція у суспільний розвиток. Ці процеси охоплюють економічні, політичні, соціальні та культурні сфери людської життєдіяльності. Також спостерігається перехід від постіндустріального суспільства до інформаційного, а потім до суспільства знань. Однак, незалежно від цих тенденцій, усвідомлюється, що найвищою цінністю і метою будь-якого соціального розвитку є сама Людина.

Нові виклики цивілізації, швидкі та необхідні зміни, що відбуваються у сучасному суспільстві, вимагають високих стандартів від особистості. Очевидно, що майбутнє залежить не лише від здатності людини адаптуватися до нових умов і жити в них, але й від її здатності стати суб'єктом та активним творцем свого власного життя і суспільства.

Трансформації в системі освіти розглядаються нині як чинник розвитку суспільства. Цей процес пов'язаний із світовими тенденціями. У різних країнах світу відбуваються пошуки та реалізація нових аспектів в організації освітнього процесу, що впливає на його гуманізацію, демократизацію, диверсифікацію. Оновлення різних сфер духовного та соціального життя вимагають наразі якісно нового рівня підготовки фахівців.

Аналіз актуальних тенденцій галузі педагогічної освіти свідчить про зростання вимог до професійних компетентностей сучасного педагога.

Вища освіта зорієнтована на особистісну сутність людини, на розвиток її індивідуальних талантів та здібностей. В центрі уваги знаходяться здобувачі освіти. Формуюча роль у цьому процесі належить викладачеві закладу вищої освіти. Реформаційні процеси освітньої системи України вимагають

постійної оптимізації діяльності педагогів, пошуку ефективних форм і методів педагогічної взаємодії та приведення їх у відповідність до потреб часу. Педагогічна майстерність та професійний рівень викладача є основними чинниками в реалізації сучасних світових вимог, які висуває суспільство до системи освіти.

Одним з головних завдань організації освітнього процесу закладу вищої освіти є широке впровадження та використання активних та інтерактивних форм взаємодії «викладач – здобувач освіти» для формування необхідних професійних компетентностей майбутніх фахівців.

У сучасному світі, відповідно до потреб освіти, одним з головних напрямків модернізації української освіти є впровадження інтерактивних форм і методів навчання та виховання. Це є необхідною умовою для забезпечення сучасних освітніх потреб.

Інтерактивне навчання передбачає конкретну мету та форми взаємодії, що розвивають пізнавальну діяльність здобувачів освіти, впливають на якість засвоєння матеріалу, на підвищення здатності до кооперації та співробітництва.

Інтерактивна освітня взаємодія забезпечує якісне діалогічне спілкування, спільне розв'язання завдань, творчу атмосферу, комфортність та доброзичливість для учасників освітнього процесу. Як наслідок – сформовані професійні компетентності педагогів: предметно-методична, організаційна, інформаційно-цифрова, проектувально-прогностична, оцінювально-аналітична, емоційно-етична.

Науково-педагогічними працівниками педагогічного факультету Херсонського державного університету укладено навчально-методичний посібник «Інструментарій інтерактивної взаємодії викладача ЗВО та здобувачів освіти», у якому представлено теоретичний аналіз вище окресленого питання; практичні розробки, авторський досвід партнерської взаємодії учасників освітнього процесу.

НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ІНТЕРАКТИВНОЇ ОСВІТИ

Сутність інтерактивної освіти

Теоретичні й методичні засади інтерактивної освіти, ефективність її впливу на формування особистості ґрунтовно досліджено у працях І. Авдєєвої, І. Кларіна, О. Пометун, Л. Пироженко, О. Пехоти, Н. Побірченко, Г. Селевка, С. Сисоевої, Ю. Сидоренко, П. Щербаня та інших, а також закордонними спеціалістами Т. Альберг, К. Роджерса, Л. Бранфорд, К. Бенне, Дж. Стюарт, К. Фопель та ін.

Особливості використання інтерактивних технологій, а також нові форми і методи їх застосування в освітньому процесі розкрили науковці та педагоги: Л. Асімова, Н. Богомолова, Ю. Ємельянов, В. Захаров, Е. Михайлова, В. Платанов, А. Панфілова, Л. Петровська, А. Смолкій, Н. Хрящева та ін.

У сучасній педагогіці, серед основних підходів до навчання та виховання, можна виділити три ключові моделі: традиційну (класичну), активну та інтерактивну.

Під час використання класичної (традиційної) моделі освітнього процесу здобувачі освіти опановують матеріал, презентований викладачем або користуються підручником. На заняттях вони демонструють лише репродуктивні знання, виконують чітко обмежені дії відповідно до підготовленого сценарію та не обговорюють навчальний матеріал [23].

Активною моделлю передбачено взаємодію в системі «учень – вчитель», мотивацію та стимулювання пізнавальної діяльності. Ознакою є наявність творчих завдань, активної взаємодії усіх учасників освітнього процесу.

Йдеться про такі методи навчання: виконання індивідуальних творчих проєктів, організація конкурсів креативності на авторських ідей, вікторини, навчальні квести, вирішення кросвордів тощо.

«Інтерактив» в перекл. з англійської мови – «взаємний акт». Інтерактивність – «здатність взаємодіяти, чи знаходитися в режимі бесіди, діалогу з чимось, як наприклад, з комп'ютером, або а кимось – людиною» [17, с. 109]. Цей процес передбачає створення сприятливих умов для навчання та виховання, в рамках яких всі учасники освітнього процесу активно взаємодіють між собою. Для досягнення цього використовуються методи, такі як моделювання життєвих і професійних ситуацій, рольові ігри та інші підходи, які сприяють створенню ситуацій пошуку та досягнення успіху, співпереживання, вирішення суперечностей, ризику, сумніву, переконання, задоволення, аналізу та самооцінки своїх дій. Особливо важливою є спільна робота над вирішенням проблем та завдань [16, с. 120].

У інтерактивному освітньому процесі змінюється роль педагога, його функції. Вчитель, викладач, педагог активно стимулює учнів до самостійної творчої роботи, виконуючи роль фасилітатора, проєктувальника і консультанта.

У процесі інтерактивної взаємодії передбачено організацію і розвиток спілкування, яке збагачує досвідом колегіального вирішення загальних, але значимих для кожного учасника взаємодії завдань.

Основними відмінностями інтерактивної освіти від традиційної у сучасній дидактиці визначено: суб'єкт-суб'єктну взаємодію педагога та здобувачів освіти як прямо, так й опосередковано; самостійний (індивідуальний або груповий) пошук рішення навчальних проблем або завдань; достатньо швидке залучення здобувачів освіти до активної діяльності; створення емоційно-вольового фону

для активної пізнавальної діяльності; безперервно діючі прямі та зворотні зв'язки між учасниками освітнього процесу; зміна ролі вчителя на роль консультанта; ефективність досягнення мети навчання та виховання [27, с. 240].

Інтерактивна освіта мотивує здобувачів освіти до розвитку вмінь концентруватися на творчому процесі й одержувати від нього задоволення. Освітній процес фокусується на суб'єктивному досвіді тих, хто прагне засвоїти власні способи відкриття соціального досвіду.

Спільна діяльність педагога і здобувачів освіти забезпечує особистісний контакт між ними; планування та корекцію дій; реалізацію загальної мети; прогнозованого результату діяльності, який задовольняє потреби кожного [24].

Науковці І. Авдєєва, І. Кларіна, Н. Суворова, О. Пометун у своїх дослідженнях визначали характеристики інтерактивної освіти. А саме, максимальне залучення усіх учасників освітнього процесу до його організації; спільна діяльність у режимі рівноправного спілкування; поглиблена робота з особистим суб'єктивним досвідом учасників освітнього процесу; суб'єктивне переживання успіху кожним учасником педагогічної взаємодії; обов'язкова рефлексія освітнього процесу.

Інтерактивна освіта визначається як «сукупність інтерактивних технологій, яка складається з інтерактивних форм і методів навчання та виховання» [20].

Найбільш відома класифікація інтерактивних технологій зображена на рис. 1. [39].

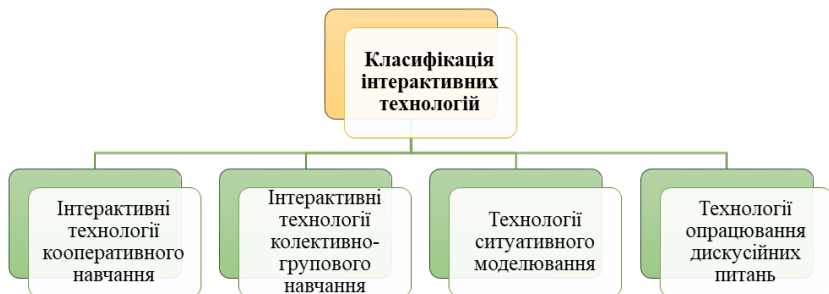

Рис. 1. Класифікація інтерактивних технологій

1. До групи *інтерактивних технологій кооперативного навчання* входять робота в парах та робота в невеликих групах.

2. *Інтерактивні технології колективно-групового навчання* передбачають спільну фронтальну роботу, використовуючи методи обговорення проблеми, мозковий штурм, «відкритий мікрофон», дерево рішень, методикау «навчаючи – учусь» та інші.

3. *Технології ситуативного моделювання* включають організаційно-діяльнісні і рольові ігри, розігрування ситуацій, явищ і навчальне моделювання.

4. *Технології опрацювання дискусійних питань* включають широке і публічне обговорення суперечливих питань за допомогою методів, таких як дебати, дискусії, круглі столи, форуми, симпозиуми та інші [18].

Ознаки інтерактивного заняття проявляються в особливостях взаємодії суб'єктів освітнього процесу, змісті та структурі.

Передбачаються такі форми взаємодії:

- фізичну – змінюють робочі місця, вільно рухаються в приміщенні, пересаджуються, говорять, пишуть, слухають;

- соціальну – активно взаємодіють з учасниками, ставлять запитання, відповідають на питання, обмінюються думками;

- пізнавальну – самостійно розв'язують навчальні завдання, вносять доповнення і поправки, виступають (презентують, захищають) їх, набуваючи власного досвіду [4].

Інтерактивна освіта стимулює пізнавальну діяльність і сприяє формуванню предметних та загально-виховних компетентностей:

- оволодіння різними етапами освітньої діяльності;
- розвиток критичного мислення;
- зростання впевненості у власних силах;
- формування позитивної «Я-концепції»;
- розвиток креативності, організаторських і комунікативних здібностей;
- створення атмосфери співробітництва й ефективної взаємодії [30].

Розглянемо можливості впровадження в освітній процес інтерактивних методів навчання. Наприклад, на рисунку 2 зображено класифікацію інтерактивних методів навчання розроблену Людмилою Карамушкою [20].

Рис. 2. Класифікація інтерактивних методів навчання Л. Карамушки

Спробу класифікації інтерактивних методів навчання здійснювало багато вітчизняних педагогів: Л. Вавилова, Т. Добриніна, Е. Голант, О. Голубкова, В. Гузєв та інші.

Г. Харханова розподіляє інтерактивні методи навчання на три групи в залежності від формування мотивації конфлікту та рівня їх можливостей. Ці групи включають інтерактивні методи навчання з широким, середнім і вузьким спектром можливостей.

Однією з відомих класифікацій інтерактивних методів навчання, є класифікація розроблена Е. Голант, яка вперше класифікує методи навчання за мірою включеності здобувачів в освітній процес. Вона поділяє всі інтерактивні методи на пасивні та активні.

Пасивні методи навчання можна охарактеризувати як «нетрудові методи готових знань», тоді як активні методи можна назвати «інтенсивними, активно-трудовими» методами.

Заслуговує уваги й класифікація О. Голубкова, А. Прилепо, які класифікують інтерактивні методи навчання на основі їх комунікативних функцій, розділяючи їх на 3 групи (рис. 3.).

*Рис. 3. Класифікація інтерактивних методів навчання
О. Голубко, А. Прилепо*

Т. Паніна і Л. Вавилова також розробили подібну класифікацію інтерактивних методів навчання, визначаючи наступні: дискусійні (діалог, групова дискусія, розбір ситуацій з практики); ігрові (включаючи дидактичні творчі ігри, ділові і рольові ігри, організаційно-діяльнісні

ігри); тренінгові (такі як комунікативні тренінги, тренінги на розвиток сензитивності) [21].

Основні підходи та принципи інтерактивного навчання

Основні підходи до інтерактивного навчання та виховання: особистісно орієнтований, діяльнісний, комплексний, компетентнісний, системний, синергетичний. Особистісно орієнтований підхід передбачає опанування нової філософії освіти і методологічну переорієнтацію освітнього процесу на розвиток і саморозвиток здобувачів освіти на основі використання внутрішнього потенціалу особистості. Особистість стає метою освіти. Основою особистісно орієнтованої освіти є гуманізація, поворот закладу освіти до особистості здобувача, виявлення поваги й довіри до нього, розуміння його запитів та інтересів. Особистісно орієнтована освіта ґрунтується на забезпеченні сприятливих умов для повноцінного виявлення, розкриття і розвитку особистісних властивостей здобувача освіти.

Головна теза діяльнісного підходу полягає в тому, що людина виявляє властивості та зв'язки елементів реального світу лише у процесі діяльності та на підставі різних її видів. Діяльність є формою зв'язку зі світом і визначається як сукупність процесів реального буття людини. Вченими доведено, що здобувач освіти добре засвоює те, що виступає як предмет і як мета його діяльності. Тому свідоме учіння і діяльність передбачає, з одного боку, виконання навчальних і виховних відповідних дій з навчальним матеріалом, а не просто його спостереження і прослуховування, з іншого – перетворення засвоєного матеріалу на головну мету цих дій, тобто розв'язування освітніх завдань. Відповідно до діяльнісного підходу етапи

засвоєння знань, умінь і цінностей розглядаються разом з етапами засвоєння діяльності. Процес учіння становить організовану педагогом або самим учнем цілеспрямовану, самокеровану, відображально-перетворювальну діяльність з опанування певними знаннями, способами їх здобуття, переробки та застосування.

Комплексний підхід забезпечує ґрунтовні, міцні, системні знання і вміння. Така методологія впливає з застосування закону діалектики, який передбачає аналіз кожного явища в усіх його взаємозв'язках і опосередкуваннях, враховуючи спільні, індивідуальні та конкретні аспекти кожного явища. Комплексний підхід до освітнього процесу полягає в дотриманні єдності наступних параметрів:

- єдність соціального, психологічного та педагогічного в освітньому процесі;
- єдність усіх функцій навчання: освітньої, розвиваючої, виховної;
- єдність усіх компонентів освітнього процесу: мети, змісту, форм, засобів, методів.

Освітній процес за умови компетентісного підходу визначає спрямованість на формування і розвиток ключових життєвих компетентностей особистості. Результатом є сформованість загальної компетентності, яка виражається в інтегрованій характеристиці особистості. Вона містить знання, вміння, ставлення, досвід діяльності й поведінкові моделі особистості. Компетентісний підхід на перше місце ставить не поінформованість здобувача освіти, а вміння самостійно здобувати знання та на їх основі вирішувати проблеми, які виникають у різних ситуаціях. Відбувається підсилення власне практичної орієнтованості освіти, акцентування уваги на її результатах. Необхідність включення компетентісного підходу в систему освіти визначається

зміною освітньої парадигми як сукупності установок, цінностей, технічних засобів тощо.

Системний підхід передбачає вибудовування знань у свідомості здобувачів освіти за схемою: основні поняття – основні положення теорії – наслідки – застосування. Найважливіші елементи знань і структурні зв'язки між ними повинні характеризуватися відносною самостійністю, тобто такі, які в освітньому процесі стають об'єктом вивчення чи засобом розв'язання теоретичних, практичних, навчальних і виховних завдань.

Синергетичний підхід (синергетика - співпраця, співдія) є науковим напрямом теорії самоорганізації, який визначає принципи самоорганізації, діючі на різних рівнях структури матерії. Цей підхід становить основу сучасної наукової парадигми, що об'єднує системні знання про природу, людину, функціонування складних систем, матерію та дух. За методологічними принципами цієї парадигми формується нова суттєва картина світу. В рамках цього контексту освіта має на меті залучення особистості до соціального й гуманістичного шляху її можливого розвитку.

Ефективність інтерактивної освіти забезпечує дотримання визначених основних принципів.

Принцип гуманізації та демократії. Зосередження уваги на особистості здобувача освіти як на вищій цінності, урахування його вікових та індивідуальних особливостей і можливостей, задоволення його базових потреб, спонукання його до самостійності, саморозвитку, самореалізації.

Принцип суб'єкт-суб'єктної взаємодії. Учасники інтерактивного освітнього процесу співпрацюють як рівноправні партнери, взаємодіючи та враховуючи точки зору один одного. Вони визнають право на відмінність в

поглядах та думках, а також здатні узгоджувати свої позиції.

Принцип свободи вибору. Право вибору будь-якого суб'єкта діяльності, яке дається всім учасникам освітнього процесу: у виборі форм, у можливості представити власну точку зору тощо.

Принцип зворотного зв'язку. Регулярно контролювати освітній процес за допомогою розвинутої системи зворотного зв'язку: підбивати підсумки, оцінювати проведення різноманітних заходів, мати можливість обговорювати різні види діяльності.

Таким чином, інтерактивне навчання становить соціально мотивоване партнерство, центром уваги якого є організована творча співпраця рівноправних особистостей на рівні суб'єкт-суб'єктної взаємодії.

Готовність педагогів до інтерактивної взаємодії із здобувачами освіти

На особливу увагу заслуговує питання формування готовності педагогів до інтерактивної взаємодії із здобувачами освіти.

Інтерактивна освіта передбачає посилення співпрацюючого характеру освітнього процесу. Її ознака – змістовно насичена активна взаємодія, причому усі учасники – рівноправні суб'єкти.

Інтерактивна взаємодія є процесом, у якому різні суб'єкти взаємодіють один з одним, використовуючи доступні засоби і методи. Цей процес передбачає активну участь обох сторін у діалозі, обмін питаннями та відповідями, керівництво ходом діалогу та контроль за виконанням ухвалених рішень та інших аспектів.

Інтерактивна взаємодія забезпечує організацію та виконання спільних завдань, здійснює активізуючий вплив

на його учасників. Суб'єкти навчання використовують доступні їм засоби і методи, беруть активну участь в діалозі, обміні питаннями та відповідями, здійснюють спільний контроль за виконанням прийнятих рішень тощо [11].

Під час інтерактивної взаємодії в освітньому процесі педагог спілкується не тільки безпосередньо з кожним здобувачем освіти і разом з усією академічною групою (фронтально), а й опосередковано з кожним через різні засоби навчання.

Важливою особливістю інтерактивної комунікації є здібність педагога й здобувача освіти усвідомлювати роль один одного, толерантно сприймати партнера по спілкуванню, конструювати власні дії та відповідно інтерпретувати навчальну ситуацію; виключено домінування одного учасника над іншим, однієї думки над іншою.

У такій взаємодії педагог виступає, насамперед, як фасилітатор позитивних особистісних змін здобувача освіти.

Здобувачі освіти, залучені до інтерактивної взаємодії, вчаться критично мислити, приймати виважені рішення.

Інтерактивна взаємодія характеризується емоційною єдністю, високим рівнем взаємопрямованої активності суб'єктів. Її особливості полягають у наступному: узгоджений підхід до вибору засобів і методів реалізації розв'язання задачі; спільний емоційний стан, співзвучність почуттів; включення в єдиний творчий простір; перебування в одному змістовому просторі.

Застосування інтерактивних технологій навчання вимагає від педагога змістовно насиченої активної взаємодії із усіма учасниками освітнього процесу. Ефективність та результативність інтерактивної освіти

залежить від рівня професійної компетентності та готовності педагога до активної взаємодії.

Педагог, який організовує інтерактивну освіту, є творчою особистістю, якій притаманні певні компетенції:

- гнучкість у поведінковій та емоційній реакції, що передбачає вміння швидко адаптуватися до змінних обставин освітнього процесу;

- асертивність у виявленні самовираження: відкритість у висловленні своїх почуттів, вміння вільно висловлювати свою думку без утисків інших;

- відкритість сприйняття, що передбачає емпатію, зацікавленість уваги та бажання зрозуміти інші погляди, толерантне ставлення до помилок, позитивне сприйняття непередбачуваних індивідуальних виявів особистості учнів, довіра до їхнього потенціалу та здібностей;

- впевненість у цінності особистого досвіду учня [2].

Компетентності педагога-організатора щодо інтерактивної взаємодії із здобувачами освіти: розвинена професійна свідомість та інноваційна обізнаність; креативне мислення; адекватні ціннісні орієнтації. Необхідно також мати розвинені комунікативні уміння та навички; здатність до швидкої адаптації поведінки в умовах партнерської взаємодії.

Проблема психологічної готовності до освітньої взаємодії привертає увагу науковців. Зокрема, широко відомі праці В. Володько, П. Гальперіна, О. Глушмана, Г. Гура, М. Дьяченко і Л. Кандибовича, Л. Карамушка, Є. Климова, Л. Леонтьєва, К. Платонова, О. Тарнавської та ін.

Підготовка педагогів до ефективної інтерактивної взаємодії, яка є необхідною умовою успішної інтерактивної освіти, є найактуальнішою проблемою сучасних освітніх установ. Основні завдання цієї підготовки включають:

- Організацію науково-методичного та психолого-педагогічного супроводу процесу навчання педагогів інтерактивній взаємодії.

- Забезпечення оволодіння педагогами необхідними компетенціями для успішної інтерактивної взаємодії.

- Спонування педагогів до пошуку нових засобів, форм і методів реалізації інтерактивної освіти.

- Спрямованість на осмислення результатів власної роботи та постійне вдосконалення.

- Підтримка розвитку у педагогів критеріїв оцінки та самооцінки результатів своєї діяльності.

Критеріями готовності педагогів до інтерактивної взаємодії виступають: знання психологічних особливостей здобувачів освіти; навички ефективного встановлення контакту з кожним учасником освітнього процесу; компетенція в створенні позитивної психологічної атмосфери; вміння формувати співтовариство та підтримувати колективний дух; глибоке розуміння методик організації та проведення інтерактивного навчання [3, с. 173].

Методичні рекомендації щодо організації інтерактивного навчання

Основні методичні засади інтерактивного навчання:

- ретельний добір робочих термінів, навчальної, професійної лексики, умовних понять;

- всебічний аналіз конкретних практичних прикладів управлінської та професійної діяльності, в якому здобувачі виконують різні рольові функції;

- підтримка всіма здобувачами освіти безперервного візуального контакту між собою;

- виконання на кожному занятті однією з навчальних функцій керівника, який ініціює обговорення навчальної проблеми;

- активне використання технічних навчальних засобів, у тому числі слайдів, фільмів, роликів, відеокліпів, інтерактивної дошки, за допомогою яких ілюструється навчальний матеріал;

- постійна підтримка викладачем активної внутрішньогрупової взаємодії, зняття напруженості здобувачам;

- оперативне втручання викладача у хід дискусії у разі виникнення непередбачених труднощів, а також з метою пояснення нових для слухачів положень навчальної програми;

- інтенсивне використання індивідуальних занять (домашні завдання творчого характеру) та індивідуальних здібностей у групових заняттях;

- здійснення взаємодії у режимі суворого дотримання сформульованих викладачем норм, правил, заохочень (покарань) за досягнуті результати.

- навчання прийняття рішень в умовах жорсткого регламенту та наявності елемента невизначеності інформації.

Інтерактивне навчання передбачає:

- регулярне оновлення та використання електронних навчально-методичних видань;

- використання для проведення навчальних занять сучасних мультимедійних засобів навчання;

- формування відеотеки з курсами лекцій та бізнес-кейсами;

- проведення аудиторних занять у режимі реального часу за допомогою Інтернету, коли здобувачі та викладачі мають можливість не тільки слухати лекції, але й обговорювати ту чи іншу тематику, брати участь у дебатах.

Освітній процес, який побудовано на використанні інтерактивних методів навчання, організовується з урахуванням залученості до процесу пізнання всіх здобувачів групи без винятку. Спільна діяльність означає, що кожен робить свій особливий індивідуальний внесок, під час роботи відбувається обмін знаннями, ідеями, способами діяльності. Організовується індивідуальна, парна та групова робота, використовується проектна робота, рольові ігри, здійснюється робота з документами та різними джерелами інформації. Інтерактивні методи побудовані на принципах взаємодії, активності, опорі на груповий досвід, обов'язковому зворотному зв'язку. Створюється середовище освітнього спілкування, яке характеризується відкритістю, взаємодією учасників, рівністю їх аргументів, накопиченням спільного знання, можливістю взаємної оцінки та контролю.

Організація інтерактивного навчання передбачає дотримання певних умов. Розпочинати треба із відповідної підготовки аудиторії (необхідне обладнання, модульні меблі, наочність тощо), що забезпечує вільне спілкування учасників, зручне переміщення (у разі потреби). Такий формат освітнього середовища забезпечує ефективну взаємодію в малих групах, коли представити свої навчальні результати може як окремих здобувач освіти, так група. Утворювати групи можна за бажанням, на основі добровільності або випадкового вибору.

Слід пам'ятати: існує пряма залежність між кількістю учасників та якістю інтерактивної діяльності; у роботі повинні обов'язково бути задіяні всі учасники. Для того, щоб заняття проходимо динамічно та організовано, слід на початку заходу оголосити вимоги до регламенту та дотримуватися їх.

З метою забезпечення атмосфери доброзичливості та психологічного комфорту на початку заняття треба

мотивувати здобувачів освіти до активної участі, створити умови для творчого самовираження і самореалізації. Обов'язково підводити підсумки, відмічати позитивні зміни, стимулювати усіх присутніх на занятті на подальшу роботу.

Методика роботи в парах і в малих групах є важливою складовою сучасного навчання. Вона сприяє активній взаємодії здобувачів освіти, розвитку комунікативних навичок і сприяє кращому засвоєнню матеріалу. Ось декілька прикладів методик, які можна використовувати в таких форматах навчання:

- **Мозковий штурм (Brainstorming):** здобувачі працюють в парах або малих групах над вирішенням конкретної проблеми або створення ідей. Це може бути корисним під час вирішення завдань на засвоєння нового матеріалу або під час генерації проєктних ідей;

- **Групові дискусії (Group Discussions):** здобувачі обговорюють певну тему в малих групах, діляться своїми думками і знаходять спільні рішення. Це допомагає в розвитку аналітичних і комунікативних навичок;

- **Парні дослідження (Pair Research):** здобувачі освіти працюють в парах над дослідженням певної теми або питання. Кожна пара доповідає свої висновки перед аудиторією. Це сприяє збільшенню відповідальності і допомагає краще засвоювати матеріал;

- **Рольові ігри (Role-Playing):** здобувачі грають ролі в конкретних сценаріях, що моделюють певні ситуації. Це особливо корисно у моделюванні педагогічних та психологічних ситуацій, в яких можна вивчати міжособисті взаємодії;

- **Спільне розв'язання завдань (Collaborative Problem Solving):** здобувачі працюють разом над розв'язанням завдань або проєктів. Кожен здобувач може внести свій внесок, і вони навчаються спільно працювати;

- **Партнерські обміни (Peer Teaching):** здобувачі в парах викладають матеріал один одному. Це допомагає зміцнити знання і переконалися в їхньому засвоєнні;

- **Метод «Три-думки-п'ять-хвилин» (Think-Pair-Share):** спочатку здобувачі освіти думають над питанням або завданням самостійно, потім обговорюють свої думки в парах, і, нарешті, діляться своїми висновками з усією аудиторією;

- **Колективне рішення проблеми (Jigsaw Technique):** група здобувачів розподіляється на підгрупи, кожна з яких стає експертами в певному аспекті проблеми. Після цього вони об'єднуються і допомагають один одному розібратися в цілому питанні.

Ці методи допомагають здобувачам освіти активно взаємодіяти, розвивати критичне мислення, вчитися в команді та краще розуміти навчальний матеріал. Вибір конкретної методики залежить від мети заняття і характеру матеріалу.

Наведемо приклади методик роботи в парах та в малих групах для здобувачів освіти спеціальності 013 Початкова освіта.

1. Методика «Спільне створення уроку»:

Завдання: Розробити план уроку з використанням інтерактивних методів навчання.

Робота в парах: Здобувачі працюють в парах над планом уроку, включаючи мету, послідовність дій і вправи.

Обговорення в аудиторії: Представники пар діляться своїми планами та отримують зворотний відгук від викладача і одногрупників.

2. Методика «Педагогічні вправи»:

Завдання: Створити і провести коротку педагогічну вправу для розвитку пам'яті дітей.

Робота в малих групах: Здобувачі утворюють малі групи і спільно створюють педагогічну вправу, після чого проводять її з іншими студентами.

3. Методика «Управління класом»:

Завдання: Розробити стратегію для ефективного управління класом на уроці.

Робота в парах: Здобувачі в парах розглядають сценарії поведінки учнів, а потім розробляють стратегію відповідного реагування.

4. Методика «Робота з різними рівнями здібностей»:

Завдання: Створити план уроку, який враховує потреби дітей різних рівнів здібностей.

Робота в малих групах: Здобувачі утворюють малі групи і розробляють план, який включає завдання для учнів з різними рівнями навчання.

5. Методика «Оцінювання та відгук»:

Завдання: Розглянути різні методи оцінювання та надання зворотного зв'язку учням.

Робота в парах: Здобувачі працюють в парах, обговорюючи різні методи оцінювання та вивчаючи, як надавати зворотний зв'язок для покращення навчання.

Наведемо приклади методик роботи в парах та в малих групах для здобувачів освіти спеціальності 012 Дошкільна освіта.

1. Методика «Спільне створення тематичних проєктів»:

Завдання: Розробити план та матеріали для тематичного проєкту для дітей дошкільного віку.

Робота в парах: Здобувачі утворюють пари та разом розробляють план, обирають тему (наприклад, «Світ природи»), і створюють матеріали (ігри, казки, розмальовки) для проєкту.

Обговорення в аудиторії: Пари діляться своїми планами та матеріалами та отримують зворотний відгук від викладача.

2. Методика «Груповий музичний експеримент»:

Завдання: Розробити музичний захід для дітей дошкільного віку з використанням музичних інструментів і спільного співу.

Робота в малих групах: Здобувачі формують малі групи і розробляють музичні номери, обираючи інструменти та пісні.

Проведення заходу: Групи виконують свої номери перед аудиторією іншими студентами, надаючи можливість спостерігати та слухати одне одного.

3. Методика «Методи вирішення конфліктів»:

Завдання: Спільно розробити план дій для вирішення конфлікту між дошкільнятами.

Робота в парах: Здобувачі утворюють пари і грають ролі вихователя та дитини у ситуації конфлікту. Вони розробляють стратегію вирішення проблеми та спільну ролеву гру.

Обговорення в аудиторії: Пари діляться своїми стратегіями та ролевими іграми і отримують зворотний відгук від викладача.

4. Методика «Створення навчальних ігор»:

Завдання: Розробити навчальну гру для дітей дошкільного віку, яка розвиватиме їхні навички та знання.

Робота в малих групах: Здобувачі утворюють малі групи і спільно створюють ігри з використанням різних матеріалів та завдань.

Обговорення в аудиторії: Групи діляться своїми ідеями та іграми і обговорюють можливість використання їх у ЗДО.

Організацію роботи в парах широко використовують в інтерактивному навчанні. Здобувачі освіти повинні мати

можливість висловлюватися, обмінюватися ідеями зі своїми партнерами і тільки потім оголосити їх усій аудиторії. Цей метод організації дозволяє залучати до роботи кожного із присутніх на занятті. Цінність методики роботи в парах полягає в тому, що її можна використовувати не тільки як інтерактивний метод, а й як елемент інтерактиву.

Для ефективної організації роботи в парах від педагога вимагається вміння швидко розподіляти присутніх на занятті за парами, давати завдання й оцінювати результати роботи пари. Розподіл за парами може відбуватися: за бажанням, за алфавітом прізвищ, за місцями, які присутні займають в аудиторії, випадково (використання спеціальних методик, наприклад: коли присутні обирають за бажанням кольори чи якісь предмети, а потім за збігом утворюють пари) тощо.

Групова форма роботи є формою організації навчання в малих групах учнів, об'єднаних загальною метою, при безпосередній участі педагога і в співпраці із здобувачами освіти. Стосунки набувають ознак співпраці, у випадку, якщо педагог безпосередньо втручається в роботу груп тільки в тому разі, якщо виникає запитання і вони самі звертаються по допомогу. Групова діяльність активізує учнів, підвищує результативність навчання і, сприяє вихованню гуманних стосунків, самостійності, умінню доводити та відстоювати свою точку зору, розвиває навички культури ведення діалогу.

Групова форма роботи компенсує недоліки фронтальної та індивідуальної роботи та має певні переваги. А саме, обсяг виконаної роботи набагато більший за відведений проміжок часу; відбувається поступове формування вміння співпрацювати у команді та розвиток комунікативних навичок. А головне – досягається висока результативність у засвоєнні знань.

В утвореній групі кожний учасник за бажанням виконує певну роль – спікера, доповідача, посередника, секретаря. Для цього можна одягти бейджі із надписами або якісь інші позначки (значки, стрічки, кулони тощо).

Спікер групи виконує такі обов'язки: оголошує завдання групи та порядок їх виконання; активізує роботу групи; призначає того, хто буде стежити за часом; призначає доповідача або сам презентує результати роботи групи; контролює записи секретаря, у разі потреби допомагає йому; узагальнює та підсумовує ідеї та пропозиції членів групи; відповідає за дотримання оголошених правил.

Секретар групи повинен вести необхідні записи; фіксувати відповіді групи на кожне запитання та слідкувати за правильним формулюванням єдиної думки.

До обов'язків посередника групи належить: контроль за відведеним часом; стимулювання діяльності групи; активна участь в обговоренні завдання, висловлення власної думки.

Відповідальною є місія доповідача групи, оскільки йому належить робити узагальнення, підсумовувати спільну діяльність та представляти або демонструвати результати роботи усієї групи.

Наведемо деякі приклади методів організації роботи в групах.

«Ланцюжок» – педагог пропонує учасникам довільно утворити робочі пари. Протягом кількох хвилин пари обговорюють поставлене завдання. По черзі виходячи до таблиці з символічним зображенням ланцюжка, учасники пропонують свої пропозиції, уникаючи повторень тих, які вже були внесені до таблиці. Якщо деякі варіанти вже згадані, учасники робочої пари мають на місці придумати нові, щоб не перервати ланцюжок.

«Обговорення завдання в парі» – кожній парі дається обмежений час для обговорення конкретного завдання, тез чи точки зору, після чого вони висловлюють їх.

«Аналіз письмової роботи партнера» – після виконання письмової роботи або тесту педагог пропонує парам обмінятися своїми роботами й перевірити їх.

«Інтерв'ю з напарником» – учасникам пропонується об'єднатися в пари й розподілити ролі: одна особа бере інтерв'ю, а інша надає відповіді. За обмежений час їм потрібно скласти запитання, пов'язані з темою чи проблемою заняття, і провести інтерв'ю. Кожна пара потім доповідає про результати своєї роботи.

«Удвох разом». Пропонується здобувачам освіти, які сидять поруч, розробити питання до загального обговорення чи навпаки, підготувати відповідь на питання тощо.

«Трійки по колу». Подібною роботою в парах є діяльність здобувачів освіти, які об'єднуються в ротаційні (такі, що змінюються) трійки. Цей варіант кооперативного навчання сприяє активному аналізу й обговоренню матеріалу з метою його усвідомлення. Необхідно об'єднати учасників взаємодії у трійки таким чином, щоб усі групи утворили коло. Кожній трійці ставиться питання (однакове для всіх), тільки воно повинно мати неоднозначну відповідь. Кожний по черзі відповідає на запитання. Далі відбувається переміщення всіх учасників (наприклад, усі під номером один створюють першу трійку, всі під номером два – другу трійку і так далі). Таким чином змінюється склад трійок кілька разів, відповідаючи на різні питання [35].

Метод «Снігова куля» або «Два - чотири - всі разом» використовується для розвитку вміння працювати в команді, переконувати інших, вести дискусію. Оголошується гіпотетична ситуація і відводиться 3-5 хвилин на

обмірковування індивідуальної відповіді чи рішення. Після цього учасники об'єднуються по двоє та обговорюють свої ідеї. Треба, щоб пари обов'язково дійшли узгодженості. Наступний крок – об'єднання пар в четвірки та продовження пошуку відповіді. Тепер необхідно досягти загальної згоди всієї четвірки. Спікер кожної групи презентує виконане завдання, що дозволяє поступово перейти до колективного обговорення питання. Такий метод сприяє розвитку вміння аргументувати свої відповіді, відстоювати власну точку зору, позицію. У цій навчальній ситуації всі активно співпрацюють, обговорюючи й опановуючи теоретичний матеріал.

ІНТЕРАКТИВНА ВЗАЄМОДІЯ ВИКЛАДАЧА ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ ІЗ ЗДОБУВАЧАМИ ОСВІТИ

Оптимізація освітнього процесу буде можливою за умови, що учасники освітнього процесу закладу вищої освіти виступатимуть активними його суб'єктами – матимуть право на особистісну позицію, власну думку, помилкове твердження, незгоду, особисте висловлювання. Особливої уваги заслуговує питання впровадження та використання інтерактивних методів та форм навчання в освітній процес закладу вищої освіти.

Головною специфікою інтерактивного підходу є постійна взаємодія учасників, обмін думками, можливість групових обговорень проблеми або досліджуваного питання.

Головними *цілями та завданнями інтерактивного навчання* є: підвищення ефективності освітнього процесу, досягнення високих результатів; формування та розвиток професійних навичок здобувачів освіти; розвиток навичок аналізу та рефлексивних проявів; розвиток компетенцій у користуванні сучасними технологічними засобами та засобами обробки інформації; навчання самостійному пошуку і оцінці інформації; можливість перенесення набутих знань, умінь, навичок та способів діяльності на різноманітні освітні компоненти та практичну діяльність; формування внутрішньої мотивації здобувачів освіти [1].

Згідно з компетентнісно-діяльнісним підходом, психолого-педагогічним підґрунтям навчання у закладі вищої освіти є активна пізнавальна діяльність здобувачів вищої освіти, що приводить до вміння творчо мислити, використовуючи набуті в процесі діяльності знання, уміння та навички, а в результаті – формувати професійні компетентності. Сучасна орієнтація освіти передбачає

створення дидактичних та психологічних умов, в яких здобувач може проявити не тільки інтелектуальні здібності, а й особистісну соціальну позицію, свою індивідуальність, виразити себе суб'єктом освітнього процесу. Це змінює комунікацію в педагогічній взаємодії: від викладацького монологу до багатопозиційного спілкування у формі полілогу, де відсутня суворая полярність та концентрація на єдину «експертну» думку [5].

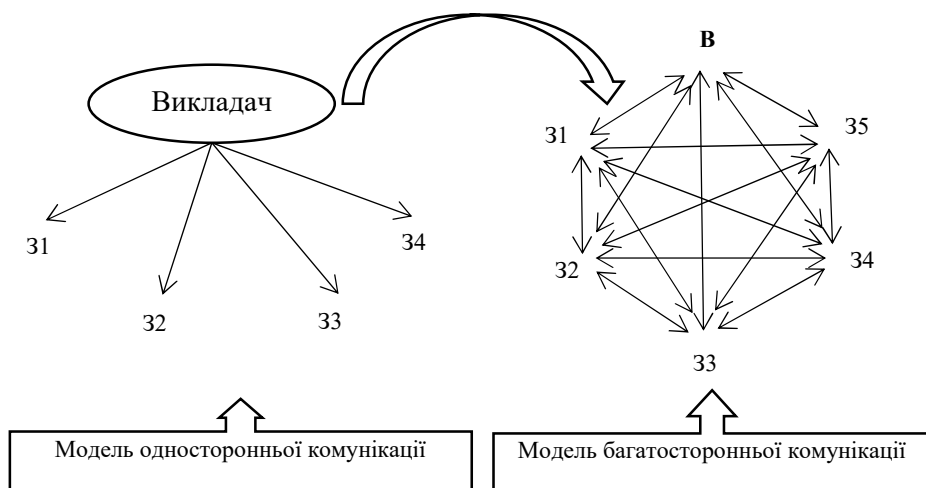

Рис. 1. Зміна моделей комунікації в педагогічній взаємодії

Інтерактивне навчання засновано на взаємодії здобувача вищої освіти зі змістом освітніх компонент, з іншими учасниками освітнього процесу, з їх особистим досвідом (Рис. 2.). Головну освітню цінність становить те, що відбувається зі здобувачем освіти як в його суб'єктивному світі так і в міжособистісному просторі.

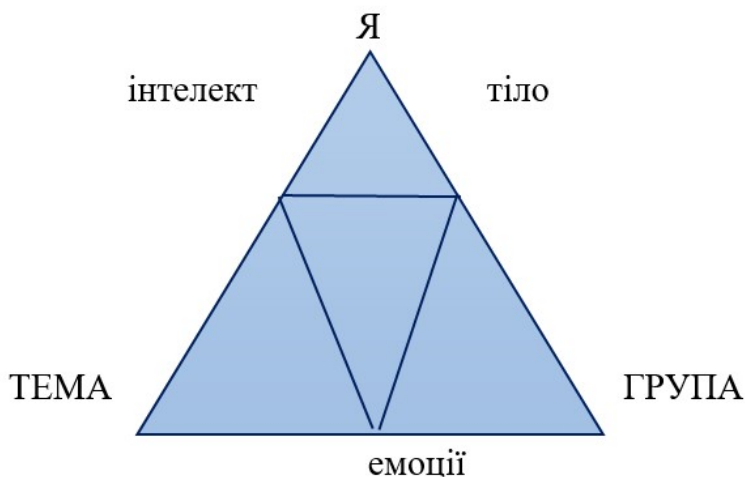

Рис. 2. Структура інтерактивного навчання

Інтерактивне навчання є ефективним та базується на наступних принципах: безпосередньої участі кожного учасника – викладач організовує освітній процес таким чином, що кожен здобувач освіти є активним шукачем шляхів розв’язання поставленої перед ним проблеми або завдання; взаємного інформаційного та духовного збагачення – освітній процес організовується таким чином, щоб здобувачі освіти могли здійснити взаємообмін інформацією; особистісно-орієнтованого навчання – викладач враховує особистісні освітні інтереси кожного здобувача [15].

Сучасний розвиток освітньої системи без впровадження та використання інтерактивних методів навчання у викладацькій діяльності не можливий. Адже вони дозволяють здобувачам уявити навчальний матеріал у візуально-вербальному вигляді. Найбільший ефект для здобувачів освіти інтерактивні методи приносять при

їхньому комплексному застосуванні в процесі вивчення освітньої компоненти. У поєднанні з традиційними видами навчальної роботи досягається більш висока ефективність у процесі підготовки майбутніх спеціалістів [19].

Активні та інтерактивні моделі навчання базуються на впровадженні в процес навчання інноваційних методів, як-от: проблемний виклад, презентація, дискусія, кейс-стаді, робота в групах, мозковий штурм, критичного мислення, вікторина, міні-дослідження, ділова та рольова ігри, бліц-опитування, метод анкетування тощо. Сам процес передачі інформації побудовано на принципі взаємодії викладача і здобувача освіти [16].

Завдання інтерактивного навчання можна згрупувати таким чином: підвищити інтерес майбутніх вихователів до дисципліни, що вивчається; наблизити навчання до практики повсякденного життя (шляхом формування навичок ефективної комунікації, адаптації до мінливих умов життя, вироблення навичок урегулювання конфліктів); навчити прийомів отримання нового знання [17].

Практика впровадження інтерактивного навчання засвідчила, що здобувачі освіти поступово переносять їх у свою навчальну діяльність та професійну на базах практики: активно навчають молодших школярів здобувати знання самостійно, обирати активну позицію у їх опануванні.

МОДЕЛЬ «СТУДЕНТИ ЯК ПАРТНЕРИ»

Модель «Студенти як партнери» – це педагогічний підхід, який функціонує в багатьох закладах вищої освіти Європи і світу. Ця модель передбачає, що науково-педагогічні працівники працюють у взаємодії із здобувачами освіти як партнери. Відносини, в яких всі учасники (здобувачі освіти, викладачі, громадські організації, заклади загальної середньої освіти та заклади дошкільної освіти) беруть активну участь в процесі навчання та спільної роботи, зосереджуються на поняттях «партнер» та «партнерство».

Педагогічна філософія партнерства орієнтована на процес, а не на результат.

Здобувачі освіти у партнерстві починають розуміти навчання як діалогічний досвід. Учасники освітнього процесу цінують рівність, що приходить з партнерством та дозволяє усім учасникам мати право голосу під час прийняття рішень.

«Студенти як партнери» – це концепція, яка переплітається в багатьох дискусіях, включаючи оцінку та зворотний зв'язок, гнучку педагогіку, інтернаціоналізацію, мотивацію на успіх, можливість працевлаштування. В останні кілька років дослідження цієї ідеї набуло особливого інтересу в вітчизняній та європейській науці. Більш широкі економічні чинники та нещодавні зміни у політиці впливають на сучасне середовище, в якому здобувачі освіти часто позиціонуються як пасивні споживачі, а не як активні учасники освітнього процесу.

Акценти зміщуються з традиційно нерівних стосунків, коли викладачі беруть на себе роль експертів, що діляться досвідом зі здобувачами освіти, – на партнерську взаємодію між учасниками освітнього процесу, коли і викладач і здобувач освіти є рівноправними учасниками.

Виділяють такі цінності, що лежать в основі практики партнерства викладачів та здобувачів освіти:

Взаємність: усі сторони зацікавлені та можуть отримати вигоду від спільної роботи та/або навчання у партнерстві.

Справжність: учасники освітнього процесу мають обґрунтування для інвестування у партнерство, і вони чесні щодо свого власного внеску.

Інклюзивність: партнерство передбачає різні таланти, здібності, нахили, вміння, погляди, досвід, які привносять усі сторони; відсутні бар'єри, що заважають потенційним партнерам взаємодіяти.

Розширення прав і можливостей: всі сторони партнерства заохочуються до конструктивного вибору методів взаємодії.

Довіра: усім сторонам потрібен час, щоб краще познайомитися та вступити у відкритий і чесний діалог і впевненість у шанобливому та справедливому відношенні.

Сміливість та чесність: усі сторони заохочуються до конструктивної критики та заперечення практики та підходів, що підривають партнерство.

Самоцінність: всі сторони відчувають свою приналежність до партнерської спільноти, цінують унікальний внесок – власний та інших.

Відповідальність: всі сторони поділяють колективну та індивідуальну відповідальність за партнерство.

Принципи партнерства

здобувачів освіти та викладачів:

Повага. Це ставлення, що передбачає об'єктивну оцінку внеску учасників взаємодії, прийняття поглядів інших, що різняться від власних; утримання від критики та некоректних суджень.

Взаємність. Повага та взаємність тісно пов'язані. Повага – це ставлення, взаємність – це спосіб взаємодії. Це

процес збалансованих компромісів. Хоча взаємність важлива для успішного партнерства, це не означає, що студенти і викладачі отримують і віддають те саме в рамках педагогічного партнерства. Партнерство запрошує викладачів та здобувачів освіти поділитися різним досвідом та поглядами. Саме ці відмінності можуть зробити партнерство багатовекторним та різноманітним.

Обов'язок. Партнерство орієнтує здобувачів освіти та викладачів на серйозні взаємні обов'язки. Тобто, студенти беруть певну відповідальність за викладання, а викладачі – за навчання.

Здобувачі освіти можуть брати на себе певну педагогічну відповідальність, а викладачі – аналізувати та враховувати їх реальні результати навчальної діяльності. Партнерство має забезпечити функціонування освітніх просторів. Коли і студенти, і викладачі поділяють відповідальність за освітній проєкт, викладання та навчання стають «суспільною власністю».

Партнерство являє собою процес спільної навчальної роботи науково-педагогічних працівників та здобувачів освіти. Здобувачі сприяють удосконаленню викладацької діяльності, а викладачі мотивують до активного учіння студентів. У цьому сенсі партнерство – це відносини, у яких всі учасники беруть активну участь і отримують користь від процесу навчання та спільної роботи. Цей підхід визнає, що вмотивоване навчання здобувачів пов'язане з успішністю, оскільки воно пропонує потенціал для більш справжньої взаємодії та трансформує досвід навчання для всіх учасників (рис. 1.).

1. Здобувачам освіти надається можливість висловити індивідуальні думки, погляди, представити власний досвід, ідеї та проблеми.

2. Здобувачам освіти як суб'єктам навчання надаються більш активні ролі.

3. Здобувачі освіти самостійно обирають участь у запропонованій формі взаємодії або у визначеній діяльності.

4. Партнерство: співпраця між викладачем, кафедрою та здобувачами освіти, що передбачає спільний вибір рішень щодо процесу та результату освіти.

Рис. 1. Залучення здобувачів освіти до партнерства

Партнерство у вищезазначеній моделі – взаємний процес, через який усі учасники мають можливість здійснювати рівноцінний внесок.

З метою досягнення успіху партнерства взаємодія між викладачами і здобувачами освіти повинна бути заснована на таких принципах: повага; взаємність; спільна відповідальність за результати навчання.

Дотримання цих принципів докорінно змінюють відносини учасників освітнього процесу. Викладачі та студенти при цьому бачать один в одному людей, що здійснюють значний внесок (хоча і по-різному) у процес викладання та навчання. Акцент зміщується з викладачів на здобувачів освіти, тобто з «викладання» на «навчання». Не дивлячись на те, що саме викладачем здійснюється оцінювання, вони формулюють дослідницькі питання та визначають напрями досліджень.

Здобувачі освіти також можуть обрати свої дослідницькі питання і, таким чином, бути активними учасниками свого власного навчання. Відбувається певне зміщення кількох аспектів традиційної динаміки відносин між викладачем і студентом, що була заснована на певній нерівності та надала необмежені повноваження щодо освітніх програм.

На відміну від традиційної моделі, орієнтованої на кінцевий результат – партнерство викладачів і студентів – педагогіка, що «радикально відкрита». Партнерство студентів і викладачів пропонує ідеальні можливості для створення середовища, що відповідає багатьом характеристикам високоактивної освітньої практики.

Такий підхід вимагає суттєвих зусиль і часу, сприяє навчанню за межами аудиторій, вимагає конструктивної взаємодії викладачів зі студентами, забезпечує змістовний, регулярний зворотній зв'язок.

Модель «Студенти як партнери» пропонує науково-педагогічному складу розвивати партнерські стосунки зі здобувачами освіти. Спільна діяльність полягає в обміні знаннями, результатами освітнього процесу. Ті, хто ґрунтовно навчаються, повинні виконувати активну роль у прийнятті рішень щодо того «чому і як навчатися». Викладачам належить моделювати та впливати на характеристики існуючої системи вищої освіти, ієрархічні структури, орієнтацію та наперед визначений результат навчання.

Традиційно модель навчання сприяє пасивному навчанню за допомогою стандартизованих тестів та суттєво знижує пізнавальну активність здобувачів освіти. Розповсюдженням є ставлення до здобувачів як до споживачів освіти як продукту, створеного викладачами.

Така практика виникає через неправильне розуміння освіти як однобічного (одностороннього) процесу, в якому

викладачі володіють знаннями, які можна безперешкодно передавати здобувачам. Вищезазначене ставлення до освіти заохочує пасивну поведінку здобувачів освіти. Як результат – усвідомлене учнями безсилля у власній освіті призводить до того, що вони не відповідають за власну освіту.

Наразі час, коли спільна відповідальність полягає в обміні знаннями.

Викладачі знають «чому» навчати, студенти можуть краще орієнтуватися у тому, «як» навчатися. Думка здобувачів освіти враховується під час розроблення навчальних програм і освітніх компонент. Це, в свою чергу, сприяє підвищенню відповідальності студентів за навчання та їх активне залучення до цього процесу.

Студенти як партнери починають по іншому дивитися на свою освіту, виконують активну роль, відчуваючи себе активними учасниками по мірі розвитку почуття відповідальності.

Модель «Студент як партнер» пропонує здобувачам освіти і викладачам працювати разом задля досягнення спільної мети замість того, щоб один працював для іншого.

Нова концептуальна модель партнерства виділяє чотири широкі (рис. 2.) галузі в яких здобувачі освіти можуть діяти як партнери освітнього процесу ЗВО:

- розробка навчальних програми та надання рекомендацій щодо організації освітнього процесу;
- навчання, викладання та оцінювання академічної успішності;
- впровадження дослідницьких проєктів;
- моніторинг освіти та опитування.

Рис. 2. Концептуальна модель партнерства

Візуально модель представлена у вигляді чотирьох кіл, що пересікаються, щоб підкреслити, що розмежування між областями розмиті, а взаємозв'язки складні і різноманітні на практиці. У центрі моделі – поняття партнерського навчання, що привертає увагу до процесів, за допомогою яких партнерство діє в чотирьох різних галузях.

Для ілюстрації різноманітності стратегічних та стійких практик у чотирьох галузях, які визначено в моделі, пропонуються тематичні дослідження ініціатив низки установ та країн, а також концептуальні засади, взяті з міжнародних досліджень у цій галузі.

• Розробка навчальних програми та надання рекомендацій щодо організації освітнього процесу.

Здобувачі освіти зазвичай беруть участь в «оцінюванні» навчальних курсів. Набагато рідше заклади вищої освіти залучають їх як партнерів до розробки навчальних програм, змісту освітніх компонент та надання рекомендацій та консультацій. Заклади освіти, в яких реалізується ця ініціатива, вже побачили значні переваги як для здобувачів, так і для педагогічних працівників. Здобувачі освіти як партнери працюють у найрізноманітніших умовах – модуль/курс, програма, кафедра/факультет, заклад вищої освіти/університет та на національному/міжнародному рівні.

• Навчання, викладання та оцінювання академічної успішності. Залучення здобувачів освіти у партнерство означає, що вони виступають як активні учасники власного навчання. Залучення здобувачів до різних форм навчальної взаємодії допомагає підготувати їх до ролей, у яких вони зможуть повноцінно реалізуватися як партнери. Залучення здобувачів освіти до процесу оцінювання знань є особливо ефективною формою партнерства.

• Впровадження дослідницьких проєктів. Зростає кількість ефективних ініціатив щодо залучення здобувачів освіти як «агентів змін» до організації діяльності закладів вищої освіти, на базах яких вони впроваджують дослідницькі проєкти.

• Моніторинг освіти та опитування. Є багато доказів ефективності цього підходу, коли здобувачі освіти залучені до моніторингових опитування та анкетувань. Врахування результатів цих анкетувань та опитувань і передбачають партнерство.

Існує потенціал для внутрішньої суперечності між політикою партнерства та педагогікою партнерства, оскільки політика полягає у визначенні напряму та форми

роботи заздалегідь, тоді як педагогіка партнерства полягає в тому, щоб створювати можливості для відкриття та вивчення чогось.

Пропозиції щодо усунення цієї суперечності:

- розробка концепції закладу вищої освіти, яка цінує гнучкість та відкритість партнерства;

- розглянути, як партнерство представлено у концепції діяльності закладу вищої освіти або в стратегіях установи (наприклад, стратегії навчання та викладання, студентські об'єднання, угоди про партнерство, маркетингові матеріали);

- розглянути можливість проведення опитувань із залученням викладачів та здобувачів освіти, щоб отримати більш детальну картину думок, пріоритети та досвід потенційних партнерів;

- використовувати спільний та загальносистемний підходи до розробки стратегії та політики таким чином, щоб прагнути реалізувати партнерство на практиці.

Для формування ефективної партнерської взаємодії в освітній процес закладу вищої освіти доцільно впроваджувати найрізноманітніші форми взаємодії викладача та здобувачів освіти (рис. 3.).

Рис. 3. Форми партнерської взаємодії

Партнерство студентів і викладачів пропонує великі можливості для створення освітнього середовища, що відповідає багатьом характеристикам високоактивної освітньої практики. Такий підхід вимагає суттєвих зусиль і часу, сприяє навчанню за межами аудиторій, вимагає конструктивної взаємодії викладачів зі студентами, забезпечує змістовний, регулярний зворотній зв'язок. Як результат – активна задіяність здобувачів освіти, підвищена мотивація та зацікавленість у навчанні,

впевненість та самосвідомість, дисциплінованість та відповідальність.

Для покращення якості освітнього процесу важливо критично ставитися до сучасних способів взаємодії та прагнути зробити партнерство та його суттєві переваги доступними для всіх. У більшій частині партнерської роботи бере участь відносно невелика кількість здобувачів. Для майбутньої вищої освіти та якості навчання здобувачів важливо критично ставитися до нинішніх способів роботи та прагнути зробити партнерство та його суттєві переваги доступними для всіх.

Цей фундаментальний перехід від пасивного до активного навчання зумовлений наданням студентам академічної свободи. Це передбачає велику відповідальність за власне навчання, в той же час, підвищуючи мотивацію та ентузіазм. Завдяки партнерству здобувачі освіти розвивають підвищене почуття приналежності до університетської спільноти.

Незважаючи на новаторську роботу в галузі формування партнерської взаємодії здобувачів закладів вищої освіти, залишається безліч невирішених проблем, які потребують подальшого дослідження. Нами визначено пріоритети для досліджень та ефективні шляхи розвитку партнерської взаємодії:

- розвиток розуміння дисциплінарної педагогіки партнерства;
- обмін досвідом та вивчення досвіду, коли партнерство не працює і чому;
- створення надійної бази даних про вплив партнерства на здобувачів освіти та науково-педагогічних працівників;
- вивчення різниці у досвіді та сприйнятті партнерства між здобувачами та викладачами;
- розробка етичної основи партнерства у навчанні та викладанні.

Пропозиції щодо ефективності партнерської взаємодії:

- спільно розвивати цінності партнерства з людьми, з якими відбувається співпраця;

- проаналізувати масштаб партнерської ініціативи, особливо серед традиційно недопредставлених груп здобувачів освіти (наприклад, здобувачів заочної форми навчання, іноземних здобувачів);

- чесно визначити, коли партнерство є небажаним;

- вивчити можливості спільного професійного розвитку здобувачів освіти та науково-педагогічних працівників;

- впроваджувати партнерські підходи до курсів підвищення кваліфікації для викладачів та аспірантів;

- представлення різних аспектів партнерства для організації педагогічної практики, передбаченої стандартами вищої освіти.

Коли здобувачі освіти співпрацюють з викладачами над питаннями викладання та навчання, вони отримують нову перспективу та глибше розуміння освітнього процесу. Партнерство студентів та викладачів потребує переосмислення навчання та викладання як процесу взаємодії. Партнерські відносини мають тенденцію призводити до спільних взаємовигідних результатів усіх учасників освітнього процесу. Партнерство учасників освітнього процесу впливає на підвищену мотивацію та зацікавленість у навчанні, підвищену впевненість та самосвідомість, дисциплінованість та відповідальність а також на почуття приналежності до університету.

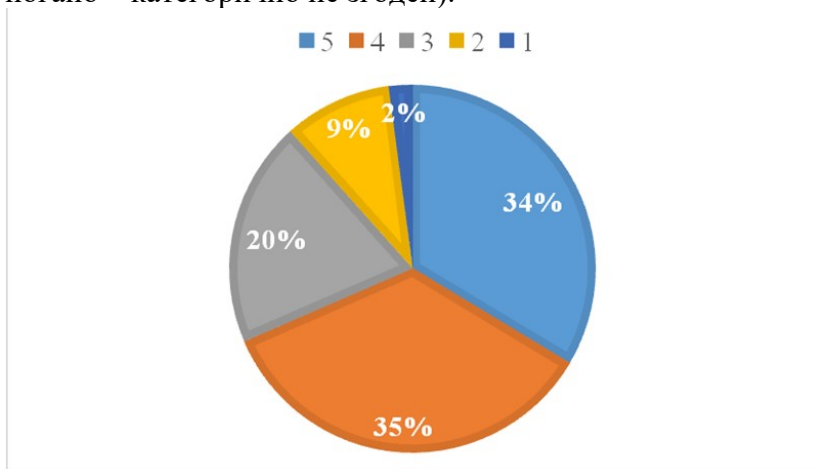
РЕЗУЛЬТАТИ ОПИТУВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ВЗАЄМОДІЇ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Для з'ясування ситуації щодо навчальної взаємодії здобувачів освіти першого (бакалаврського) рівня з викладачами Херсонського державного університету було проведено низку опитувань. Респондентами стали представники спеціальностей 012 Дошкільна освіта та 013 Початкова освіта.

Відповіді на запитання респондентів дають змогу проаналізувати контекст взаємодії із викладачами.

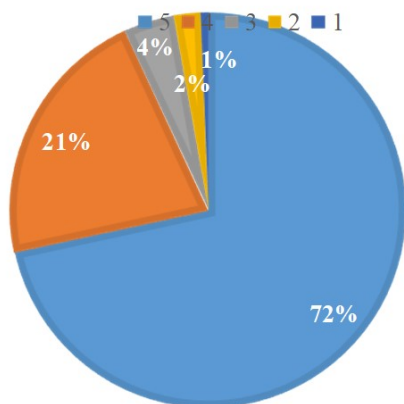
Учасники опитування дали такі відповіді на поставлені запитання.

1. «Чи задоволені Ви загальною психологічною атмосферою в університеті?» були отримані такі результати. За 5-бальною системою оцінювання із 146 студентів, 49 осіб – 5 балів (відмінно – повністю згоден), 51 особа – 4 бали (добре – переважно згоден), 29 осіб – 3 бали (задовільно – нейтральне ставлення), 14 осіб – 2 бали (погано – в цілому не згоден), 3 особи – 1 бал (дуже погано – категорично не згоден).

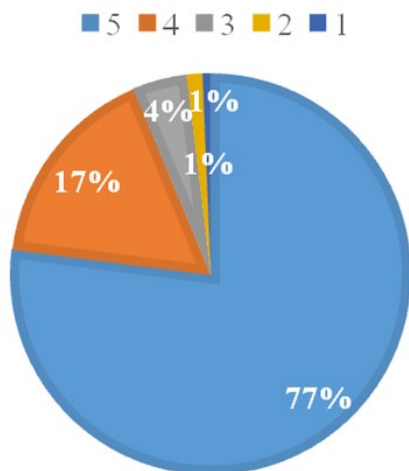
2. «Визначте професійну етичність викладача».

Отримані результати були такими: з 317 респондентів оцінили у 5 балів (відмінно – повністю згоден) – 227 респондентів, у 4 бали (добре – переважно згоден) – 68 респондентів, у 3 бали (задовільно – нейтральне ставлення) – 13 респондентів, у 2 бали (погано – в цілому не згоден) – 7 респондентів, у 1 бал (дуже погано – категорично не згоден) – 2 респонденти.

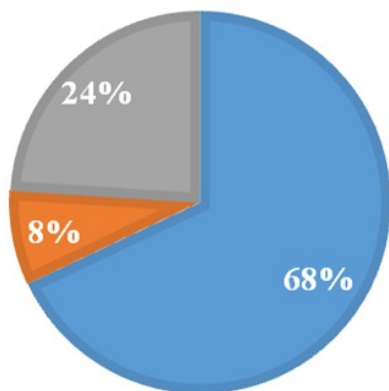
3. «Викладач добре обізнаний із предметною областю дисципліни».

Результати опитування серед 317 осіб були такими: 5 балів (відмінно – повністю згоден) – 244 особи, 4 бали (добре – переважно згоден) – 53 особи, 3 бали (задовільно – нейтральне ставлення) – 14 осіб, 2 бали (погано – в цілому не згоден) – 4 особи, 1 бал (дуже погано – категорично не згоден) – 2 особи.

4. «Чи доводилося Вам звертатися до викладачів з проханням про надання критеріїв оцінювання або більш вичерпне їх пояснення?».

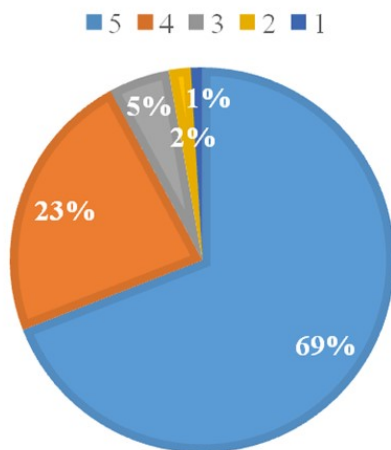
- Так, викладачем надано вичерпне пояснення
- Так, але пояснення критеріїв викладачем не надано
- Ні

Із 317 опитаних осіб: 68% відповіли «Так, викладачем надано вичерпне пояснення», 8% – «Так, але пояснення критеріїв викладачем не надано», 24% – «Ні». Здобувачі освіти, які відповіли «Ні», вказали такі причини:

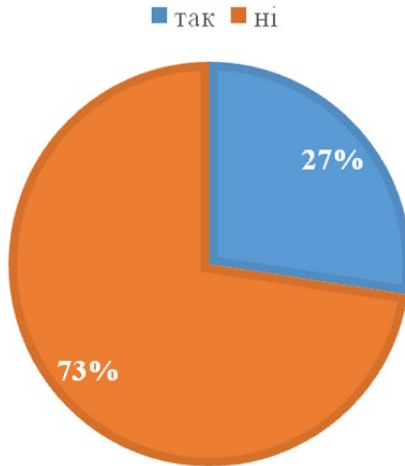
- не було бажання щось уточнювати;
- не було потреби, все було зрозуміле;
- на першому занятті викладачі надали інформацію, а також ця інформація є в силабусах освітніх компонентів;
- викладач сам все пояснює, та надає інформацію;
- розібрався в ході навчання;
- інформацію надали одногрупники;
- відсутня інформація щодо способів зв'язку з викладачем.

5. Чи згодні Ви з твердженням «Оцінювання викладачем було справедливим і неупередженим?». На це запитання відповідали 317 осіб. Отримані результати: 5 балів (відмінно - повністю згоден) – 219 осіб, 4 бали (добре – переважно згоден) – 73 особи, 3 бали (задовільно – нейтральне ставлення) – 16 осіб, 2 бали (погано – в цілому не згоден) – 6 осіб, 1 бал (дуже погано – категорично не згоден) – 3 особи.

6. «Чи важко Вам знаходити спільну мову з викладачами?».

Аналіз відповідей засвідчив: із 146 опитаних відповіли «Так» (важко знаходити спільну мову) – 40 осіб, «Ні» (легко знаходити спільну мову) – 10 осіб.

7. «Зазначте позитивні сторони викладання»

Переважає кількість респондентів висловили такі позитивні сторони викладання:

- позитивно сприймається коли викладач використовує інтерактивну взаємодію;
- мотивує студентів до творчих креативних рішень завдань та ситуацій;
- може вчасно відреагувати на напруження в аудиторії, пошуткувати, додати приклади з реального життя;
- чітко, логічне, послідовне та стисле подання матеріалу;
- конкретні критерії оцінювання та дотримання їх;

- використання сучасних методів та прийомів викладання, з урахуванням індивідуальних здібностей здобувачів освіти.

Мали місце такі пропозиції:

- викладачам дотримуватись етичності у спілкуванні зі здобувачами освіти;
- не допускати впливу особистого ставлення викладача до оцінювання досягнень здобувачів освіти.

8. «Зазначте напрями, що потребують вдосконалення»

Переважна кількість респондентів зазначили такі сторони викладання, що потребують вдосконалення:

- впровадження інтерактивних форм взаємодії з викладачами;
- використання ІКТ- технологій;
- проведення пар у формі дискусій, прес-конференцій, інтелектуальних змагань, квестів, тощо;
- використання різнорівневих завдань для здобувачів освіти;
- збільшення кількості практико-орієнтованих завдань для використання у подальшій професійній діяльності.

Здобувачі освіти висловили бажання набути практичні вміння роботи з дітьми.

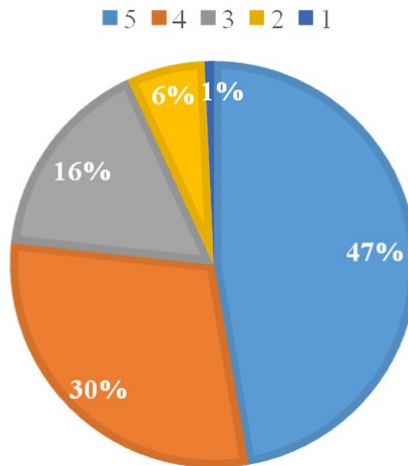
Також, було висловлено здобувачами освіти пропозиції та зауваження щодо стану впровадження накопичувальної системи оцінювання та можливостей взаємодії в цьому з викладачами, а саме:

- не всі викладачі розміщують додаткові завдання на сайті KSUonline для отримання бонусних балів та додаткових завдань до самостійної роботи;
- не всі викладачі коментують вимоги відповідно до силабусу;

- бажано розширити форми взаємодії викладачів із здобувачами освіти в аспекті оцінювання та організації освітньої діяльності.

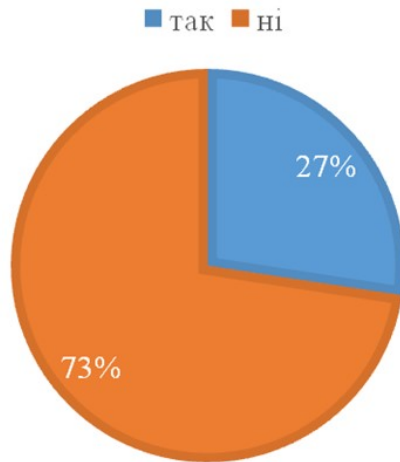
9. «Чи задоволені Ви загальною психологічною атмосферою у групі?»

Отримано такі результати опитування 146 здобувачів освіти за 5-бальною системою: 69 осіб – 5 балів (відмінно - повністю згоден), 43 особи – 4 бали (добре – переважно згоден), 24 особи – 3 бали (задовільно – нейтральне ставлення), 9 осіб – 2 бали (погано – в цілому не згоден), 1 особа – 1 бал (дуже погано – категорично не згоден).

10. «Чи важко вам знаходити спільну мову з одногрупниками?»

За результатами опитування із 146 здобувачів освіти відповіли «Так» – 32 особи, «Ні» – 114 осіб.

Отже, результати опитування учасників освітнього процесу можуть бути використані для активізації мотивації професійного самовдосконалення здобувачів освіти за рахунок усвідомлення розбіжностей між професійними вимогами щодо вміння здійснювати партнерську взаємодію у освітній діяльності та у подальшій професійній діяльності. Опитування засвідчило наявні резерви та можливості для організації інтерактивної взаємодії.

WEB-МУЛЬТИМЕДІА ЕНЦИКЛОПЕДІЇ – ЕФЕКТИВНИЙ ЗАСІБ ОРГАНІЗАЦІЇ ВЗАЄМОДІЇ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ (ТЕОРЕТИЧНЕ ОБГРУНТУВАННЯ)

Глобальна комунікація сучасного суспільства висуває нові соціальні замовлення системі закладів вищої освіти на підготовку фахівців, які повинні мати фундаментальні знання в галузі цифровізації. Майбутні педагоги повинні володіти інформаційними технологіями Internet, Web-простору та вміти активно використовувати їх у майбутній професійній діяльності.

Необхідно підготувати майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти та вчителів початкової школи грамотно застосовувати інформаційно-комунікаційні технології. У результаті досягається масштабування можливостей системи навчання. Освітній процес урізноманітнюється, збагачується, набуває привабливих для молодого покоління якостей [28, с.103].

Досвідом роботи доведено переваги застосування інформаційно-комп'ютерних технологій. Одним з найбільш перспективних напрямів інформатизації освіти є використання web-технологій.

Важливою відмінною рисою сучасного періоду розвитку суспільства є його дедалі більша інформатизація. Процес інформатизації суспільства на сучасному етапі розвитку освіти набуває все більш глобального характеру, що призведе до формування постіндустріальної цивілізації - інформаційного суспільства. А обов'язковою умовою інформатизації суспільства є інформатизація освіти, метою якої є підготовка висококваліфікованих спеціалістів із новим типом мислення, що відповідає постіндустріальному суспільству.

Упровадження хмарних технологій є не менш важливим елементом у системі навчання, які поєднують дистанційну та традиційну форми навчання й уможливають розв'язання багатьох суттєвих проблем.

На сучасному етапі розвитку освіти створені всі умови у закладах вищої освіти для формування предметних інформаційних компетентностей, цифрової грамотності, медіа-освіти майбутніх педагогів. Швидкими темпами відбувається процес інформатизації, отже, необхідність підготовки на високому рівні майбутніх педагогів закладів дошкільної та початкової освіти забезпечить можливість ефективно вирішувати різноманітні завдання у їх професійній діяльності.

Питанням дошкільної освіти, якій передує початкова освіта, слід приділити пильнішу увагу, адже саме випускники закладів дошкільної освіти будуть крокувати у перші класи «Нової української школи». Тому саме якість підготовки фахівців повинна створити інтеграційний фундамент та бути основою системи професійної освіти.

Застосування інформаційно-комп'ютерних технологій майбутніми педагогами забезпечуватиме такі переваги, як:

- відбір, координування та дозування інформації;
- зворотний зв'язок між дітьми, їх батьками та педагогами;
- дистанційна можливість діагностування через Інтернет;
- виготовлення дидактичного матеріалу тощо.

Педагогічна практика вимагає від майбутніх вихователів та вчителів ґрунтовних знань у таких сферах, як телекомунікаційні технології, мультимедіа та гіпермедіа, видавничі системи тощо. Такі напрями телекомунікації вимагають особливої уваги, позаяк безпосередньо пов'язані з формуванням інформаційної культури у дітей.

Проаналізувавши наукові дослідження у галузі інформаційно-комунікаційних технологій та хмарних сервісів (В. Биков, Р. Гуревич, Н. Ничкало, Л. Петухова, О. Співаковський, С. Сисоєва), можемо говорити про спроможність використовувати майбутніми педагогами сервіси для пошуку та передачі інформації, перевірки набутих знань та вмінь студентів.

Web-технології визначено одним з найбільш перспективних напрямів інформатизації освіти. За допомогою цієї технології реалізується гіпертекстова форма подання інформації.

В аспекті доступу до нових джерел знань та в плані організації нових видів освітньої діяльності багаторазово збільшує дидактичні можливості.

Застосовуння Web-технології впливає на ефективне використання навчального часу, уможливорює індивідуальний підхід, розвиток креативних здібностей здобувачів освіти. Web-технології підвищують інтенсивність та ефективність навчання, створюють умови для постійного, індивідуального підвищення кваліфікації фахівцями. Це призводить до збільшення обсягу опрацьованої інформації та підвищення рівня інформаційно-комунікаційної компетентності майбутнього вихователя дітей дошкільного віку та вчителя початкової школи.

Для успішного вирішення освітніх завдань здобувачам освіти необхідні вміння використовувати глобальні та науково-освітні комп'ютерні мережі; створювати програмні засоби для використання в освітньому процесі (гіпертекстові та мультимедіа-технології); використовувати комп'ютер для оформлення навчальних матеріалів, документації тощо.

Досвід застосування Web-технології став зручною платформою у процесі педагогічної підготовки майбутніх

фахівців. Це безоплатний сервіс, який створено для освітніх закладів із метою зручного поширення і класифікації завдань в електронному вигляді.

Отже, застосування Web-технологій у процесі підготовки майбутніх педагогів актуалізує: використання у процесі психолого-педагогічної підготовки навчально-дидактичного матеріалу (презентації, електронні лекції, гіперпосилання, тестові завдання, вебквести тощо); зворотний зв'язок між усіма учасниками освітнього процесу; поєднання традиційної та онлайн-освіти.

Наводимо приклади WEB-мультимедіа матеріалів, розроблених науковцями педагогічного факультету херсонського державного університету.

WEB-МУЛЬТИМЕДІА ЕНЦИКЛОПЕДІЯ «ІСТОРІЯ ЗАГАЛЬНОЇ ТА ДОШКІЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ» (Розробники: Петухова Л.Є., Воропай Н.А.)

Завдяки новітнім досягненням, технологіям і ідеям, сьогодні ми маємо змогу досліджувати освітнє середовище у зовсім новому світлі. Знання більше не залишаються монополією викладачів, ніколи раніше це не було так [8].

Web-мультимедіа «Історія загальної та дошкільної педагогіки» (рис. 1.) є елементом динамічного інформаційно-комунікаційного педагогічного середовища, яке використовується в освітньому процесі ЗВО для здобувачів освіти спеціальності 012 Дошкільна освіта під час вивчення освітньої компоненти «Історія загальної та дошкільної педагогіки».

Рис. 1. Web-мультимедіа енциклопедія
«Історія загальної та дошкільної педагогіки»

Web-мультимедіа енциклопедія «Історія загальної та дошкільної педагогіки» відкриває нові, раніше небачені, можливості для навчання, включаючи:

- Необмежений доступ до інформації.
- Можливість доступу до інформації в будь-який зручний момент для студента.
- Використання мультимедійних засобів для навчальної інформації.
- Використання дистанційних комунікаційних засобів між викладачем і студентами.
- Унікальні системи контролю навчальної діяльності.
- Унікальні системи експертної підтримки навчання.

Структура Web-мультимедіа енциклопедія відповідає сучасним вимогам кредитно-модульної системи та включає до свого складу сучасну WEB-систему оцінювання якості підготовки і самопідготовки здобувачів вищої освіти.

В основу програми освітньої компоненти «Історія загальної та дошкільної педагогіки» було покладено чотири змістових модулі. Зміст яких визначався провідними ідеями курсу з урахуванням міжпредметних зв'язків, визначенням часових термінів, засобів, форм навчання.

Для ефективного вивчення курсу «Історія загальної та дошкільної педагогіки» та для покращення самоосвітньої діяльності майбутніх вихователів дошкільних закладів були розроблені архітектура та змістове наповнення Web-мультимедіа «Історія загальної та дошкільної педагогіки», яка впроваджується на педагогічному факультеті Херсонського державного університету.

Архітектура Web-мультимедіа «Історія загальної та дошкільної педагогіки» має такі розділи та підрозділи (рис. 2.).

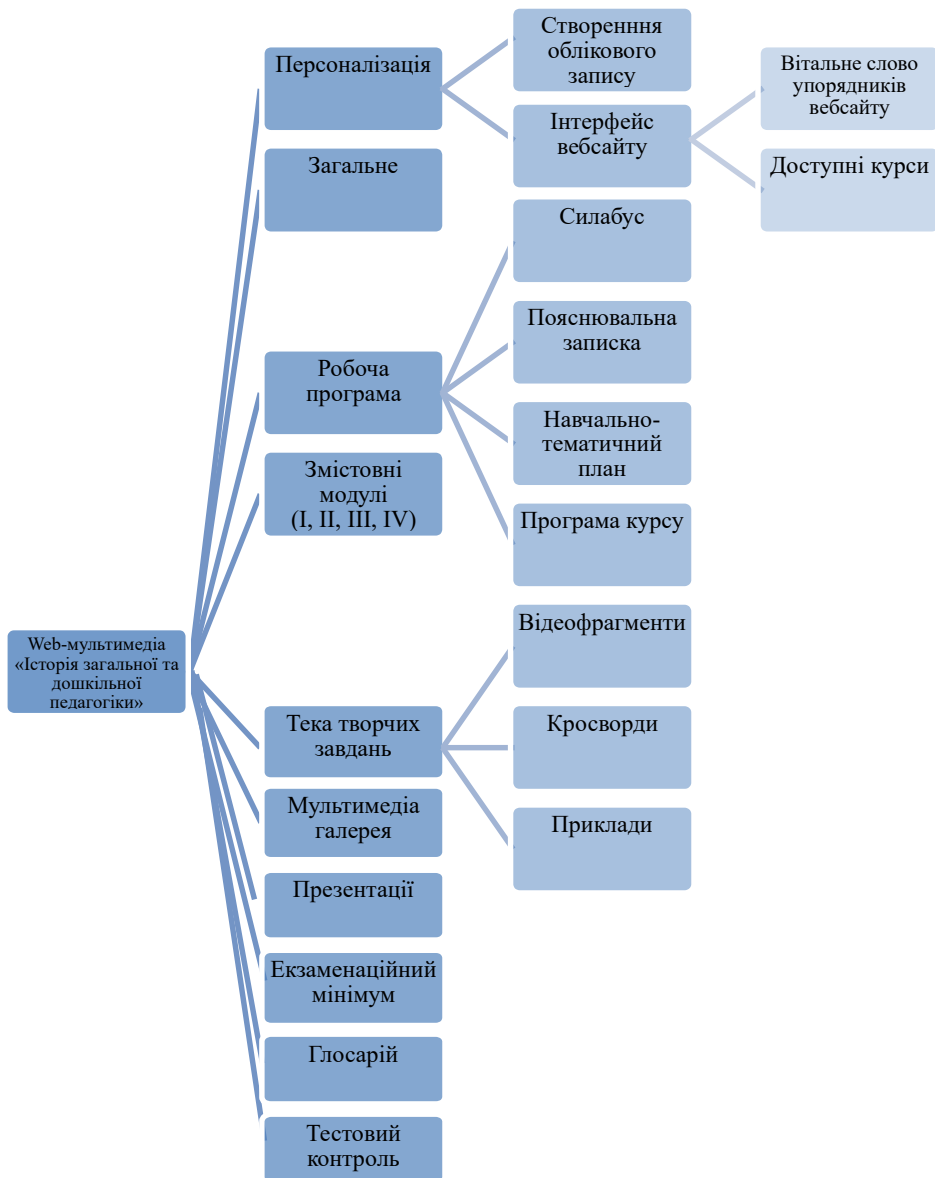

Рис. 2. Архітектура Web-мультимедіа енциклопедії «Історія загальної та дошкільної педагогіки»

Верхня навігаційна панель є стандартною та незмінною на всіх сторінках вебсайту і включає наступні елементи:

- Коротка назва вебсайту.

- Мовна панель з двома мовами (українська, англійська).

- Розділ «Курси», що забезпечує швидкий доступ до всіх курсів на вебсайті.

- Розділ «Глосарій», який дозволяє користувачеві швидко та легко знайти визначення потрібного поняття.

- Елемент «Вхід», який перенаправляє користувача на сторінку авторизації або створення нового облікового запису.

«*Вітальна сторінка*» включає в себе звернення автора, у якому надається інформація про проєкт, зазначаються основні завдання курсу та розкриваються дидактичні можливості даного продукту.

«*Робоча програма*» включає в себе силабус, пояснювальну записку, навчально-тематичний план і робочу програму освітньої компоненти.

«*Змістовні модулі*» містять у собі перелік тем з лекційними, семінарськими блоками та блоки самостійної роботи щодо вивчення відповідної теми, а також підсумкову теку для перевірки засвоєних знань.

«*Тека творчих завдань*» включає підрозділи «Відеофрагменти», «Кросворди» та «Приклади».

«*Мультимедіа галерея*» вміщує фотографії видатних педагогів минулого та сьогодення, новаторські ідеї яких здобувачі освіти вивчають у процесі оволодіння освітньою компонентою та фото праць педагогів.

«*Презентації*», цей підрозділ вміщує презентаційні матеріали до лекційного блоку, користувач може самостійно ознайомитися з ними, і закріпити їх давши відповіді на запитання після лекції.

«Екзаменаційний мінімум», цей підрозділ вміщує повний перелік запитань та завдань для здобувачів освіти з метою перевірки рівнем оволодіння освітньою компонентою.

«Глосарій» включає основні терміни навчального курсу, що дозволяє розширити кругозір у галузі дошкільної освіти.

«Тестовий контроль», користувач може перевірити рівень засвоєння знань з тієї чи іншої теми.

Ресурси Web-мультимедіа енциклопедії «Історія загальної та дошкільної педагогіки» можна використовувати під час підготовки та проведення різноманітних видів занять: лекцій, семінарів, а також під час самостійної роботи (рис. 3).

Рис. 3. Використання ресурсів Web-мультимедіа енциклопедії «Історія загальної та дошкільної педагогіки»

Під час організації та проведення лекційних занять із зазначеної освітньої компоненти педагог розкриває основні поняття курсу, надає методичні рекомендації та вказівки щодо виконання завдань для самопідготовки, сприяє «засвоєнню методології та методу конкретно-історичного підходу до педагогічних фактів і явищ, оволодінню фактичним матеріалом, відомостями про виникнення й розвиток виховання, школи й педагогічної думки, системи ідей дошкільного виховання у вітчизняній і зарубіжній педагогіці, формуванню вміння характеризувати основні напрями педагогічної думки на різних етапах суспільства» [32].

Використовуючи ресурси Web-мультимедіа енциклопедії «Історія загальної та дошкільної педагогіки», зникає необхідність додаткового нотування навчального матеріалу, оскільки здобувач освіти має можливість доступу до навчальних матеріалів у будь-якому місці та зручний для себе час. Презентаційні матеріали (послідовність слайдів Microsoft PowerPoint), розміщені на платформі, покращують засвоєння нового матеріалу, створюють комфортні умови для аудиторії, адже великий відсоток сприйняття матеріалу відбувається через зоровий аналізатор.

Зміст курсу «Історії загальної та дошкільної педагогіки» «розкриває якісні зміни в розвитку педагогічної думки і практики дошкільного виховання, у ньому чітко простежується боротьба прогресивних і консервативних тенденцій. При висвітленні педагогічних концепцій окремих мислителів акцентується увага на тому новому, що сприяло розвитку педагогічної теорії. Особливо важливими є дослідження питання, як дошкільне виховання відповідало потребам суспільного розвитку, як процес розвитку науки в цілому впливав на теорію і практику дошкільного виховання, як нові педагогічні ідеї

впливали на практику виховання дітей дошкільного віку і як досягнення практики навчання та виховання відображались у педагогічній теорії» [32].

З метою ефективного засвоєння навчального матеріалу освітньої компоненти на сторінках Web-мультимедіа енциклопедії розміщено завдання для самостійного опрацювання, теретичний матеріал, тека творчих завдань (відеофрагменти, кросворди, приклади опису сюжету історичного фільму).

Web-мультимедіа «Історія загальної та дошкільної педагогіки» є елементом динамічного інформаційно-комунікаційного педагогічного середовища, яке дає змогу забезпечити дистанційне управління процесом організації самостійної роботи здобувачів освіти, спостерігати за їх розвитком, координувати й контролювати їх, упроваджувати інноваційні форми та методи в організації освітнього процесу ЗВО.

Розглянемо специфічні та методичні особливості роботи з інформаційно-комунікаційним педагогічним середовищем Web-мультимедіа енциклопедія «Історія загальної та дошкільної педагогіки».

Щоб розпочати роботу з Web-мультимедіа у адресний рядок пошуку необхідно ввести назву сайту: <http://izdp.kspu.edu/> [8].

Перейшовши за даною адресою користувач потрапить на головну сторінку Web-мультимедіа енциклопедії «Історія загальної та дошкільної педагогіки» (рис. 4.).

Рис. 4. Головна сторінка Web-мультимедіа енциклопедії «Історія загальної та дошкільної педагогіки»

Головна сторінка продукту вміщує вітальне слово розробниці, в якому розкриваються дидактичні можливості продукту та короткі відомості про розроблене інформаційно-комунікаційне середовище. Також вітальна сторінка вміщує модуль «Авторизація», «Календар», «Навігація» та панель швидкого доступу до сторінок енциклопедії.

Програмний продукт має три рівні персоніфікованого доступу до ресурсів: здобувач освіти, викладач та адміністратор.

Для того, щоб отримати доступ до всіх ресурсів сайту необхідно авторизуватися, натиснувши кнопку «Увійти» (для зареєстрованих користувачів), або ж пройти реєстрацію, якщо ви на сайті вперше, натиснувши кнопку у нижній частині екрану «Створити новий обліковий запис» (рис. 5.).

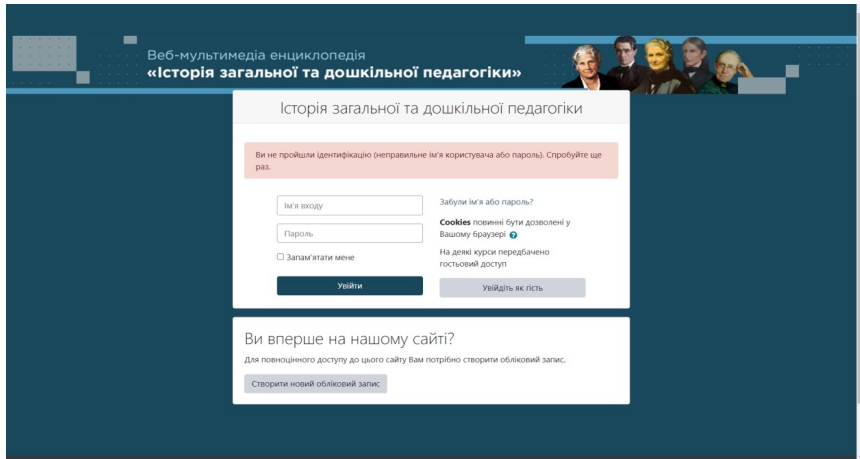

Рис. 5. Модуль авторизації

Здобувачі освіти можуть ознайомитися із структурними компонентами програмного продукту в гостьовому режимі, але він має обмежені можливості та не ідентифікує здобувача. Перед початком роботи з ресурсами програмного продукту здобувачі обов'язково повинні пройти реєстрацію. Для того щоб створити обліковий запис необхідно натиснути на кнопку «Створити новий обліковий запис» (в нижній частині екрану). Перед здобувачем з'являється форма реєстрації в яку необхідно внести дані про користувача (рис. 6.).

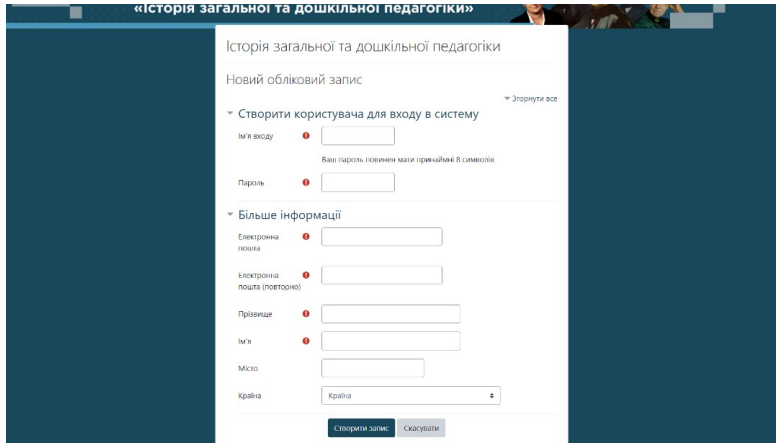

Рис. 6. Реєстраційний модуль

Закінчивши реєстрацію користувач отримує доступ до ресурсів сайту. Для входу до програмного продукту йому необхідно ввести логін, пароль і натиснути клавішу «Вхід».

У випадку, якщо користувач забув пароль, можна скористатися модулем «Забули пароль?». Натиснувши на кнопку відкривається вікно відновлення паролю. Після виконання інструкцій користувач отримує листа на власну електронну пошту з новим паролем.

Пройшовши авторизацію користувач отримує доступ до усіх ресурсів Web-мультимедіа та структурних компонентів: «Робоча програма», «Змістові модулі», «Тека творчих завдань», «Мультимедіа галерея», «Презентації», «Глосарій», «Тестовий контроль», «Екзаменаційний мінімум».

Обравши підрозділ енциклопедії «Робоча програма», можна перейти до чотирьох розділів силабус, пояснювальна записка, навчально-тематичний план та програма курсу. Переходимо до «Силабусу» (рис. 7.). На

цій сторінці можна познайомитися з анотацією до курсу «Історія загальної та дошкільної педагогіки», метою та цілями курсу, основними завданнями освітньої компоненти, компетентностями та програмними результатами навчання, обсягом курсу на поточний навчальний рік, політикою курсу, а також здобувач може детально вивчити схему курсу та систему оцінювання досягнень.

Рис. 7. Сторінка розділу «Силабус»

Під час роботи з розділами «Пояснювальна записка», «Навчально-тематичний план» та «Програма курсу» (рис. 8.) здобувачі освіти мають можливість ознайомитися із погодинним плануванням лекційних, семінарських занять та обсягом самостійної роботи, переліком тем, що вивчаються в межах курсу та коротким їх змістом.

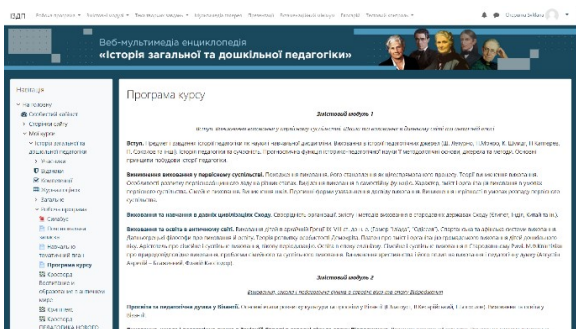
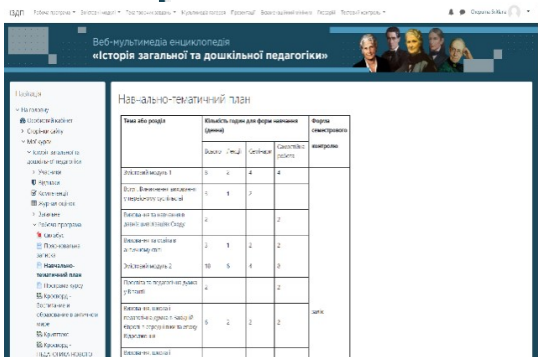

Рис. 8. Сторінки розділів «Пояснювальна записка», «Навчально-тематичний план» та «Програма курсу»

Наступною сторінкою інформаційно-комунікаційного середовища є дрозділ «Змістові модулі», який складається з чотирьох підрозділів (I Змістовий модуль, II Змістовий

модуль, III Змістовий модуль та IV Змістовий модуль), обравши підрозділ «I Змістовий модуль» (рис. 9.) перед користувачем відкривається сторінка із змістовним модулем, протягом якого буде вивчатися освітня компонента. На сторінці розміщена тема змістового модулю, лекційні блоки, семінарські блоки, блок самостійної роботи та підсумкова тека, яка вміщує перелік запитань для проведення атестації за результатами вивчення цього модулю.

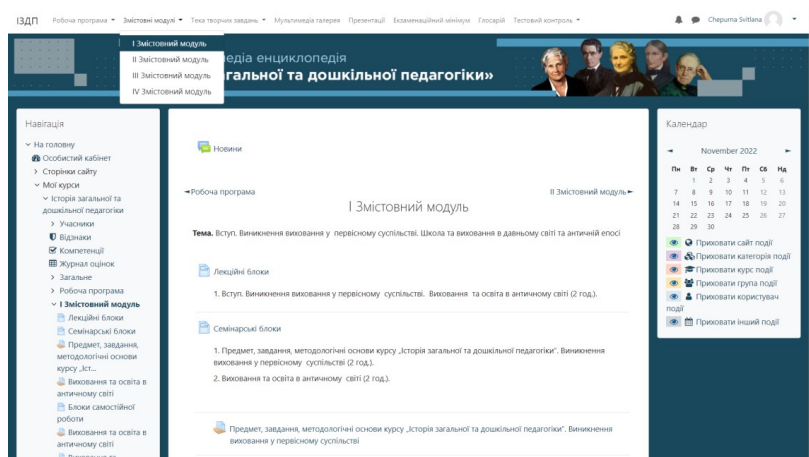

Рис. 9. Сторінка підрозділу «Змістові модулі»

Цікавою та найулюбленішою сторінкою для здобувачів вищої освіти у Web-мультимедіа енциклопедії «Історія загальної та дошкільної педагогіки» є «Тека творчих завдань» (рис. 10), яка вміщує три підрозділи: «Відеофрагменти», «Кросворди», «Приклади».

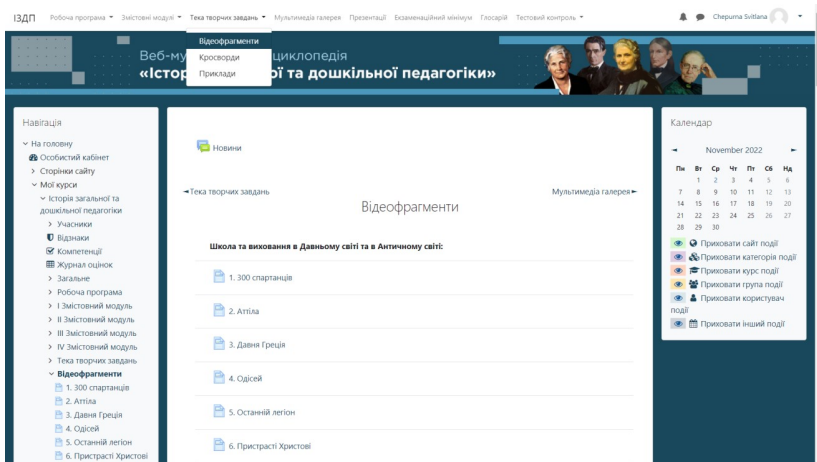

Рис. 10. Сторінка «Тема творчих завдань»

Під час виконання завдань семінарських занять та самостійної роботи здобувач освіти в підрозділі «Відеоматеріали» може переглянути фрагмент відеофільму про становлення дошкільної освіти, педагогічні думки, устрій освітньої системи в різні історичні епохи. Так, відеофрагменти розподілено за наступними темами:

- *«Школа та виховання в Давньому світі та в Античному світі»*. Наприклад, здобувачі освіти можуть переглянути фрагменти таких відомих робіт сучасного кінематографу як «300 спартанців», «Аттіла», «Давня Греція», «Одісей», «Історія кам'яного віку» та ін.;

- *Виховання та школа в епоху Середньовіччя та Відродження*. В цьому підрозділі можна ознайомитися з такими відеофрагментами «Жанна Д'Арк», «Король Артур», «Лютер», «Марія Антуанетта» та ін.;

- *Школа та педагогіка Нового часу (XVII – XX ст.)*, вміщує наступні відеофрагменти: «1612», «Григорій Сковорода», «Щоденник Гейші», «Звіяні вітром», «Кочовик» та багато ін.;

- *Школа та педагогіка Новітнього часу (з 1945р.)*, цей блок вміщує такі відомі відеокартини, як: «А якщо це кохання?», «Девід Коперфілд», «Меррі Поппінс», «Серце віддаю дітям (В.О. Сухомлинський)», «Сім няньок», «Бетховен», «Зайчик», «Матильда» та ін.;

- «*Методики дошкільної освіти (історико-логічний аспект)*». Цей підрозділ дасть змогу здобувачам удосконалити та поглибити знання з методик дошкільної освіти шляхом перегляду таких робіт кінематографу: «Експерименти Жана Піаже», «Методика Марії Монтесорі», «Центр раннього розвитку Розумна кроха за методикою Марії Монтесорі», «Заняття за методикою Фребеля», «Методика навчання математики Миколи Зайцева».

Також тека творчих завдань вміщує підрозділ «Кросворди». Здобувач освіти безпосередньо працює з контентом сторінки, який представлено у вигляді готового кросворду, що заповнюється on-line.

Тека творчих завдань також містить сторінку «Приклади», перейшовши до неї, здобувач освіти може ознайомитися з прикладами виконання творчих завдань. Наприклад, до завдання «За прикладами наведеними нижче підберіть фільм з описанням сюжету, педагогічної ситуації та оформити матеріал за зразком.» здобувачеві подається покрокова інструкція та приклад виконання завдання.

У процесі оволодіння освітньою компонентою майбутнім вихователям закладів дошкільної освіти буде цікавою та стане в нагоді сторінка «Мультимедіа галерея» (рис. 11.), контент якої, за алфавітним покажчиком, вміщує фото та життєвий і творчий шлях видатних педагогів.

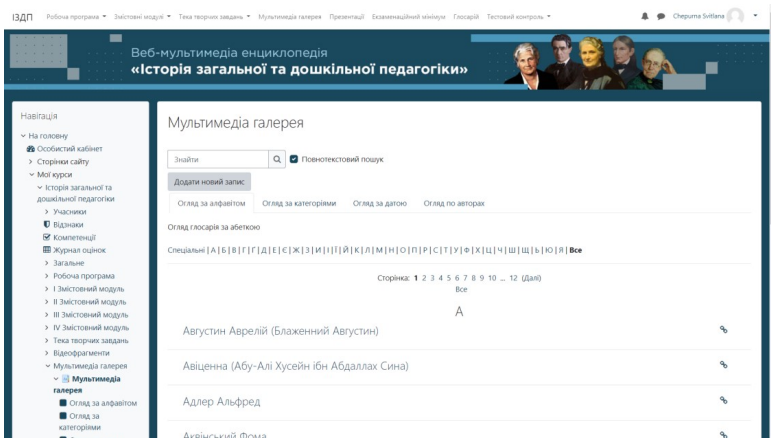

Рис. 11. Сторінка «Мультимедіа галерея»

Наступна сторінка інформаційно-комунікаційного продукту – «Презентації» – стане в нагоді як здобувачеві вищої освіти для засвоєння та самостійного опрацювання теоретичного матеріалу, так і викладачеві – слугуватиме візуальним супроводом пояснення матеріалу під час проведення лекційних занять з курсу «Історія загальної та дошкільної педагогіки» (рис. 12.).

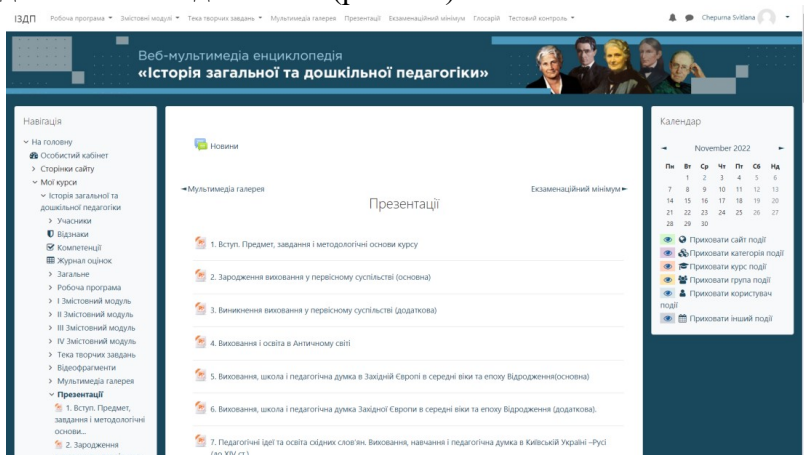

Рис. 12. Сторінка «Презентації»

Презентаційний матеріал розроблено засобами Microsoft PowerPoint та передбачає структуроване та логічне чергування слайдів, на яких розміщено текст, фотографії, схеми, малюнки, діаграми та ін. Презентації розроблено відповідно до тем змістових модулів освітньої компоненти. Більшість тем мають по одній презентації, але є теми, наприклад як «Зародження виховання у первісному суспільстві», «Виховання, школа і педагогічна думка в Західній Європі в середні віки та епоху Відродження», «Національна освіта і становлення педагогічної думки (XIV-XVII ст.)», «Становлення суспільного дошкільного виховання в Україні в кінці XIX – на початку XX століття» та ін., які мають основну та додаткову презентації. В загальному сторінка «Презентації» вміщує 45 файлів PowerPoint.

Сторінка е-продукту «Глосарій» (рис. 13.) розроблено за алфавітним покажчиком, тобто користувач може знайти необхідну йому дефініцію за початковою буквою, або ж скористатися полем «Пошук». Робота з цією сторінкою дозволяє розширити та поглибити знання в області історії дошкільної педагогіки, поповнити словниковий запас здобувачів.

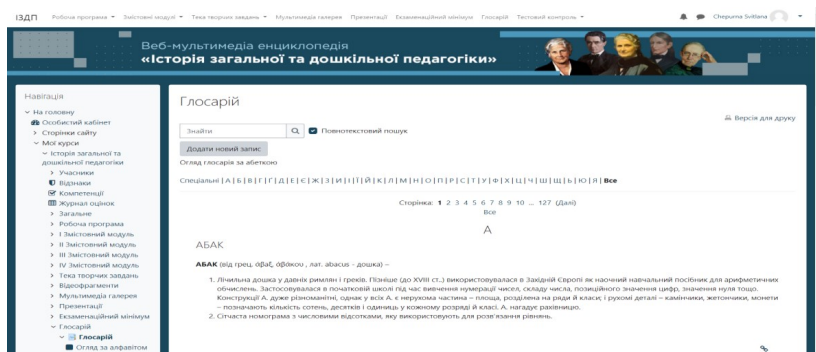

Рис. 13. Сторінка «Глосарій»

Сторінка «Тестовий контроль» (рис. 14.) дає можливість перевірити рівень знань здобувачів вищої освіти за кожною темою чотирьох змістових модулів.

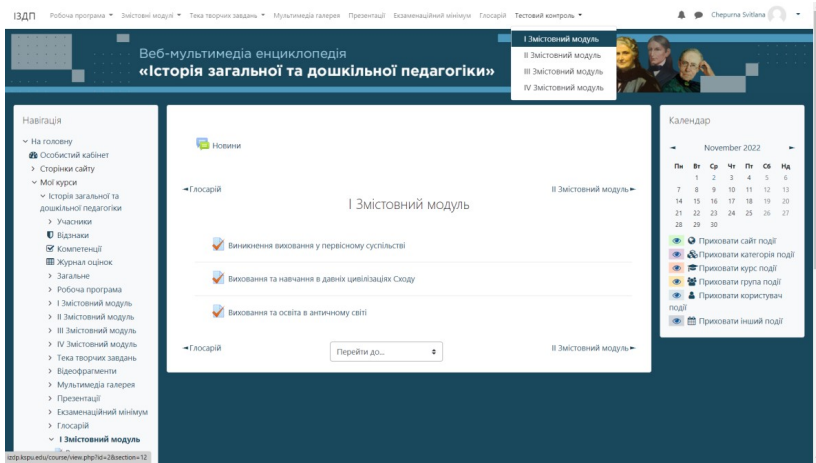

Рис. 14. Сторінка «Тестовий контроль»

Користувачі повинні пам'ятати, що для коректного завершення роботи з Web-мультимедіа енциклопедією «Історія загальної та дошкільної педагогіки», необхідно закінчити сесію, натиснувши кнопку «Вийти» на панелі швидкого доступу у верхньому правому кутку екрану монітора на вітальній сторінці.

Отже, Web-мультимедіа енциклопедія «Історія загальної та дошкільної педагогіки» є спробою створити компонент майбутнього освітнього середовища, яке забезпечує комфортні умови як для викладачів, так і для студентів. Вона поєднує нові інформаційні технології з традиційною й важливою дисципліною – «Історія загальної та дошкільної педагогіки». Розробники цієї WEB-енциклопедії не лише розширили зміст курсу за допомогою мультимедіа, але й створили структуру, що

відповідає сучасним вимогам кредитно-модульної системи. Вона також включає сучасну WEB-систему для оцінювання якості підготовки студентів та їх самостійної роботи. Зазначене вище, дає підстави стверджувати, що програмний продукт є засобом вивчення історії дошкільної педагогіки в моделі трисуб'єктної дидактики, що сприяє засвоєнню знань з освітньої компоненти «Історія загальної та дошкільної педагогіки» та ефективній взаємодії «викладач-здобувач освіти» в інформаційно-комунікаційному педагогічному середовищі.

WEB-МУЛЬТИМЕДІА «ФРЕБЕЛЬПЕДАГОГІКА» (Розробники: Петухова Л.Є., Анісімова О.Е.)

Web-мультимедіа «Фребельпедагогіка» є елементом динамічного інформаційно-комунікаційного педагогічного середовища та використовується в освітньому процесі для здобувачів освіти спеціальності 012 «Дошкільна освіта» при вивченні освітньої компоненти «Фребельпедагогіка» [9].

Web-мультимедіа енциклопедія допомагає зосередити увагу на показі шляхів і засобів реалізації нових концепцій освіти, сприяє формуванню активної творчої особистості майбутнього вихователя закладу дошкільної освіти; розробці нових підходів до оволодіння знаннями; створенню нових ефективніших засобів, методів і форм навчання та виховання дітей; проектуванню розвивальних педагогічних процесів (рис. 1.).

Рис. 1. Web-мультимедіа енциклопедія
«Фребельпедагогіка»

Вивчення «Фребельпедагогіки» має велике значення у процесі становлення особистості майбутнього вихователя дошкільного закладу, формування та підвищення його педагогічної майстерності та культури, професійного самовдосконалення.

В основу програми було покладено змістові модулі. Зміст кожного з них визначався провідними ідеями курсу з урахуванням міжпредметних зв'язків, визначенням часових термінів, засобів, форм навчання.

Основними принципами, що визначали зміст модулів, були:

- принцип науковості, що передбачає добір матеріалу в певній системі й взаємозв'язку;

- принцип міждисциплінарності: інтеграція знань з дошкільної педагогіки та дитячої психології, фахових методик.

- принцип доцільності: моделювання освітнього процесу, мотиваційна основа якого має тісний зв'язок з життєвим досвідом здобувачів освіти;

- принцип доступності: дібраний матеріал пропонується саме в такому вигляді, у якому він може бути безпосередньо засвоєний.

Важливий принцип побудови вивчення навчального матеріалу – добір знань із різних галузей наук, що забезпечують формування системи знань, практичних умінь і навичок майбутніх вихователів до впровадження педагогічних ідей Ф.Фребеля в освітній процес закладів дошкільної освіти.

Логіка побудови ОК «Фребельпедагогіка» зумовлена системою послідовної роботи з оволодіння професійною компетентністю вихователя ЗДО: від усвідомлення сутності проблеми організації освітнього процесу в дошкільному закладі із використанням фребелівських виховних ідей, формування спрямованості на застосування

Фребельпедагогіки в майбутній професійній діяльності до формування потреби здобувачів освіти у самовдосконаленні вмінь і навичок щодо професійного зростання в даному напрямі.

Зміст дисципліни розкриває найважливіші проблеми навчання та виховання, передає в узагальненому вигляді знання та досвід німецького педагога, а також готує до практичної діяльності. Здобувачі освіти ознайомлюються з життям, педагогічною системою Ф. Фребеля, його ідеями, дидактичним матеріалом – «дарами» та загальним внеском у розвиток дошкільної освіти.

Для ефективного вивчення «Фребельпедагогіка» та для покращення самоосвіти майбутніх вихователів дошкільних закладів були розроблені архітектура та змістове наповнення Web-мультимедіа «Фребельпедагогіка», яка впроваджується на педагогічному факультеті Херсонського державного університету.

Архітектура Web-мультимедіа «Фребельпедагогіка» має такі розділи та підрозділи:

Про проєкт

- *Персоніфікація*

Робоча програма

- *Пояснювальна записка*
- *Навчально-тематичний план*
- *Програма*

Змістові модулі

- *Лекційні блоки*
- *Блоки практичних занять*
- *Блоки самостійної роботи*
- *Методичні рекомендації*

Тека творчих завдань

- *Відеофрагменти*
- *Кросворди*
- *Вікторини (завдання до неї)*

Галерея
Презентації
Глосарій
Тестовий контроль

«Вітальна сторінка» включає в себе звернення авторів, у якому надається інформація про проєкт, зазначаються основні завдання курсу та розкриваються дидактичні можливості даного продукту.

«Робоча програма» включає в себе пояснювальну записку, навчально-тематичний план і робочу програму.

«Змістові модулі» містять у собі перелік тем з лекційними, практичними блоками та блоки самостійної роботи щодо вивчення відповідної теми, а також підсумкову теку для перевірки засвоєних знань.

«Тека творчих завдань» включає підрозділи «Відеофрагменти» та «Кросворди», а також завдання щодо розробки вікторин.

«Галерея» вміщує фотографії «дарів» Ф. Фребеля та роботи з ними, фото праць німецького педагога, діяльсті освітнього центру Ф. Фребеля, та фото «Фребель у сучасній педагогіці».

«Презентації». Користувач може самостійно ознайомитися з лекційним матеріалом, і закріпити його через запитання та відповіді.

«Глосарій» включає основні терміни навчального курсу, що дозволяє розширити кругозір у галузі дошкільної освіти.

«Тестовий контроль». Користувач може перевірити рівень засвоєння знань з тієї чи іншої теми.

Ресурси Web-мультимедіа «Фребельпедагогіка» можна використовувати під час підготовки та проведення різноманітних видів занять: лекцій, практичних занять, а також під час самостійної роботи (рис. 2.).

Рис. 2. Використання ресурсів Web-мультимедіа «Фребельпедагогіка»

Під час читання лекції викладач презентує основні поняття теми, дає пояснення та вказівки щодо самостійного вивчення навчального матеріалу.

Під час використання ресурсів Web-мультимедіа «Фребельпедагогіка» зникає необхідність ведення конспектів, оскільки здобувач освіти має можливість у зручний час переглянути її зміст. Мультимедійний супровід доповіді лектора покращує сприйняття поданих питань, які пропонуються для обговорення, створює комфортні умови для аудиторної роботи (супровід представляє логічно структуровану послідовність слайдів у форматі PowerPoint). Для інформаційного наповнення використовуються різноманітні види інформації: текстова, графічна, анімація та відеофрагменти.

Для ефективного виконання роботи на сторінках Web-мультимедіа «Фребельпедагогіка» розміщено теоретичний матеріал, довідкову інформацію, завдання для самостійного вивчення, додаткові завдання з теми (написання рефератів, виконання творчих завдань, які передбачають створення вікторин, відеофрагментів, презентацій, проєктів тощо).

Web-мультимедіа «Фребельпедагогіка» дає змогу забезпечити дистанційне управління процесом організації самостійної роботи, координувати й контролювати її, упроваджувати інноваційні форми та методи в процес організації навчання у ЗВО.

Розглянемо методика роботи з ресурсами Web-мультимедіа «Фребельпедагогіка».

Для початку роботи з Web-мультимедіа «Фребельпедагогіка» необхідно в панелі навігації ввести адресу сайту: <http://froebel.kspu.edu>.

Після переходу за даною адресою перед користувачем відкривається вітальна сторінка Web-мультимедіа «Фребельпедагогіка» (рис. 3.).

На сторінці представлено вітальне слово авторів, у якому надається певна інформацію про проект, зазначаються основні завдання курсу та розкриваються дидактичні можливості даного продукту.

Рис. 3. Вітальна сторінка Web-мультимедіа «Фребельпедагогіка»

Розроблена комп'ютерна програма має три рівні персоналізованого доступу до ресурсів сайту: здобувач освіти, викладач, адміністратор.

Справа розміщений модуль авторизації, який забезпечує доступ користувачів до ресурсів сайту. Натиснувши на слово «Вхід» перед користувачем відкривається вікно реєстрації, на якому зліва розміщені віконця вводу імені (логіну) та пароллю користувача, а з права розміщена покрокова інструкція, щодо реєстрації (рис. 4.).

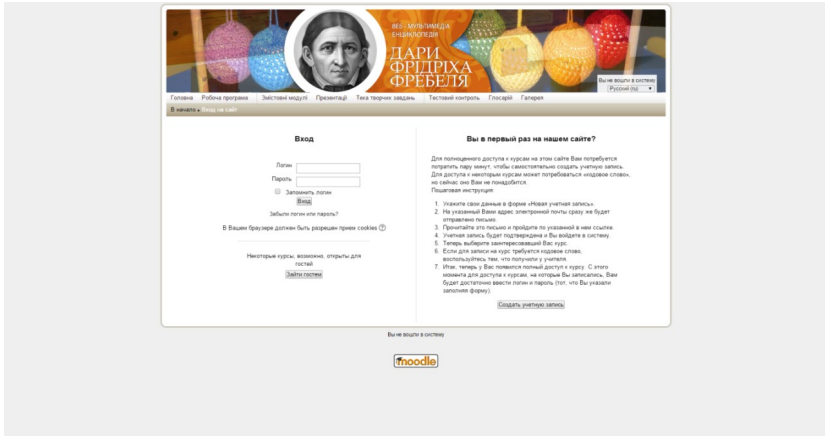

Рис. 4. Вікно реєстрації

Модуль авторизації складається з таких частин:

- форма авторизації (містить віконце для вводу імені (логіну) та пароллю користувача);
- меню відновлення пароллю;
- меню реєстрації.

Перед початком роботи з ресурсами Web-мультимедіа «Фребельпедагогіка» кожному користувачу необхідно зареєструватися. Після переходу за посиланням «Створити

новий акаунт» перед студентом з'являється вікно, в якому вводяться дані про користувача (рис. 5.).

Після проходження реєстрації користувач отримує доступ до ресурсів сайту. Для входу на сайт йому необхідно ввести логін, пароль і натиснути клавішу «Вхід».

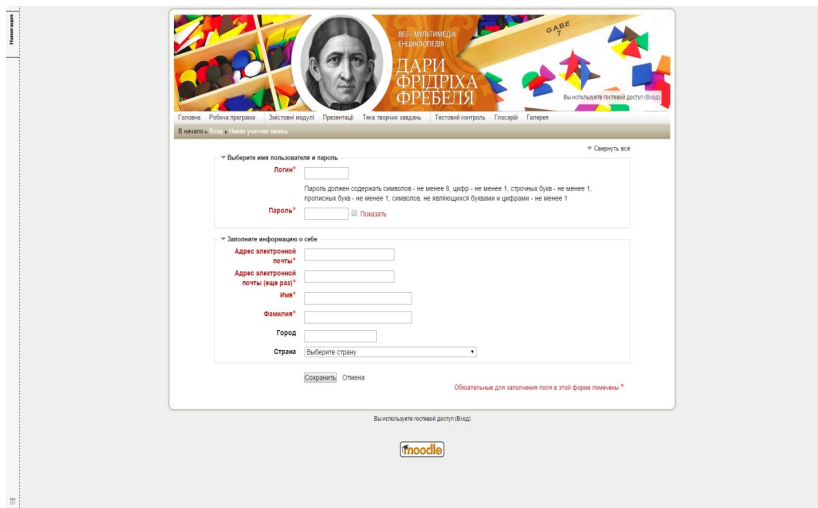

Рис. 5. Вікно реєстрації (поля)

Якщо користувач забув пароль, можна скористатися меню відновлення паролю (посилання «Забули пароль?»). При переході за даним посиланням відкривається вікно відновлення паролю. Після виконання інструкцій користувач отримує листа з новим паролем.

Зареєструвавшись користувач отримує доступ до усіх ресурсів Web-мультимедіа, має змогу переглядати зміст її структурних компонентів, таких як: «Вітальна сторінка», «Робоча програма», «Змістові модулі», «Тека творчих завдань», «Галерея», «Презентації», «Тестовий контроль», «Глосарій».

Натиснувши на розділ «Робоча програма», можна перейти до трьох розділів пояснювальної записки, навчально-тематичний план та робоча програма. У «Пояснювальній записці» (рис. 6.) можна ознайомитися з метою курсу, основними завданнями, вимогами до знань та міжпредметними зв'язками. Також користувач знайомиться зі структурними компонентами практичних занять, де подано зразки форм, відповідно до яких треба виконувати конспектування першоджерел.

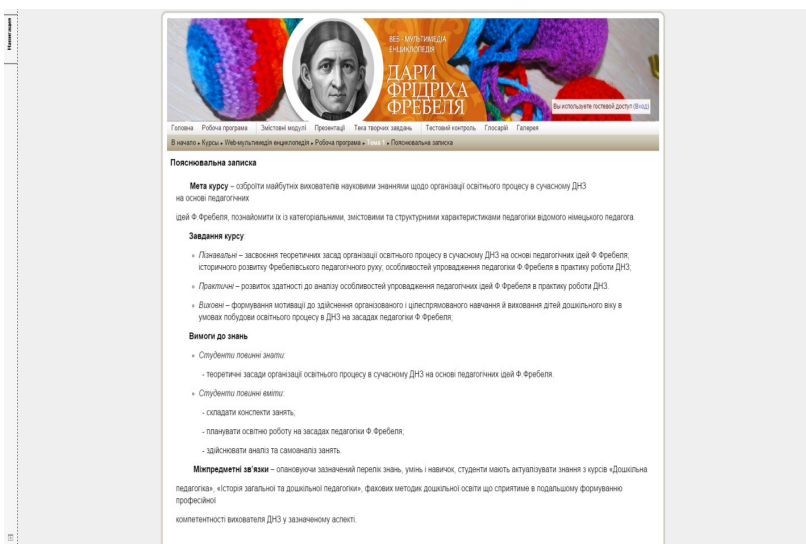

Рис. 6. Сторінка розділу «Пояснювальна записка»

Під час роботи з розділами «Навчально-тематичний план» (рис. 7.) і «Робоча програма» (рис. 8.) користувач може ознайомитися з погодинним плануванням лекційних та практичних занять, переліком тем, що вивчатимуться, їх коротким змістом.

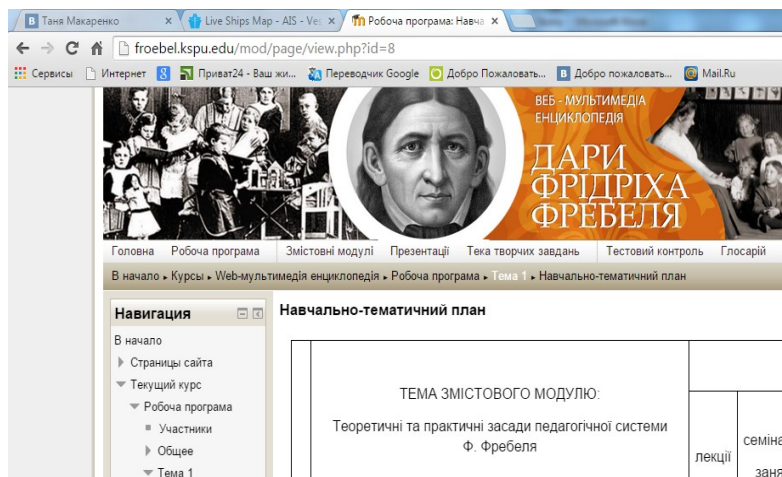

Рис. 7. Навчально-тематичний план

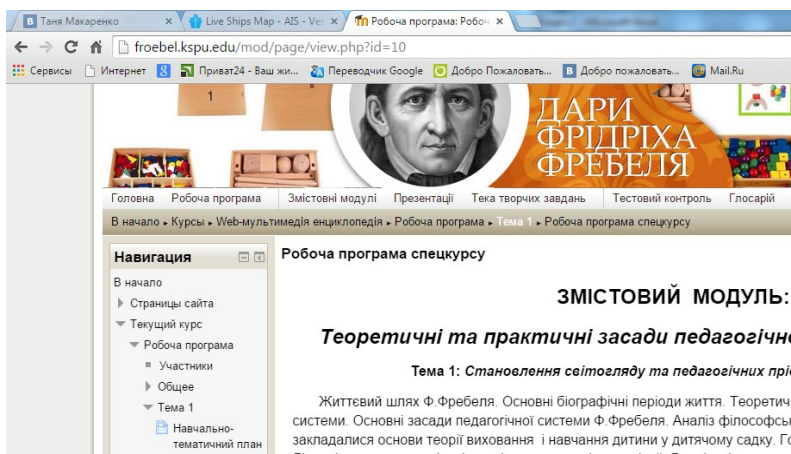

Рис. 8. Сторінка розділу «Програма спецкурсу»

Після обрання меню «Змістові модулі» (рис. 9.) відкривається сторінка із змістовним модулем. На сторінці розміщені теми модулю та плани лекційних занять, до яких підкріплені гіперпосилання на літературу, практичне заняття та блок самостійної роботи.

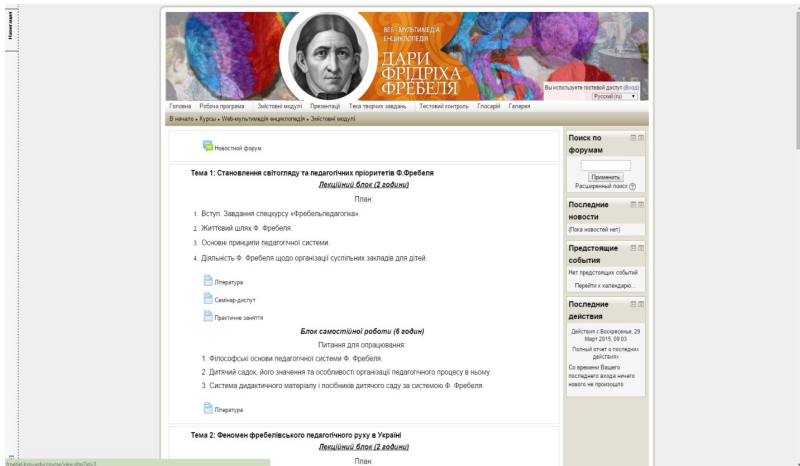

Рис. 9. Сторінка підрозділу «Змістові модулі»

«Тека творчих завдань» містить три структурні компоненти: «Відеофрагменти», «Кросворди» та «Вікторина (завдання до неї)» (рис. 10.).

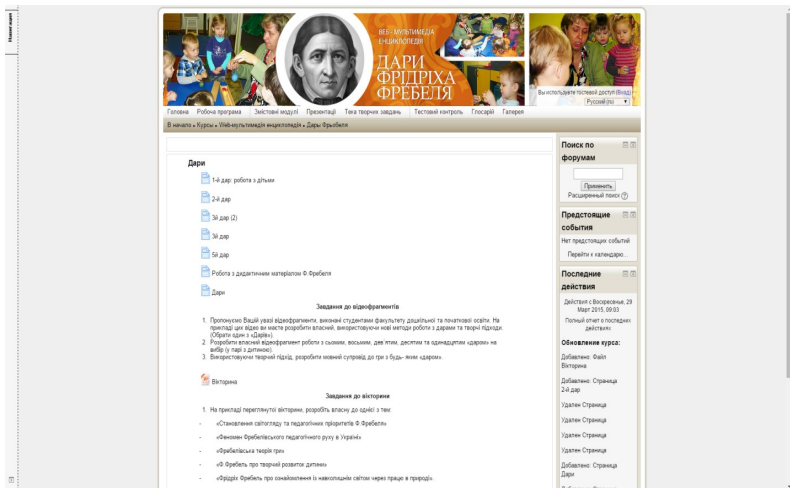

Рис. 10. Сторінка розділу «Тека творчих завдань»

Під час самоосвітньої діяльності здобувач може переглянути фрагмент роботи з певним дидактичним матеріалом – «Даром», прослухати варіант мовного супроводу, розробити власний відеофрагмент, використовуючи творчий підхід та власне бачення роботи з ним.

Також у теці творчих завдань розташовані кросворди. Користувач безпосередньо працює з компонентом, який являє собою готовий кросворд, що заповнюється on-line.

Як форма творчої роботи здобувачам освіти пропонується вікторина. Вони мають відповісти на питання, що стосуються життя та педагогічної діяльності Ф. Фребеля, а також виконати завдання, запропоновані після неї.

У процесі освітньої діяльності майбутнім вихователям буде цікавим знайомством з розділом «Галерея» (рис. 11.).

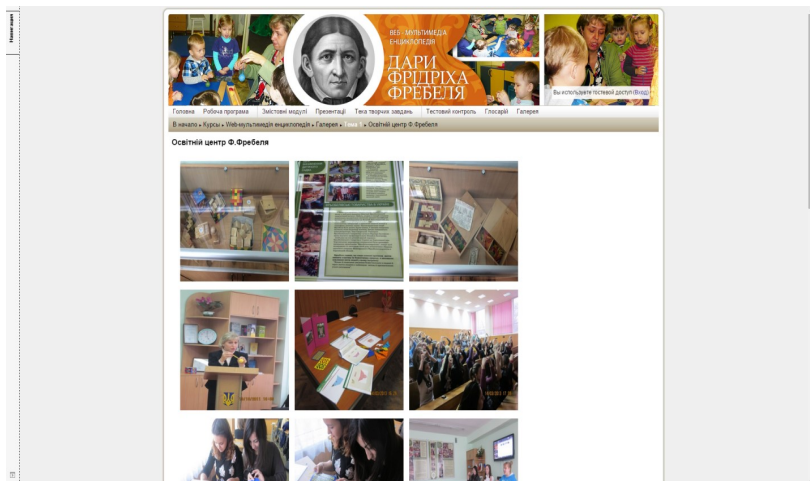

Рис. 11. Розділ «Галерея»

Наступний розділ проекту – «Презентації» – є дуже корисним і для самостійного засвоєння знань (рис. 12.).

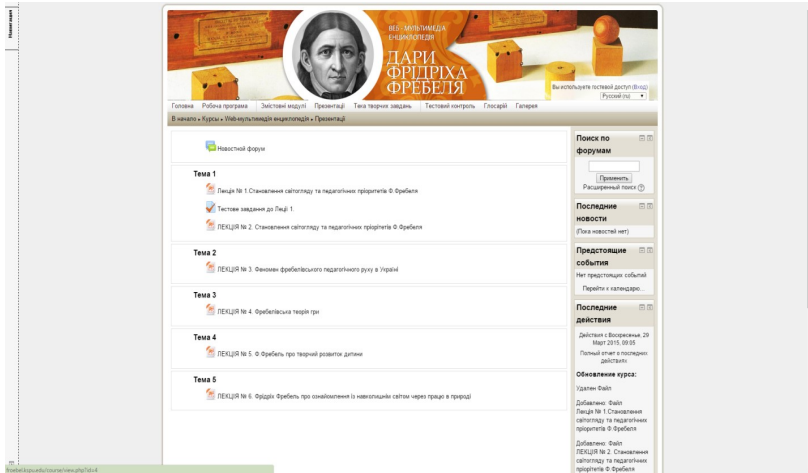

Рис. 12. Сторінка розділу «Презентації»

Кожна презентація виконана у форматі PowerPoint та передбачає чергування слайдів, на яких розміщено текст, фотографії, малюнки, діаграми, графіки. Перегляд супроводжується звуковим оформленням – музикою або ж голосовим коментарем диктора. Презентації розроблено відповідно до тем модулю та їх планів. Перша тема «Становлення світогляду та педагогічних пріоритетів Ф. Фребеля» представлена двома презентаціями. Останні теми: «Феномен Фребелівського педагогічного руху в Україні», «Фребелівська теорія гри», «Ф. Фребель про творчий розвиток дитини» та «Фрідріх Фребель про ознайомлення із навколишнім світом через працю в природі» мають по одній презентації з запитаннями до теми. Розділ «Презентації» один з найбільш функціональних та ефективних засобів під час підготовки до лекцій та практичних занять.

«Глосарій» забезпечує можливість переглянути терміни фребельпедагогіки на певну літеру або ж скориставшись пошуковою системою. Робота з даним розділом дозволяє поповнювати словниковий запас майбутнього вихователя дошкільного закладу, розширювати кругозір у галузі дошкільної освіти (рис. 13.).

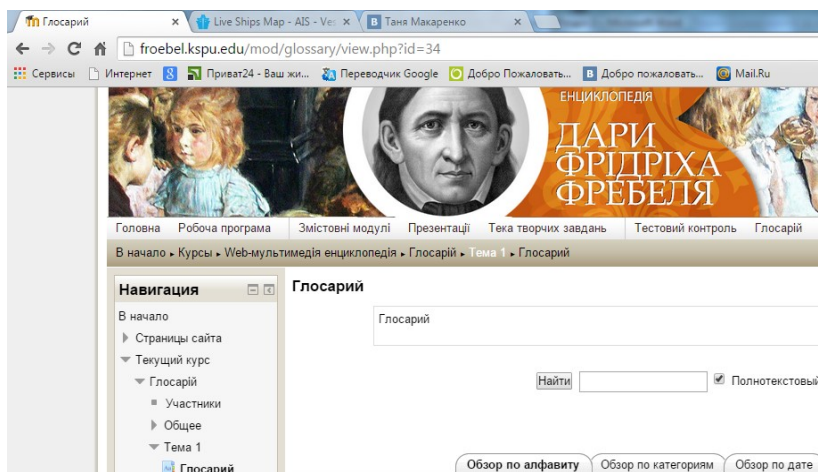

Рис. 13. Сторінка розділу «Глосарій»

Розділ «Тестовий контроль» представляє собою доступну та легку у використанні програму, що надає можливість перевірити рівень знань з кожної теми (рис. 14.).

Рис. 14. Сторінка розділу «Тестовий контроль»

Наприкінці роботи з Web-мультимедіа «Фребельпедагогіка» необхідно закінчити сесію, клацнувши на кнопки «Завершити роботу» на вітальній сторінці.

Під час підготовки здобувачів освіти до лекційного заняття необхідно керуватися певною послідовністю:

1. Визначити місце та роль теми в спецкурсі «Фребельпедагогіка» (розділ «Робоча програма», підрозділи «Навчально-тематичний план» і «Робоча програма спецкурсу»).

2. Ознайомитися з планом лекції, яка представлена на сайті (розділ «Презентації»).

3. Визначити проблемні питання лекції.

4. Ознайомитися з основними датами, подіями, педагогічними ідеями.

5. Скласти термінологічний словник з теми (розділ «Глосарій»).

6. Якщо тема стосується певної методики Ф. Фребеля, рекомендується знайти та переглянути відеофрагмент, в

якому показані основні дії з ними (розділ «Тека творчих завдань», підрозділ «Відеофрагменти»).

7. Розробити кросворд або скористатися вже готовими кросвордами (розділ «Тека творчих завдань», підрозділ «Кросворди»).

Під час підготовки до практичного заняття здобувачам освіти необхідно опрацювати лекційний матеріал з теми, а також керуватися певною послідовністю:

1. Визначити місце та роль теми в спецкурсі «Фребельпедагогіка» (розділ «Робоча програма», підрозділи «Навчально-тематичний план» і «Робоча програма спецкурсу»).

2. Ознайомитися з планом практичного заняття (розділ «Змістовні модулі»).

3. Опрацювати питання та виконати завдання, передбачені планом.

4. Ознайомитися з основними подіями, датами, педагогічними ідеями, внеском Ф. Фребеля у розвиток дошкільної освіти.

5. Опрацювати додаткову літературу з теми, якщо вона передбачена темою та планом заняття.

6. Доповнити термінологічний словник з даної теми (розділ «Глосарій»).

7. Заповнити кросворд з даної теми (розділ «Тека творчих завдань», підрозділ «Кросворди») та здійснити самоконтроль рівня засвоєного матеріалу за допомогою тестових завдань (розділ «Тестовий контроль»).

Приклад процесу підготовки до практичного заняття з теми «Становлення світогляду та педагогічних пріоритетів Ф. Фребеля». У розділі «Змістовні модулі» знаходимо дану тему, під планом якої розміщено гіперпосилання на «Семинар-диспут». При переході за ним відкривається план проведення семінару-диспуту. Вивчення даної теми ставить перед нами конкретну мету: ознайомитися з

життям Ф. Фребеля та його педагогічною діяльністю, розкрити основні положення концепції виховання та розвитку людини, навчити працювати з історико-педагогічною літературою, виділяти та аналізувати основні педагогічні ідеї.

Окрім питань для обговорення, практичне заняття передбачає завдання для узагальнення, структурування, ознайомлення з певним навчальним матеріалом, опрацювання першоджерел, оскільки знайомство зі спадщиною педагога є необхідною умовою подальшого професійного становлення особистості вихователя, розвитку його духовності та внутрішньої мотивації.

Виконання завдання пов'язане з вивченням основних подій життя Ф. Фребеля та переліком закладів, в яких він навчався (Хрестоматія «Фребельпедагогіка»), написанням анотації до статті «Фрідріх Фребель – засновник ідеї дитячого садка» З. Борисова (журнал «Дошкільне виховання»), складанням таблиці з порівнянням педагогічних поглядів І.Г. Песталоці, Я.А. Коменського та Ф. Фребеля, аналізом вікової періодизації дитинства, запропонованої Ф. Фребелем. У процесі підготовки відповідей на окреслені питання відбувається знайомство з біографією та педагогічними ідеями німецького педагога. З цією метою використовуємо розділ «Презентації».

Дуже важливим є опрацювання першоджерел. Після ознайомлення із змістом книги, необхідно скласти її характеристику за такою схемою: автор та назва педагогічного твору; рік написання або друку; вихідні дані; структура твору; сюжет твору; зміст прочитаного; особиста думка про прочитане. Під час опрацювання навчальної інформації з теми за необхідністю доповнюється термінологічний словник поняттями, які не розглядалися у процесі лекції (розділ «Глосарій»).

Після вивчення питань практичного заняття повторно заповнюється кросворд з даної теми (розділ «Тека творчих завдань», підрозділ «Кросворди») та здійснюється самоконтроль рівня засвоєного матеріалу за допомогою тестових завдань (розділ «Тестовий контроль»).

Отже, Web-мультимедіа «Фребельпедагогіка» спрямована на реалізацію особистісно-орієнтованого, діяльнісного, системного, синергетичного та компетентнісного підходів до організації навчально-пізнавальної діяльності здобувачів освіти. Це забезпечує дистанційне управління самостійною роботою користувачів; здійснення самоконтролю; формування групи для спільної навчальної діяльності з метою корекції й контролю; проведення дискусійних форм навчальної роботи під час лекцій.

Таким чином, створений продукт забезпечить ефективне засвоєння знань та допоможе реалізувати ідеї видатного німецького педагога в роботі з дітьми та є засобом вивчення ідей Ф. Фребеля в моделі трисуб'єктної дидактики.

**WEB-МУЛЬТИМЕДІА ЕНЦИКЛОПЕДІЯ З
ДИСЦИПЛІН ПРИРОДНИЧОГО ЦИКЛУ
(Розробники: Петухова Л.Є., Бальоха А.С.,
Лемещук О.І.)**

На педагогічному факультеті Херсонського державного університету було створено інструмент – website (далі – вебсайт) «Web-мультимедіа енциклопедія з дисциплін природничого циклу», з метою поліпшення процесу формування природознавчої компетентності майбутніх учителів початкових класів (надалі – МВПК) [10; 31].

Вебсайт був розроблений з використанням навчальної платформи Moodle 3.6.2+.

Головною особливістю цього електронного ресурсу є зміст, який об'єднує шість навчальних природничих дисциплін та програму навчальної (природничої) практики. Кожен елемент контенту має спільну архітектуру, яка показана на рисунку 1.

Для отримання доступу до Web-мультимедійної енциклопедії з дисциплін природничого циклу, вам потрібно виконати наступні кроки за алгоритмом:

1. Відвідайте веб-сайт Херсонського державного університету за адресою www.ksru.edu, щоб потрапити на головну сторінку.

2. У рядку меню знайдіть розділ «Проекти» і виберіть пункт «Внутрішні проекти». Ви побачите список доступних проєктів.

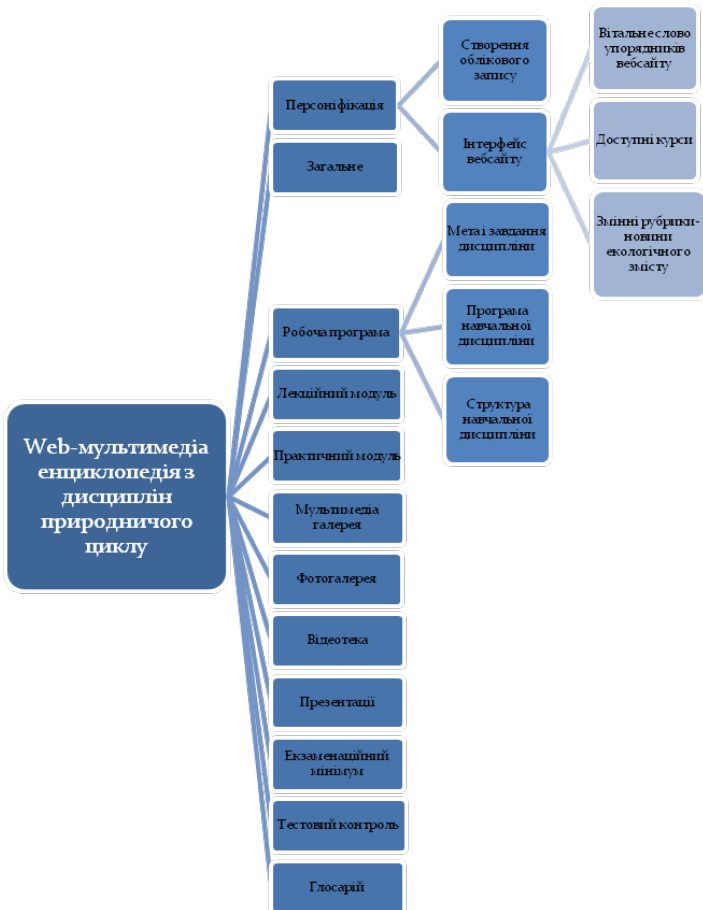

Рис. 1. Структура Web-мультимедіа енциклопедії з дисциплін природничого циклу

Існує ще один спосіб отримати доступ до вебсайту, який передбачає вільний пошук в Інтернеті. Для цього просто введіть електронну адресу сайту (www.kspu.edu)

або назву «Web-мультимедійна енциклопедія» в пошуковому рядку будь-якого веб-браузера.

Після знаходження вебсайту, користувачу буде відкрито його інтерфейс та навігаційні панелі, що допомагатимуть швидко орієнтуватись та розпочати роботу з вказаними алгоритмами даної навчальної платформи.

У складі інтерфейсу Web-мультимедіа енциклопедії з дисциплін природничого циклу знаходяться наступні компоненти:

- вітальне слово упорядників вебсайту (рис. 2.).
- перелік доступних курсів (рис. 3.).
- змінні інформаційні рубрики екологічного змісту (рис. 4.).

Інформаційний ресурс, що використовується для надання інформації про природознавчі дисципліни, побудовано за принципами науковості та природоохороного підходу. Інформаційні рубрики представлені трьома стандартними вікнами і містять змінні інформаційні рубрики. У першому вікні міститься цитата відомого німецького поета, мислителя та натураліста Йоганна Вольфганга фон Гете: «Природа – єдина книга, кожна сторінка якої сповнена глибокого змісту». Ця цитата виступає своєрідним девізом для студентів, які вивчають дисципліни природничого циклу, і має вплив на їх мотивацію та стимулює їх діяльність.

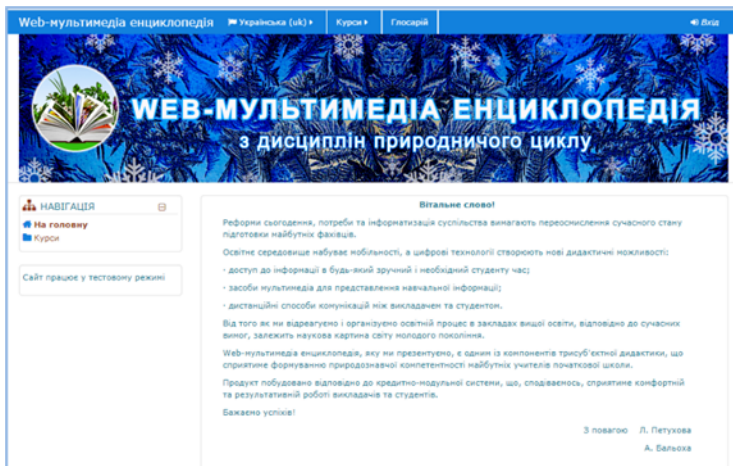

Рис. 2. Вітальне слово упорядників Web-мультимедіа енциклопедії з дисциплін природничого циклу

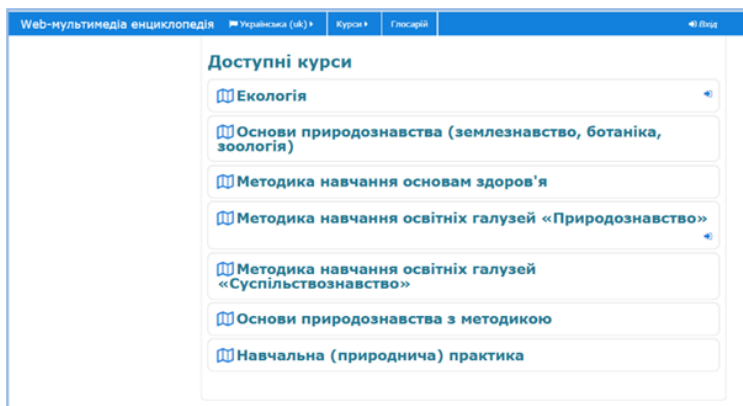

Рис. 3. Перелік доступних курсів Web-мультимедіа енциклопедії з дисциплін природничого циклу

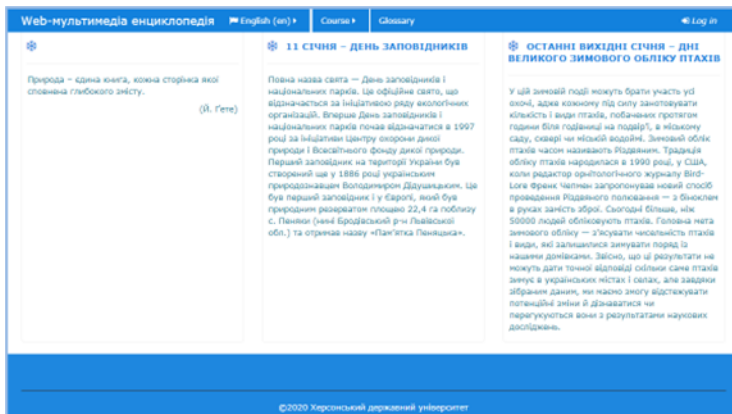

Рис. 4. Інформаційні рубрики екологічного змісту Web-мультимедіа енциклопедії з дисциплін природничого циклу

У двох інших вікнах відображаються екологічні новини, які змінюються відповідно до сезонів року. Це відображає фенологічний підхід до навчання студентів у процесі формування їх природознавчої компетентності.

Оформлення архітектури вебсайту, розроблено також згідно з фенологічним принципом, що включає в себе дизайн головної сторінки, використання кольорових схем на сторінках, а також піктограми, які змінюються відповідно до поточної пори року, використовуючи відповідні кольори та елементи.

Навігаційна панель, яка розташована у верхній частині, має стандартну статичну структуру та залишається незмінною для всіх курсів на вебсайті. Вона включає наступні елементи:

- коротку назву вебсайту;
- мовну панель, яка включає дві мови (українська, англійська);

– «Курси», що передбачає швидкий доступ до усіх курсів вебсайту;

– «Глосарій», який є загальним для всіх курсів, що дозволяє користувачеві легко та швидко знайти визначення необхідного поняття.

– «Вхід», який спрямовує користувача на авторизацію або створення нового облікового запису.

Два інших вікна на вебсайті показують екологічні новини, які змінюються відповідно до місяців і сезонів року. Цей підхід також відображає фенологічний принцип навчання студентів, який допомагає формувати їх природознавчу компетентність.

Алгоритм проходження реєстрації на платформі «Web-мультимедіа енциклопедія з дисциплін природничого циклу»

Для отримання доступу до ресурсів вебсайту необхідно пройти процес **реєстрації**, який включає наступні кроки:

1. Переходимо у вікно «Вхід» у правому верхньому куті де пропонується покрокова інструкція створення нового облікового запису (рис. 5.).

2. Натискаємо «Створити новий обліковий запис».

3. Заповнюємо новий обліковий запис (форму, що містить особисті дані користувача) (рис. 6.).

Після переходу за посиланням «Створити новий обліковий запис» перед користувачем з'являється вікно, в якому вводяться особисті дані. Усі поля є обов'язковими для заповнення.

4. Натискаємо «Створити запис».

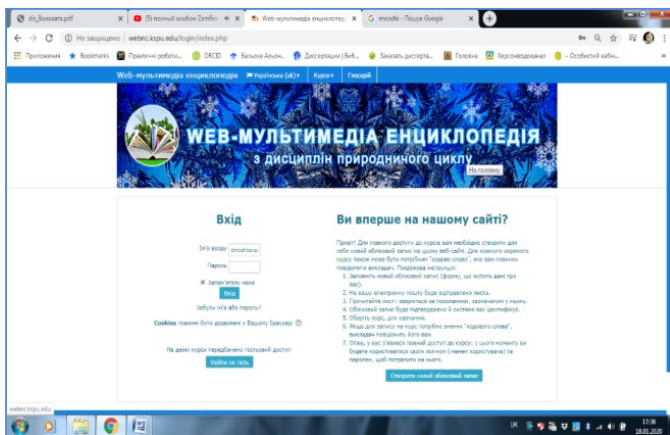

Рис. 5. Сторінка авторизації Web-мультимедіа енциклопедії з дисциплін природничого циклу

Після створення облікового запису, користувач отримує електронного листа на свою поштову скриньку, який містить гіперпосилання, яке потрібно активувати. Це дозволяє підтвердити обліковий запис і дозволяє системі ідентифікувати нового користувача.

Новий обліковий запис

> Згорнути все

- Створити користувача для входу в систему

Ім'я входу Дозволено тільки символи нижнього регістру

username

Ваш пароль повинен мати: привілейні 8 символів, привілейні 1 цифр(а), привілейні 1 букв(а) нижнього регістру, привілейні 1 букв(а) верхнього регістру, привілейні 1 не алфавітно-цифрових символ(ів)

Пароль

- Більше інформації

Електронна пошта

Електронна пошта (повторно)

Ім'я

Прізвище

Місто

Країна

Собес. історія: [Сторінка новий обліковий запис](#)

Рис. 6. Форма заповнення для реєстрації на вебсайті

Після успішної реєстрації, користувач отримує можливість доступу до вебсайту. Для авторизації на сайті йому потрібно ввести свій логін (ім'я входу), пароль і натиснути кнопку «Вхід».

Важливо зазначити, що описаний вище алгоритм реєстрації надає доступ лише до Головної сторінки *Web-мультимедіа енциклопедії з дисциплін природничого циклу*. Після успішної авторизації користувача, він отримує доступ до блоків «Навігація» та «Керування» на головній сторінці (зображення 7).

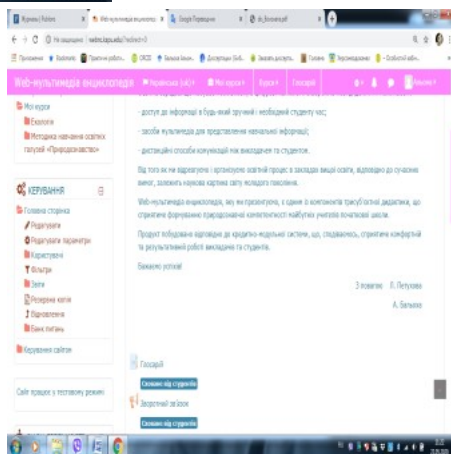
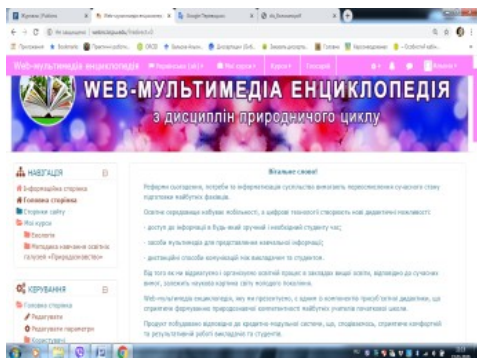

Рис. 7. Блоки «Навігація» та «Керування»

Блок «Навігація» вміщує покликання на Інформаційну сторінку, де надається короткий опис процесів та дій, що були або здійснюються на вебсайті, які розподілено за наступними блоками:

Контент курсу	Містить дві позиції: <ul style="list-style-type: none"> • RECENTLY ACCESSED COURSES: транслює активні курси, або курси, які нещодавно відвідувалися; • ОГЛЯД КУРСУ: ілюструє у відсотковому відношенні завершеність відповідного курсу.
Навігація	Надає доступ до Головної сторінки та тих курсів, на які зареєстрований викладач/користувач.
Керування	Блок, який надає можливості керування сайтом. Цей блок відкритий для адміністратора.
Види діяльності	Надає швидкий доступ до модулів «Глосарій» та «Зворотній зв'язок» (передбачає спілкування викладача зі студентами у Чаті/Форумі в межах певного курсу).
TIMELINE	Відображає хронологію запланованих відповідним курсом подій/заходів.
Особисті файли	Надає швидкий доступ до завантажених на сайт документів, матеріалів викладача/користувача.
Зараз на сайті	Відображає активних користувачів, які перебувають в даний момент на вебсайті.
Останні відзнаки	Відображає відзнаки користувача.
Календар	Дає можливість викладачеві запланувати певну подію/захід (завдання для виконання) та означити терміни її виконання; студентів – спланувати особистий розклад і час для участі у заході (виконання запланованого завдання).
Незабаром	Блок пов'язаний з Календарем: відображає події, зазначені/заплановані найближчим часом.

Для отримання доступу до контенту навчальної дисципліни, користувач повинен здійснити запис на курс. Запис на курс може бути здійснений двома способами:

- Перший спосіб передбачає введення «кодового слова», яке може бути надане тільки викладачем даної дисципліни.

- Другий спосіб – самореєстрація, де користувач може записатися на курс самотійно.

Налаштування доступних способів запису на курси здійснюється адміністраторами вебсайту.

Слід зазначити, що в системі існують три рівні персоналізованого доступу до ресурсів вебсайту: студент, викладач і адміністратор. Кожен рівень доступу має власні складники в меню електронного ресурсу. Наприклад, викладач має права на об'єднання учасників у групи, редагування та роботу з блоком «Журнал оцінок», перевірку та оцінювання тестових завдань відкритої форми, а також завдань для практичних занять. З свого боку, адміністратор має право редагувати змістове наповнення ресурсу та надавати технічну підтримку користувачам.

Після успішного виконання описаних вище процедур реєстрації та запису, користувач отримує повний доступ до вебсайту та вмісту обраних курсів.

Таким чином, Web-мультимедіа енциклопедія з дисциплін природничого циклу розроблена з метою створення освітнього середовища для формування природознавчої компетентності майбутніх учителів початкових класів. Вона також забезпечує системність, пропедевтичність та міждисциплінарний зв'язок між дисциплінами природничого циклу на педагогічному факультеті.

Структура кожного курсу побудована на основі аналогії і включає різні компоненти, як-то нормативні

документи, календарно-тематичне планування, плани лекційних та практичних занять, презентації та відеофайли для лекцій та практичних занять, фотофайли, що використовуються під час занять та для аналізу результатів студентів, контрольні питання та тестові завдання, а також ключові поняття з кожного курсу і багато іншого. Ми вважаємо за доцільне детально розкрити можливості, які надаються викладачам та користувачам/студентам на нашому вебсайті.

Методика роботи з розділом «Загальне»

Головна мета розділу «Загальне» полягає у наданні інформаційної підтримки та забезпеченні зворотного зв'язку між користувачами курсу та викладачем прямо на вебсайті. Це важливий аспект моделі трисуб'єктної дидактики.

У цьому розділі викладач має можливість розміщувати новини та оголошення, а також створювати теми для обговорення, якщо така потреба виникає (рис. 8.).

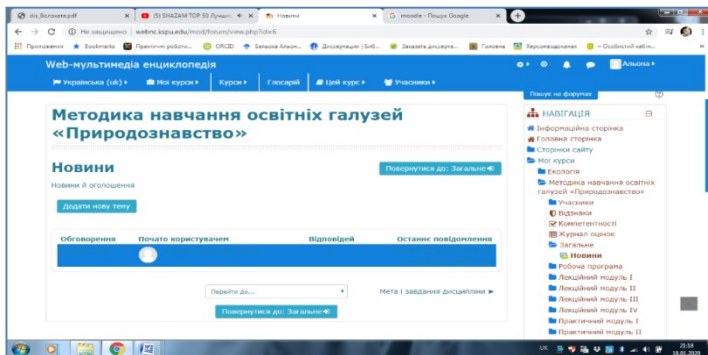

Рис. 8. Рубрика «Новини»

Методика роботи з розділом «Робоча програма»

Відповідно до структури «Web-мультимедіа енциклопедії з дисциплін природничого циклу», наступним складовим елементом будь-якого курсу є розділ «Робоча програма» (рис. 9.). У цьому розділі представлена детальна програма навчальної дисципліни, яка розкриває мету, завдання та зміст курсу, який користувач має опанувати. Робоча програма надає вичерпну інформацію про структуру та послідовність навчальних матеріалів, що допомагає користувачеві краще зорієнтуватись у вивченні курсу.

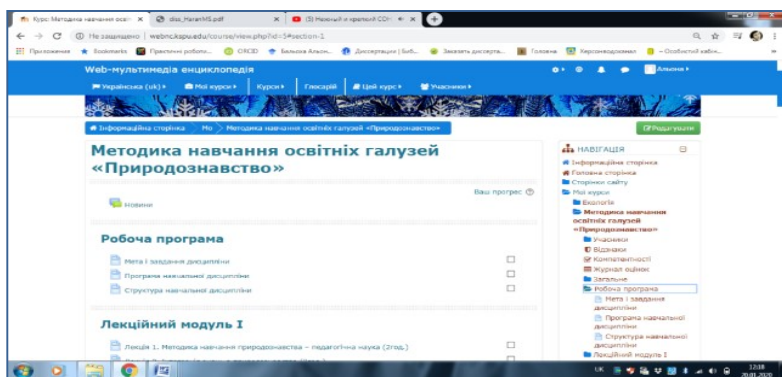

Рис. 9. Розділ «Робоча програма»

Сторінка «Мета і завдання дисципліни» (рис. 10.) надає детальний опис основних завдань навчального курсу та характеристику компетентностей, якими має оволодіти студент. Ця сторінка розкриває мету курсу і його основні цілі, а також визначає очікувані результати вивчення дисципліни. Вона надає чітке розуміння того, які знання, навички та вміння студент повинен здобути під час проходження курсу, і сприяє формуванню його освітніх

цілей та розумінню важливості даної дисципліни для його академічного й професійного розвитку.

Рис. 10. Сторінка «Мета і завдання дисципліни»

Сторінка «Програма навчальної дисципліни» містить докладний змістовий опис кожного модулю курсу. Під час роботи зі сторінкою «Структура навчальної дисципліни», студент має можливість ознайомитися з погодинним плануванням лекційних/практичних занять та самостійної роботи, а також переглянути перелік тем, які будуть вивчатися в кожному змістовому модулі. Ця сторінка надає студентам чітке уявлення про структуру курсу, послідовність тематичного матеріалу та змістові завдання, які вони будуть виконувати під час навчання.

Методика роботи з розділом «Лекційний модуль»

Після обрання розділу «Лекційний модуль» (рис. 11.), студенту надається список всіх лекційних модулів та сторінок, пов'язаних з відповідними темами, передбаченими програмою навчальної дисципліни.

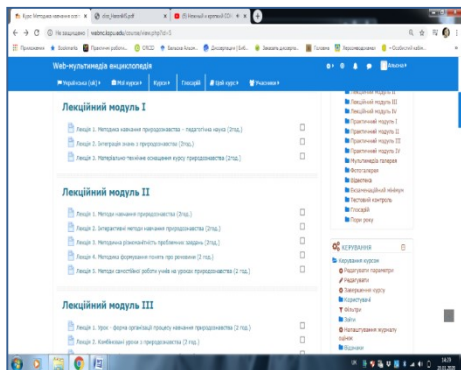

Рис. 11. Розділ «Лекційний модуль»

Кожна з пропонованих тем лекцій є активним покликанням, яке перенаправляє студента на сторінку обраної лекції (рис. 12.). Таким чином, студент може ознайомитись з планом лекційного заняття, методичними рекомендаціями щодо вивчення даної теми та рекомендованою літературою.

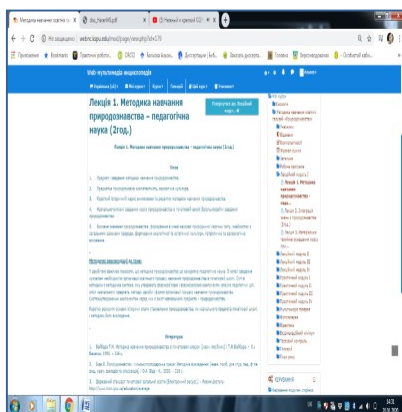

Рис. 12. План лекційного заняття

Методика роботи з розділом «Практичний модуль»

Розділ «Практичний модуль» в Web-мультимедіа енциклопедії з дисциплін природничого циклу працює на основі тієї ж структури, що й розділ «Лекційний модуль» (рис. 13.).

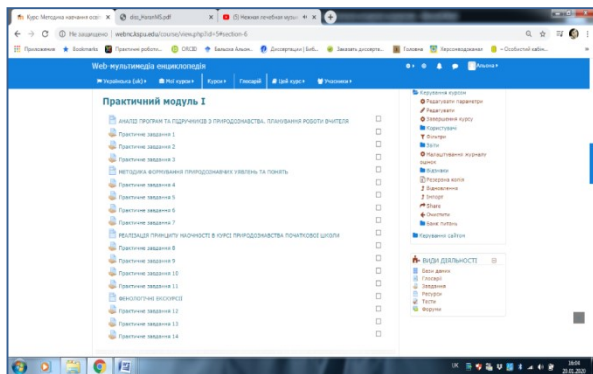

Рис. 13. Розділ «Практичний модуль»

Плани практичних занять доступні за допомогою модуля «Сторінка», що дозволяє користувачеві швидко знайти та отримати доступ до завдань, пов'язаних з конкретною темою.

Однак, при роботі з цим розділом є особливості, які варто визначити. Як видно з рис. 14., до кожної сторінки плану практичного заняття прикріплені додаткові модулі діяльності, які називаються «Завдання». Це відокремлення завдань має кілька причин.

По-перше, це забезпечує методичний супровід. У модулі «Завдання» викладач має можливість надати студентам методичні рекомендації щодо процесу виконання кожного завдання плану практичного заняття, з яким вони пов'язані (див. рис. 15.).

По-друге, цей модуль дозволяє викладачу сформулювати та пропонувати додаткові, індивідуалізовані завдання, збирати роботи студентів, оцінювати їх та залишати відгуки на виконані завдання.

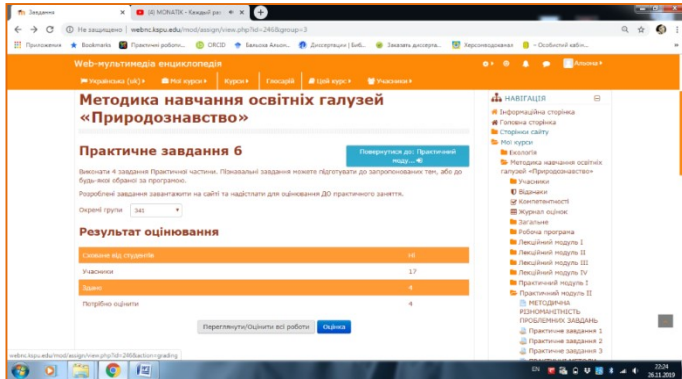

Рис. 14. Методичні рекомендації до завдань практичного заняття

У свою чергу, студенти мають можливість надсилати різноманітний цифровий контент (наприклад, текстові документи, електронні таблиці, зображення, аудіо- та відеофайли). Крім цього, їм надається можливість вводити відповіді безпосередньо у редакторі на вебсайті (рис. 15.). Також завдання може служити нагадуванням для студентів про те, що їм потрібно виконати у «реальному світі», наприклад, творчу роботу, яка не може мати електронної форми.

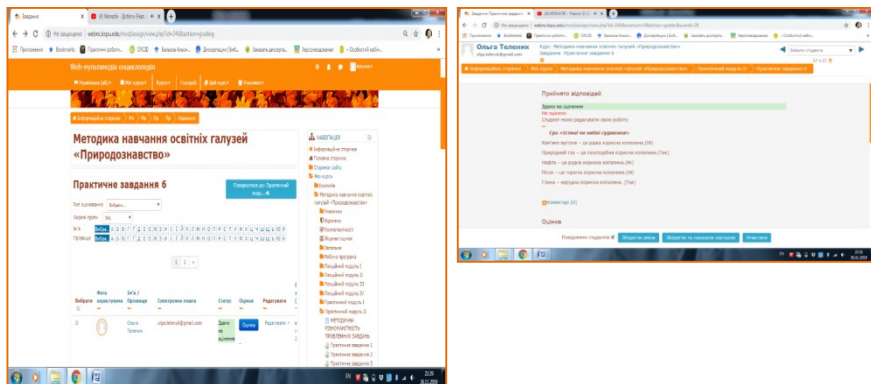

Рис. 15. Виконання та оцінювання робіт студентів на вебсайті

Методика роботи з розділом «Журнал оцінок»

Оскільки завдання оцінюються в числовому виразі, а оцінка за роботу автоматично відображається у журналі оцінок, то, відповідно, додаткові модулі діяльності «Завдання» мають пряме покликання та відображаються на сторінці «Журнал оцінок» відповідного курсу (рис. 16.).

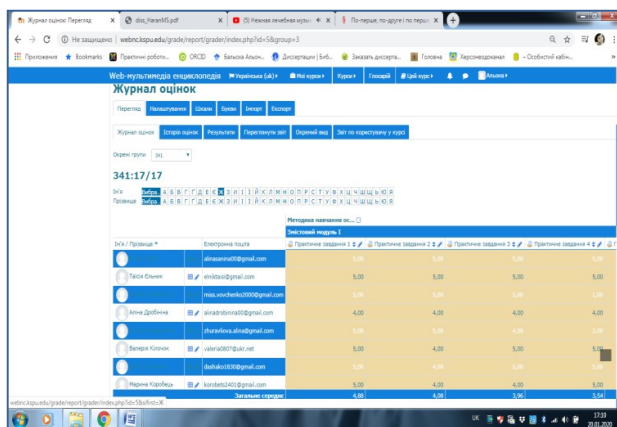

Рис. 16. Сторінка «Журнал оцінок»

Сторінкою «Журнал оцінок» керує викладач.

Для налаштування та організації роботи сторінки «Журнал оцінок» необхідно виконати такі кроки:

1. Згрупувати учасників курсу відповідно до їх академічної приналежності. Це допоможе забезпечити зручне управління успішністю як для викладача, так і для студентів.

2. Створити модулі відповідно до структури навчальної дисципліни, які будуть відображатися в журналі оцінок на ресурсі. Кількість розділів або змістових тем залежатиме від критеріїв оцінювання, що передбачені у робочій програмі навчальної дисципліни. Це сприятиме зручному управлінню успішністю як для викладача, так і для студентів.

Методика роботи з розділом «Мультимедіа галерея»

В меню курсів Web-мультимедіа енциклопедії з дисциплін природничого циклу можна знайти «Мультимедіа галерею» (рис. 17.) як наступний елемент програмного продукту.

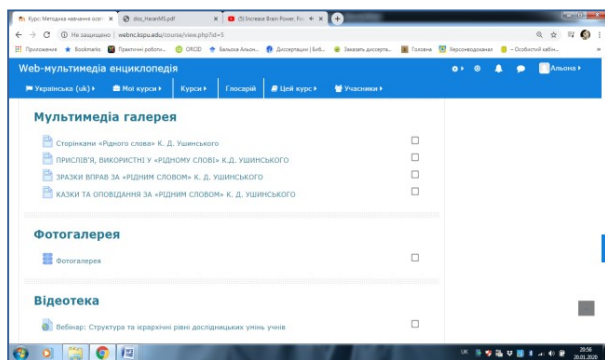

Рис. 17. Мультимедіа галерея курсу «Методика навчання освітніх галузей «Природознавство»»

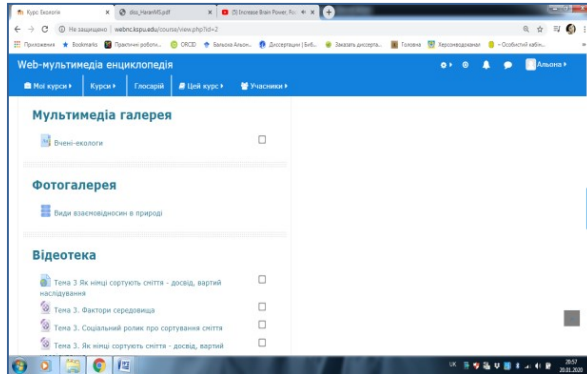

Рис. 18 Мультимедіа галерея курсу «Екологія»

Цей розділ також розширює можливості викладача для ефективного формування природознавчої компетентності МВПК. Проводячи порівняльне зіставлення декількох курсів вебсайту, ми розглянемо можливості блоку «Мультимедійна галерея». Прикладами будуть курси «Методика навчання освітніх галузей «Природознавство»» та «Екологія» (рис. 18.).

У курсі «Методика навчання освітніх галузей «Природознавство»», контент «Мультимедійної галереї» включає сторінки з матеріалами природознавчого змісту (підручники для початкової школи, нормативно-правова база) та педагогічну спадщину видатного вітчизняного педагога Костянтина Дмитровича Ушинського. Матеріали галереї мають як розвивальний, так і інтегрований характер.

Курс «Екологія» має свою специфіку і зміст, що сприяло створенню галереї вчених-екологів. Слід зазначити, що студенти опановують цей курс на першому курсі. Під час адаптаційного періоду та нових освітніх вимог, здобувачам вищої освіти не завжди вдається широко охопити весь спектр навчальних дисциплін (часові обмеження, недостатні навички пошуку інформації,

залежність від Інтернет-джерел та інше). Матеріали мультимедійної галереї містять коротку інформацію про відомих вчених-екологів, що дозволяє швидко та своєчасно формувати уявлення студентів про розвиток екології як науки. За необхідності, вони можуть самостійно розширити отримані знання в дистанційному форматі.

Методика роботи з розділом «Фотогалерея»

Веб-розділ, який ми назвали «Фотогалерея», є важливим ресурсом, який, на нашу думку, впливає на формування природознавчої компетентності МВПК. Так само, як і попередній блок, фотогалерея може бути застосована у різних варіаціях. Вона може використовуватися як сховище, де зберігаються результати практичного досвіду студентів та їх творчі роботи.

Методика роботи з розділом «Відеотека»

Розділ «Відеотека» містить колекцію відеоматеріалів, що доповнюють методичне забезпечення курсу. Відеофайли можуть бути завантажені адміністратором веб-сайту або викладачем дисципліни (якщо у нього є відповідні права адміністратора) за допомогою модуля URL (веб-покликання) або завантажені безпосередньо на платформі веб-сайту.

Користувач, готуючись до лекцій або практичних занять, може переглянути відповідний відеофайл, ознайомитись з його змістом та відповісти на проблемні питання або завдання, які вказані в плані заняття. Цей підхід дозволяє компактно охопити екологічну проблему і визначити шляхи її вирішення, сприяє розвитку природознавчої свідомості та творчого мислення, а також формує позитивне емоційно-ціннісне ставлення до майбутньої професійної діяльності. Робота з відеофайлами сприяє розвитку творчих здібностей, дозволяє працювати зразково, проєктуючи отримані компетенції на власний досвід.

Методика роботи з розділом «Презентації»

Розділ курсів «Презентації» розроблений з метою використання як на лекціях (в якості графічного супроводу викладача), так і для самостійного вивчення матеріалу користувачами (рис. 19.).

Кожна презентація має формат «PowerPoint» і містить послідовність слайдів з текстом, фотографіями, малюнками, діаграмами, графіками та відеофрагментами. Цей формат є одним з найбільш функціональних і ефективних інструментів для підготовки до лекцій або практичних занять, а також для самостійного освоєння теми.

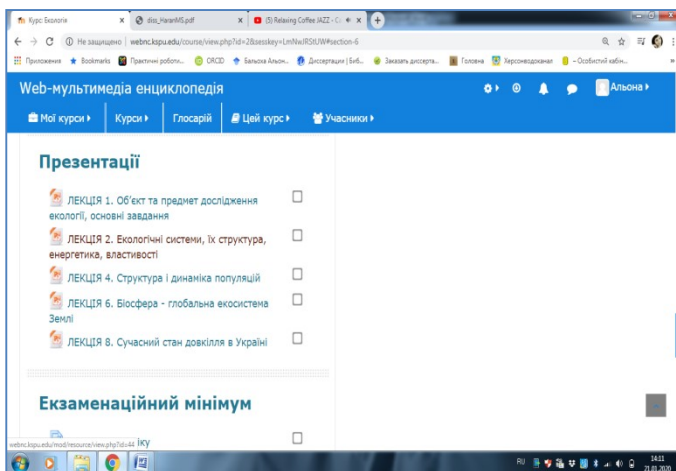

Рис 19. Розділ «Презентації»

Методика роботи з розділом «Екзаменаційний мінімум»

У розділі «Екзаменаційний мінімум» розміщений модуль під назвою «Питання до екзамену» (у випадку курсу «Методика навчання освітніх галузей «Природознавство»») (рис. 20), або «Питання до заліку» (у випадку курсу «Екологія»). Цей модуль містить перелік

основних питань, які будуть обговорюватись під час екзамену або заліку. Він дозволяє здобувачеві спланувати самостійний процес підготовки до іспиту та здійснити самоконтроль своїх знань на будь-якому етапі вивчення відповідного курсу.

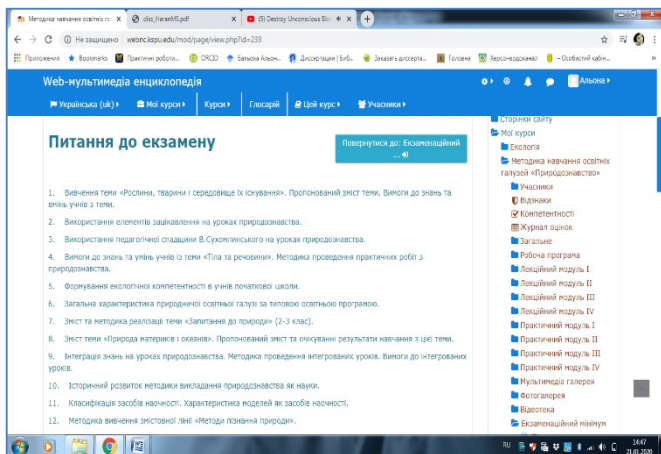

Рис. 20. Розділ «Екзаменаційний мінімум» курсу «Методика навчання освітніх галузей «Природознавство»

Методика роботи з розділом «Тестовий контроль»

Розділ «Тестовий контроль» представляє собою програму, яка є доступною і легкою у використанні, і надає можливість перевірити рівень знань після завершення вивчення модуля або курсу (див. рис. 21.). У платформі Moodle 3.6.2+ цей розділ має особливість: за бажанням викладача тести можуть бути доступні користувачам після вивчення певного модуля або перед проведенням тестового контролю.

З метою забезпечення дисциплінованості здобувачів і академічної доброчесності в освітньому процесі, викладач може обмежити час на виконання тестових завдань. У такому випадку на «Календарі» вебсайту будуть

відобразитись інформація про терміни та час, що відведений для проходження тестового контролю.

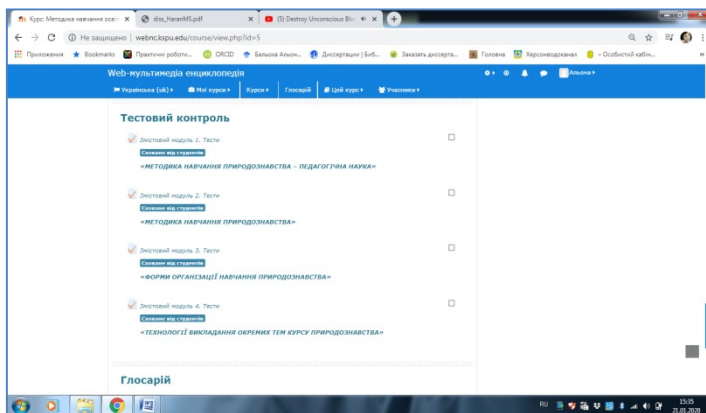

Рис. 21. Розділ «Тестовий контроль»

Методика роботи з розділом «Глосарій»

Складник вебсайту, структурний елемент якого грає важливу роль у формуванні природознавчої компетентності МВПК, особливо його когнітивної складової, присутній «Глосарій». Цей розділ організований таким чином, що дозволяє швидко знайти потрібний термін, переглянувши всі слова за певною літерою або скориставшись пошуковою системою (рис. 22.). «Глосарій» доступний як у кожному навчальному курсі веб-мультимедійної енциклопедії з природничих дисциплін, так і на верхній навігаційній панелі. Це дозволяє швидко знаходити необхідні терміни та поняття і збагачувати словниковий запас майбутнього вчителя початкових класів у будь-який час і в будь-яких обставинах.

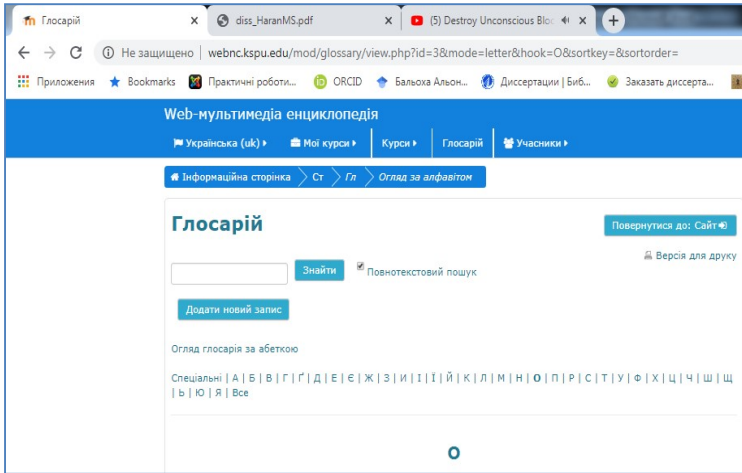

Рис. 22. Розділ «Глосарій»

Використання ресурсів Web-мультимедіа енциклопедії з природничих дисциплін сприяє ефективному процесу вивчення природничих наук. Використання комп'ютерів та мобільних пристроїв змінює співвідношення методів, форм і засобів навчання, що впливає на обсяг та зміст навчального матеріалу. Це також сприяє компресії інформації та її логічному та стилістичному опрацюванню, а також розширює можливості вибору різних видів та способів подання навчального матеріалу. Використання таких ресурсів також дозволяє забезпечувати індивідуальну та диференційовану роботу з навчальним матеріалом, а також розширює сферу індивідуальної роботи, включаючи елементи дослідницької діяльності.

ПРИКЛАДИ ФОРМ ІНТЕРАКТИВНОЇ ВЗАЄМОДІЇ ВИКЛАДАЧІВ ЗВО ТА ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

У сучасному освітньому процесі з'являються нові технології та форми взаємодії педагогів із здобувачами освіти, в основі яких лежить активізація їх самостійної діяльності. Державним стандартом вищої освіти передбачено певні вимоги щодо організації освітнього процесу в ЗВО: поєднання ідей проєктного методу, проблемного та ігрового навчання, взаємодії у команді, інформаційно-комунікаційних технологій; планування суб'єкт-суб'єктної педагогічної взаємодії викладача та здобувача освіти, що сприяє формуванню пізнавальної мотивації та універсальних навчальних дій.

Одним із основних завдань сучасного педагога, зокрема майбутнього вихователя закладу дошкільної освіти та вчителя початкової школи, є надання можливості творчого переосмислення та систематизації набутих знань та навичок, а також їх практичного застосування, можливість реалізації своїх здібностей. В арсеналі педагога повинно бути багато технологій, які допомагають у реалізації цього завдання.

Траєкторія професійного зростання майбутнього педагога залежить від вчителя, викладача. Якщо він здатний зрозуміти, зацікавити, організувати студентський колектив, врахувати особисті якості кожного, запалити вогник творчості, а головне – виявляє власну ініціативу, творчість і самостійний пошук, то майбутні фахівці впевнено йдуть по стежці розвитку та самовдосконалення.

ПЕДАГОГІЧНИЙ БАТЛ

Для того, щоб сформувати професійний розвиток майбутніх педагогів, варто звернутися до використання різних форм інтерактивної взаємодії. Вони дають змогу продемонструвати креативність, свої вміння й навички та підвищити педагогічну майстерність. Одна з таких форм педагогічний батл [33].

Батл (*англ. battle*) у дослівному перекладі означає «битва» або «змагання». У педагогіку цей термін прийшов з музичної сфери, де він означає змагання співаків або танцюристів. І якщо в музичних батлах учасники намагаються одне одного «перетанцювати» або «переспівати», то педагогічний батл дає змогу учасникам продемонструвати свої професійні вміння.

Педагогічний батл – це змагання учасників освітнього процесу, які по чергово демонструють свою професійну майстерність.

Педагогічний батл складається з кількох сетів або раундів, під час яких учасники розв'язують певні завдання. Головна ознака такого заходу – наявність принципу змагання. Зазвичай між собою змагаються утворені команди (об'єднання, групи тощо). Для кожного раунду команда обирає лише одного представника, який її представлятиме.

Переможців батлу визначає «група суддів». У форматі освітнього процесу ними можуть бути викладачі, здобувачі освіти із високим рівнем навчальних досягнень, досвідчені педагоги, стейхолдери та запрошені фахівці, які добре обізнані з темою батлу.

Судді після кожного раунду вказують на того, хто, на їхню думку, переміг. Оцінюють учасників за допомогою балів. Перемагає команда, яка набрала найбільшу кількість балів.

Педагогічний батл – це не лише змагання. Він дає змогу майбутнім педагогам отримати визнання й відчути свою успішність. Участь у батлах стимулює до постійного професійного розвитку.

Організація заходу

Для того, щоб педагогічний батл не перетворився на традиційне опитування та звіт про виконану роботу, він потребує ретельної підготовки, що передбачає кілька етапів.

Вибір теми

Перед початком роботи над змістом педагогічного батлу, визначається його тема.

Вона не тільки передбачає зміст навчального матеріалу з певної теми, а й повинна бути актуальною для майбутніх педагогів. Тема батлу узгоджується з навчальною програмою певної дисципліни, певного виду практики. Додатково для вибору теми можна використати результати опитування здобувачів освіти, під час якого їм пропонується визначити коло професійних інтересів і можливі напрями професійного розвитку.

Завдання заходу

Після вибору теми розроблюються завдання до кожного раунду. Складається план заходу, в якому визначається кількість раундів, зміст завдань і час на їх виконання.

Для того, щоб у батлі взяли участь здобувачі освіти з різним рівнем навчальних досягнень та успішності, добираються різнорівневі завдання в межах теми.

Частина завдань передбачає попередню підготовку учасників. Певні завдання оголошуються заздалегідь, окреслюються вимоги щодо їх виконання. Також є завдання, про які учасники дізнаються перед кожним раундом.

Об'єднання в команди

Для участі в батлі пропонуємо здобувачам освіти (учасникам заходу) об'єднатися в команди й обрати собі назву, девіз, емблему.

Команди утворюються за бажанням здобувачів освіти. Проте організатор заходу (викладач, стейкхолдер, керівник практики, представник студентського наукового товариства тощо) стежить, щоб вони були рівними за складом, щоб у кожній команді були учасники з різними рівнями навчальних досягнень. Можна також використати жеребкування. Відтак кожна команда обирає своїх лідерів, розподіляє обов'язки з підготовки до батлу, обмірковує подані завдання. Зокрема, продумує варіанти презентацій, добирає музичний репертуар, наочність тощо.

Для того щоб підготуватися до батлу, команди: обговорюють тему; вивчають методичну літературу; створюють власні розробки, проєкти, презентації; виготовляють посібники, дидактичні ігри тощо.

Під час підготовки та безпосереднього проведення заходу покращується психологічний клімат у колективі. Адже активність, ентузіазм і творчість панують в атмосфері майбутнього місця роботи (дитячого закладу).

Часто для батлу його учасники знаходять нетипові розв'язання завдань. Для майбутніх фахівців це можливість проявити себе та розкрити найліпші свої риси, опанувати ази командної співпраці, розвинути педагогічну майстерність.

На початку педагогічного батлу представляють суддівську групу та пропонують командам презентувати себе. Після цього обговорюються правила роботи під час батлу.

Орієнтовні правила

(прописані на стіках, розміщені на дошці...)

✓ У кожному раунді команду представляє один учасник.

✓ Кожен член команди має взяти участь у якомусь раунді.

✓ Перебивати інших учасників заборонено.

✓ Потрібно поважати думку інших.

✓ Необхідно дотримувати регламенту.

Під час батлу здобувачі освіти демонструють свої знання, професійну майстерність, а судді визначають переможців кожного раунду й заходу в цілому. Після завершення батлу обов'язково підбиваються підсумки, оголошуються результати, організовується професійна рефлексія. Також пропонується учасникам заходу висловити свої зауваження та побажання, які повинні у подальшому враховуватися.

Отже, освітній процес має бути гнучким та діалоговим, організованим нестандартно, яскраво, жваво, з урахуванням індивідуальних запитів і можливостей здобувачів освіти. Важливо пам'ятати, що педагогічний батл – це не завжди про перемогу. Головне в ньому – гарний настрій, позитивні емоції та віра у свою команду.

Приклад конспекту педагогічного батлу наведено в Додатку А.

ЦИТАТНІ ДЕБАТИ

Цитатні дебати використовуються під час опрацювання першоджерел, праць видатних педагогів минулого, нормативно-правових документів, державних програм, посадових інструкцій тощо.

Учасники вправи об'єднуються у кілька груп та отримують завдання: проаналізувати та представити власне розуміння того чи іншого документу або твору.

Можна запропонувати певну послідовність: назва документу або твору, автор або розробник, дата написання або затвердження, цільова аудиторія, основні положення та ідеї.

Після активного обговорення представник від кожної команди презентує визначений твір або документ, керуючись алгоритмом. Інші групи задають запитання та уточнення. Особлива увага приділяється дискусійним або спірним аспектам. Враховується логічність представлення, вміння відповідати на поставлення запитання, коректно вести дискусію, аргументовано доводити власну точку зору.

Приклад цитатних дебатів наведено в Додатку Б.

ПЕДАГОГІЧНИЙ КВЕСТ

Освітній квест – форма роботи, яка набуває все більшої популярності: саме такий (активний та ігровий) спосіб роботи мотивує на навчальну діяльність, створює для нього простір не лише отримання знань, а й особистісного розвитку. Проведення таких заходів підвищує мотивацію педагогів до використання активних форм роботи з дітьми, стимулює освоювати щось нове та застосовувати це у своїй практиці.

Квест-технологія – це інноваційна форма організації освітньої діяльності, оскільки вона сприяє розвитку активної, діяльнісної позиції здобувача освіти під час вирішення пошукових завдань.

Квест (англ. Quest) – «пошук, предмет пошуків, пошук пригод».

Освітній квест – педагогічна технологія, що включає себе набір проблемних завдань з елементами рольової гри, для виконання яких потрібні певні ресурси.

Проектування освітнього квесту в логіці системно-діяльнісного підходу передбачає визначення мети та завдань квесту, його змістовного та інструментального наповнення, результатів освіти. Варто звернути увагу на правила проведення освітнього квесту:

1. Визначення ігрової території – місця проведення квесту обмежене, виходити за межі заборонено.

2. Час квесту суворо обмежений.

3. Під час проведення гри, учасники виконують певну роль.

4. Необхідно всім учасникам чітко виконувати правила та вимоги гри.

5. Використовується лише той реквізит, який виготовлений спеціально для цього заходу, учасникам додавати власний реквізит забороняється.

Пропонуємо такий варіант складання педагогічного квесту.

1. Пояснення, що таке квест. (Це гра, в якій вказані станції та завдання на них).

2. Створення сюжету квесту, який передбачає якусь область, предмет розгляду. За основу можна взяти певну тему або педагогічну ситуацію.

3. На основі сюжету обираються герої квесту, вибудовуються їх зв'язок між собою.

Розглянемо елементи структури та вимоги до розробки педагогічного квесту докладніше.

Назва має бути короткою, привабливою та оригінальною. Спрямованість квесту: вказується навчальний предмет або один із напрямків діяльності як пріоритетний – патріотичний, екологічний, естетичний тощо, (моноквест) або група навчальних предметів та

комплекс виховних напрямків (міждисциплінарний чи комплексний квест).

Мета та завдання. Мета носить узагальнений характер, при визначенні мети та завдань орієнтиром виступають освітні стандарти.

Тривалість. Освітній квест може бути розроблений на одне заняття, на серію, тиждень або інший часовий проміжок (короткостроковий або тривалий).

Цільова група. Облік соціальних особливостей учасників заходу (дошкільники, учні початкових класів, здобувачі вищої освіти, педагоги-практики тощо) та їх освітніх потреб.

Легенда. Легенда являє собою вигадану історію про події. При її розробці використовується творчість: фантастична пошукова ситуація, перебільшення подій, зміна відомих героїв тощо.

Квест-герої. Автори квесту пропонують список героїв та їх характеристики. Персонажі квесту можуть бути як цілком вигаданими, і реальними. Вибір ролей учасників квесту прописується правилами: жеребкування, поділ за якоюсь ознакою в залежності від мети та змісту квесту.

Основне завдання/основна ідея. Основне завдання має бути проблемного характеру. При розробці основного завдання можна враховувати типи завдань Дж.Е. Феррені [41].

Сюжет та просування по ньому. Представляє ряд подій у грі (базову схему), наприклад, послідовність етапів, станцій, для проходження яких розробляють правила просування, можуть застосовуватися бонуси або штрафи. Бажано включити до сюжету традиційні елементи: експозицію, зав'язку, розвиток дії, кульмінацію та розв'язку. Сюжет обмежений як у історичному плані (гра може відбуватися у будь-яку історичну епоху), і фізично.

Завдання/перешкоди. Для просування сюжету поруч із основним завданням розробляються додаткові завдання різного характеру; бажано, щоб серед них пропонувалися проблемні.

Навігатори. Різні підказки, орієнтири, сприяють організації цілеспрямованого пошуку, спрямованого вирішення як основного, і додаткових завдань.

Ресурси. Для виконання квесту учасникам можуть бути запропоновані різні ресурси: список літератури, інтернет-джерела, освітні сайти; мультимедіа-презентації; відео-ролики; електронні гаджети; прилади та матеріали тощо.

Критерії оцінювання діяльності здобувачів освіти. Критерії розробляються відповідно до переліку запропонованих завдань та виконуваного освітнього «продукту». Так, для розроблених мультимедіа-презентацій, досліджень тощо, у літературі можна знайти вимоги та заздалегідь ознайомитися з ними.

Підсумок квесту – освітній «продукт» та рефлексія. Результат повинен співвідноситися з виконанням основного завдання, наприклад: вирішена проблема, розгадана загадка, зроблено відкриття тощо. Освітнім «продуктом» може бути соціальний ролик, буклет, результати дослідження тощо.

Рефлексія організується педагогом як у різних аспектах (когнітивному, емоційно-ціннісному, вольовому та соціальному), так і з використанням різноманітних прийомів (рефлексивний екран, самооцінка роботи, «смайлики» тощо). Вибір варіантів рефлексії залежить від цілей та завдань квесту.

Актуальність квест-технології полягає в тому, що викладачі та здобувачі освіти активно взаємодіють, спільно досягають освітніх результатів та успіхів, удосконалюють професійну майстерність.

Приклад проведення педагогічного квесту наведено у Додатку В.

ВОРКШОП

Воркшоп (англ. workshop) – інтенсивний навчальний захід, на якому учасники навчаються, перш за все, завдяки власній активній роботі. Таке визначення дав фахівець у сфері організації воркшопів, тренінгів Клаус Фопель. Дослівний переклад терміна – «робоча майстерня» [34].

Основні відмінності воркшопа від заходів іншого типу – висока інтенсивність групової взаємодії, активність і самостійність учасників. Викладач (ведучий, керівник воркшопа) окреслює учасникам (здобувачам освіти) мету, завдання, добирає методи та прийоми для активного дослідження.

Підготовка до проведення воркшопу передбачає представлення певного інформаційного блоку. Групові справи урізноманітнюють навчання, залучають до активної взаємодії.

Учасники воркшопу об'єднуються у невеликі групи (3-5 осіб). Це дасть змогу зручніше спілкуватися. Ідеї та пропозиції кожної групи фіксуються, тому треба продумати наявність необхідних для цього матеріалів. Після закінчення такої форми навчання бажано провести анкетування, щоб врахувати пропозиції та зауваження.

У формі воркшопу можна провести такі заняття: з освітньої компоненти «Теорія і методика фізичного виховання дошкільників», тема «Нестандартне фізкультурне обладнання» (виготовлення «Доріжки здоров'я», «Оздоровчого тунелю», Веселкових кеглів, дуги для підлізання Сестрички-гусенички); з освітньої компоненти «Теорія і методика музичного виховання» (тема «Музичні інструменти власноруч»); з освітньої

компоненти «Основи природознавства з методикою» (підготовка екологічного заходу «Скажемо «Ні» сміттю в рідному місті», виготовлення Календаря погоди, годівнички для птахів, схеми ділянки лікарських рослин), з освітньої компоненти «Основи образотворчого мистецтва з методикою керівництва зображувальною діяльністю дітей дошкільного віку» (підготовка дизайну святкової зали), з освітньої компоненти «Дошкільна педагогіка» (виготовлення багатофункціональних посібників для сенсорного розвитку)

БУКТРЕЙЛЕР

Мета буктрейлеру– реклама та пропаганда читання, привернення уваги до професійної літератури за допомогою візуальних засобів, характерних для трейлерів до кінофільмів.

Буктрейлер (відео-презентація книги); віртуальна книжкова виставка (мультимедіа-презентація, слайд-програма) [7].

Буктрейлер (англ. booktrailer) – це короткий відеоролик, який розповідає у довільній формі про книгу, статтю, посібник [29].

Як правило, тривалість буктрейлера становить трохи більше 3 хвилин.

Головне завдання буктрейлера – зацікавити та здивувати майбутнього читача, привернути увагу до твору [6].

Матеріали для буктрейлерів використовуються різні:

- фото,
- ілюстрації,
- відеонарізка з фільмів,
- аматорська зйомка,
- відповідний музичний супровід,

- текстові слайди.

План роботи має бути орієнтований на чотири важливі моменти:

- завдання буктрейлера: на що ви хотіли б звернути увагу потенційного читача, який дивиться ваш ролик, чим збираєтеся його зацікавити, які емоції викликати;

- визначити, які саме картинки чи фрагменти відео співвідносяться з ідеєю твору та поставленим завданням;

- перевірити, чи узгоджено відео чи ілюстративний ряд з обраною музикою (музика обов'язково має поєднуватися з інформацією та картинками, позитивно впливати на уяву глядача);

- вирішити, як у ролику буде представлений текст – появою на слайдах, субтитрами або аудіозаписом – замість музики [12].

План для буктрейлера можна створити двома способами:

1. Підібрати виразні цитати з тексту і під них знайти відповідні ілюстрації, відео або музику.

2. Спочатку вибрати ілюстрації, відео та музику – а потім, керуючись цим матеріалом, створити короткий сюжетний текст або вибрати відповідні цитати з твору [25].

Але потрібно чітко розуміти, який саме буктрейлер ви створюєте – атмосферний чи оповідний. І виходячи з цього, підбирати цитати, ілюстрації, музику.

Технічні засоби:

- мікрофон та камера – для створення власних відео- та аудіоматеріалів;

- програми для роботи – Windows Movie Maker та SonyVegas Pro. Windows Movie Maker – досить проста програма, яку легко освоїти самостійно.

Створення буктрейлера тільки набуває популярності, але вже визначилися загальні принципи його створення:

1. Зазвичай, середня тривалість ролика складає 1-3 хвилини. Зрозуміло, що можна обрати і більший часовий проміжок, проте лише якщо це логічно структуровано та має сюжетний відеоряд. Не варто перевтомлювати глядачів гарною та ефектною «водою». Завдання автора – прорекламувати книгу (посібник, статтю, публікацію), а не показати колекцію картинок. Якщо за планом виходить більше 4 хвилин, можна розбити ролик на дві частини.

2. Бажано дотримуватись одноманітності ілюстрацій: якщо ілюстрації намальовані – значить усі намальовані, якщо аніме – значить аніме, якщо фото – значить фото. При цьому бажано дотримуватися стилістики музики та відеоряду.

3. Ролик має викликати цікавість. Для досягнення цього ефекту важливо вибирати не лише видовищні та ефектні зображення, але й точні цитати. Не треба повністю передавати зміст твору [6]. Якщо виникають труднощі з написанням сценарних фраз, можна використовувати яскраві діалоги, які відображають тематику і представляють головних героїв.

Залучення здобувачів освіти до цієї діяльності підвищує рівень теоретичної підготовки з певної дисципліни та сприяє встановленню партнерської взаємодії учасників освітнього процесу. Команда, яка працює над виготовленням продукту, разом планує зміст, порядок, сладові елементи відео-книги, розподіляє обов'язки, komponує матеріал тощо.

ЕКСПЛІКАЦІЯ

Експлікація (лат. *explicatio* – пояснюю, розгортаю) – метод розкриття суті та значення поняття, предмета. Реалізація певних напрямів освітньої роботи неможлива без ґрунтовних знань про принципи і засоби навчання та

виховання. Також важливо чітко розуміти актуальні освітні терміни [22, С. 18].

Наприклад, викладач пропонує здобувачам освіти виконати завдання: заповнити «Піраміду термінів». Пропоновані теми «Індивідуальний підхід в освіті», «Особистісно орієнтоване навчання», «Дистанційне навчання». Аудиторія об'єднується у три групи, які отримують завдання «заповнити» блоки піраміди. Фундамент піраміди – сутність поняття або мета, центральний блок – принципи, вершина піраміди – методи і прийоми для досягнення мети.

Вправа «Терміни інтернет-освіти». Представлення ключових термінів.

Дистанційне навчання – форма здобуття освіти, за якої використовують методи, форми, засоби навчання, засновані на комп'ютерних технологіях.

Діджиталізація – проникнення цифрових технологій у різні сфери життя.

Фітбек – зворотній зв'язок, реакція, відгук.

Дедлайн – крайній термін, до якого повинно бути виконаним визначене завдання.

Онлайн – можливість двостороннього спілкування в режимі реального часу за допомогою онлайн-засобів.

Офлайн – протилежне «онлайн», взаємодія в реальному часі поза інтернет-мережею.

Онлайн-навчання – здобуття знань за допомогою комп'ютера. Гаджета, підключеного до інтернету.

Групи здобувачів освіти готують презентації окремих положень теми «Складнощі та проблеми дистанційної освіти».

1 група – «Технічні ризики дистанційної освіти».

Підключення до інтернет-мережі та використання планшетів, смартфонів, ноутбуків, комп'ютерів є

обов'язковим для онлайн-освіти. Необхідно установити браузерів, драйверів, програм.

2 група – «Організаційні ризики дистанційної освіти».

Онлайн-навчання дітей дошкільного віку спрямоване в першу чергу на батьків. Саме від них залежить якість результатів, ступінь успішності навчальної діяльності для вихованців. Онлайн-спілкування педагога з дітьми має складності в утримуванні уваги, в зосередженості.

3 група – «Негативний вплив на здоров'я дитини».

Інтернет-навчання впливає на недостатню рухову активність дітей, перевантажує зір.

Підсумок аналізу понять та процесів – чітке окреслення вимог до організації дистанційної освіти.

Експлікація забезпечує активну пізнавальну діяльність здобувачів освіти, інтерактивну взаємодію з викладачем та іншими членами колективу.

ДИВЕРТИСМЕНТ

Останнім часом використовують форму організації навчання – педагогічний дивертисмент.

Дивертисмент (від фр. *divertissement* – звеселяння, розвага) – «цикл легких музичних, танцювальних і декламаційних номерів типу попури» [13].

Вставна або заключна частина заходу, що передбачає спів, танці, комічні сценки, пародії, інші номери розважального характеру тощо. Зазвичай зміст дивертисменту не пов'язаний їх сюжетом заходу.

Головна мета такого заходу – пошук та використання в освітньому процесі сучасних організаційних форм, методів і прийомів навчання й виховання, нових освітніх технологій [40].

Приклад педагогічного дивертисменту «Музично-драматична казка як форма розваги» наведено у Додатку Г.

ЕДЬЮТЕЙНМЕНТ

Поняття «едьютейнмент» привертає увагу сучасних дослідників. Особливості едьютейнменту як освітньої технології представлені в наукових працях Д. Варченко і О. Дьяченко. К. Крутій вказує на розбіжності між концепціями «навчання розвагою» і «навчання через гру».

Термін «едьютейнмент» походить від поєднання слів «education» (навчання) і «entertainment» (розвага). Його можна описати як «навчання розвагою», тобто передавання важливих ідей і створення динамічних стереотипів, які дозволяють автоматично приймати рішення в реальних ситуаціях.

Це поняття має різні тлумачення. Л. Фірсова визначає едьютейнмент як «цифровий контент, що поєднує елементи освіти та розваги, інформуючи аудиторію та полегшуючи аналіз подій» [36].

Крутій К. попереджає педагогів про недоцільність ототожнення понять «едьютейнмент» з «ігровими педагогічними технологіями», «ігровою діяльністю» та «ігровими методами та прийомами», оскільки ці поняття відрізняються за змістом та застосуванням у роботі з учнями. Педагог стверджує, що гра як елемент присутня у всіх сферах діяльності (праці, відпочинку, пізнання, мисленні та практичній діяльності), але як окремий вид діяльності існує у трьох формах: дитяча гра, мистецтво (художня діяльність) та спорт [26].

Тобто, термін «едьютейнмент» ширше, ніж просто гра.

Едьютейнмент – це освітня форма, в якій навчальний матеріал представлений з використанням ігрових методик, часто залучаючи інформаційні технології. У технології едьютейнменту, ігрові елементи виступають як інструмент, вбудований в інші види діяльності.

Гра в цій технології є лише одним з багатьох захоплюючих способів передачі знань. Гра під час навчання допомагає учням: усвідомити, що результат залежить від їх власних зусиль; стати більш уважними; відпрацювати навички швидкої реакції, тренувати пам'ять та увагу; відчувати дух здорової конкуренції; пожадати перемогти й подолати труднощі.

Завдання, що використовуються в технології «Едьютейнмент», повинні відповідати трьом педагогічним принципам: зв'язок теорії з практикою, послідовність та доступність.

Для досягнення принципу зв'язку теорії з практикою рекомендується вивчати практико-орієнтовані теми та сприяти діалогу. Принцип послідовності вимагає, щоб знання структурувалося до рівня системності, тому варто повертатися до вже вивченого матеріалу та на його основі розглядати нові теми. Принцип доступності передбачає відповідність складності завдань віку, навичкам та вмінням учнів. Подача матеріалу повинна прогресувати від простого до складнішого [14].

Під час створення та реалізації освітніх проектів рекомендується використовувати наступні групи ігрових навчальних завдань:

- а) завдання, що сприяють розвитку навичок співпраці;
- б) завдання, які сприяють розвитку навичок комунікації;
- в) завдання, спрямовані на формування навичок самопрезентації;
- г) завдання, спрямовані на розвиток рефлексії;
- д) завдання, спрямовані на формування ціннісно-смыслових установок;
- е) завдання, спрямовані на розвиток ІКТ-компетентності [26].

Опанувавши таку освітню технологію, здобувачі освіти зможуть використовувати її у подальшій професійній діяльності.

Наприклад, у грі «Алфавіт» навчаються виконувати завдання в ситуаціях обмеженого часу, працювати в команді, бути творчими та слухати один одного.

Учасники об'єднуються у кілька груп. Кожна група отримує по кілька букв. Протягом трьох хвилин треба вигадати та назвати якомога більше слів (педагогічних понять, категорій тощо), які розпочинаються із цих букв. Переможуть ті, хто пригадав найбільше слів.

Такі види діяльності визначаються присутністю елементів новизни, незвичності, сюрпризності.

Засоби едьютейнменту можна розділити на традиційні та сучасні. До традиційних засобів належать такі елементи, як книги, музика, фільми та освітні ігри. Сучасні засоби едьютейнменту, з свого боку, включають електронні системи, які охоплюють електронні книги, мережеві варіанти музейних виставок, а також персональні комп'ютерні системи, що включають комп'ютерні та відео-ігри, електронні тренажери та енциклопедії. Крім того, до сучасних засобів едьютейнменту відносяться веб-технології, такі як веб-квести та блоги.

Щоб едьютейнмент «прижився» в освітньому процесі, на думку О. Юрченко, необхідно:

- впроваджувати мультимедіа в освітній процес. Завдання сучасного вихователя – зробити заняття цікавим і змістовним. У цьому допоможе впровадження мультимедіа;

- занурювати здобувачів освіти у матеріал-інтерактив. Едьютейнмент неможливо застосувати без двосторонньої взаємодії того, хто навчає, і того, хто навчається.

- подавати знання як нагороду в рольовій грі. Найпопулярніша форма інтерактивного навчання –

рольова гра. Як правило, її учасники вчаться здійснювати правильні дії в кожній конкретній ситуації, яка моделюється [38].

Отже, едьютейнмент є особливою освітньою технологією, яка об'єднує розважальні прийоми та методи інтерактивного й активного навчання з метою стимулювання пізнання та взаємодії. Його фундаментом є отримання позитивних емоцій від процесу навчання. У контексті едьютейнменту освітньо-інформаційний матеріал представлений з використанням розважальних методик, часто підсилюючи їх інформаційними технологіями, що сприяє глибокому зануренню у тему. Це не просто поєднання навчання та розваги, а максимальне залучення учасників освітнього процесу до різноманітних прийомів активної взаємодії.

ПРОФЕСІЙНИЙ ПОСТЕР (КОЛАЖ)

Професійний постер (колаж) – це складання візуальних образів з метою створення цілісного основного поняття.

Колаж – це розташування фотографій на одному полотні. Існує кілька видів таких композицій, і їх характеризує мета, з якою вони створені.

Тематичний фотопазл - це своєрідний звіт про те, як пройшла певна подія. Він також може стати прикрасою для аудиторії або приміщення.

Груповий фотопазл. Його створюють із певної кількості фотографій, які «розповідають» про певну подію, захід, історію та інше [37].

У Додатку Д наведено приклад створення колажу.

ОРГАНІЗАЦІЯ ВЗАЄМОДІЇ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ТА КЕРІВНИКІВ ПРАКТИКИ

Завдання навчальної практики для здобувачів освіти 2 курсу спеціальності 012 Дошкільна освіта (дистанційний формат)

З метою здобуття під час практики (дистанційних формат) вмінь та навичок щодо самостійного розв'язання виробничих, наукових або організаційних завдань передбачено виконання індивідуальних завдань, які активізують діяльність здобувачів освіти, розширюють їх світогляд, підвищують ініціативу і роблять проходження практики більш конкретним і цілеспрямованим.

Для перевірки виконання завдань практики та активної взаємодії учасників освітнього процесу пропонуються інтерактивні форми роботи.

Тиждень 1.

Мета – аналіз нормативно-правової бази дошкільної освіти

Протягом тижня необхідно ознайомитися та проаналізувати нормативно-правову базу дошкільної освіти в Україні.

1. Закон України «Про дошкільну освіту».
2. Оновлений Базовий компонент дошкільної освіти.
3. Програма розвитку дитини дошкільного віку, за якою працює ЗДО.

Організація взаємодії учасників освітнього процесу: «Цитатні дебати», вправа «Піраміда термінів» (Освітні напрями, компетентності згідно з вимогами Базового компоненту дошкільної освіти)

Тиждень 2.

Мета – ознайомитися із організаційно-методичними аспектами роботи закладу дошкільної освіти, вивчити особливості його функціонування.

Здобувачі освіти повинні ознайомитися з Статутом закладу освіти та річним планом роботи ЗДО на поточний навчальний рік. Результат аналізу цієї нормативної документації студент повинен оформити у вигляді паспорта закладу дошкільної освіти, який включає наступні структурні компоненти:

1. Номер та назва закладу дошкільної освіти (вказати повну назву та номер ЗДО).

2. Тип ЗДО.

3. Фізична адреса ЗДО.

4. Прізвища директора, методистів.

5. Структура ЗДО (кількість груп, гуртки, факультативи, додаткові освітні послуги).

6. Наукові та методичні теми, над якими працює педагогічний колектив ЗДО, постійно діючі форми методичної роботи (творчі групи, семінари, лекторії тощо), коротка характеристика творчих досягнень.

7. Фотомонтаж (3-4 фото), що презентує створене у ЗДО освітнє середовище.

Організація взаємодії учасників освітнього процесу:

Буктрейлер із представлення закладу дошкільної освіти – бази практики, професійний постер «Мій дитячий садок»

Тиждень 3.

Мета – вивчення специфіки роботи та функцій (професійних обов'язків) вихователя закладу дошкільної освіти.

На основі аналізу та вивчення «Посадової інструкції вихователя» (<http://ditsad.com.ua/doc17.htm>) та «Інструкції з охорони життя і здоров'я дітей в ЗДО (дитячому саду)»

(<https://osvita-docs.com/node/16>) здобувач освіти повинен створити «Портрет сучасного вихователя закладу дошкільної освіти» у формі презентації. Необхідно опрацювати документацію вихователя (календарне планування, перспективне планування, журнал антропометрії).

*Організація взаємодії учасників освітнього процесу:
Педагогічний батл «Я – вихователь ЗДО».*

Тиждень 4.

Мета – ознайомлення з особливостями організації розвивального середовища групи.

Для виконання програмових завдань практики потрібно ознайомитися з вимогами до оформлення та облаштування груп (<https://vseosvita.ua/library/rozvivalneseredovise-v-dnz-173740.html>), із документом «Примірний перелік ігрового та навчально-дидактичного обладнання для закладів дошкільної освіти», з вимогами до оформлення приміщення групи. Слід проаналізувати розташування, призначення й використання меблів та обладнання групи, встановити наявність дидактичних посібників та технічного обладнання, необхідних для проведення освітнього процесу.

Необхідно проаналізувати організацію розвивального середовища групи та облаштування тематичних осередків групи (наприклад: центр дослідницької діяльності, екран здоров'я, осередок сюжетно-рольових ігор, фізкультурно-оздоровча зона, куточок усамітнення тощо) та навчальних матеріалів.

Організація взаємодії учасників освітнього процесу:

Підготувати та представити презентацію «Дизайн закладу дошкільної освіти» (облаштування групових приміщень, ігрових майданчиків, тематичних центрів тощо). Групове обговорення презентацій.

Буктрейлер «Розвивальне середовище ЗДО», «Ігрове середовище групи», «Територія дошкільного закладу» тощо.

Тиждень 5.

Мета – ознайомитися із методичними вимогами до організації творчих ігор дітей дошкільного віку (сюжетно-рольові ігри та ігри-драматизації).

З метою виконання програмових завдань практики необхідно ознайомитися із матеріалами та облаштуванням «Куточку сюжетно-рольових ігор» в ЗДО. Необхідно також опрацювати «Схему вивчення особливостей сюжетно-рольової гри (за Г.А. Урунтаєвою та Ю. Афонькіною)» та підготувати аналіз переглянутої гри.

Необхідно проаналізувати те, як вихователь реалізує етапи гри-драматизації.

Організація взаємодії учасників освітнього процесу:

Підготувати план організації сюжетно-рольової гри (вказати вікову групу) за компонентами: ролі, які виконують діти в процесі гри; ігрові дії, в яких реалізуються обрані ролі; ігрове використання предметів; реальні стосунки між дітьми (репліки, зауваження, дії тощо).

«Аукціон літературних творів». Підготувати перелік літературних творів для ігор-драматизацій для використання у роботі з дітьми певного віку (програма «Дитина», розділ «Театральна мозаїка»).

Тиждень 6.

Мета – ознайомитися із специфікою організації будівельно-конструкторських ігор з дітьми дошкільного віку.

Необхідно проаналізувати наявні матеріали для конструювання та зведення споруд у певній віковій групі. Після цього детально опрацювати вимоги програми «Дитина» (або іншої, за якою здійснюється освітній процес

у ЗДО) щодо цього виду ігрової діяльності (Розділ «Дитина сенсорно-пізнавальному просторі. Конструювання»)

*Організація взаємодії учасників освітнього процесу:
Педагогічний квест, воркшоп.*

Тиждень 7.

Мета – ознайомитися із методикою організації ігор за правилами з дітьми дошкільного віку (дидактичні та рухливі).

Здобувачам освіти треба ознайомитися з переліком дидактичних та рухливих ігор, передбачених програмою. Необхідно підготувати приклади дидактичних ігор для певної вікової групи.

Організація взаємодії учасників освітнього процесу:

Воркшоп. Спільне виготовлення допоміжних матеріалів (масок, емблем, карток) та наочності для проведення дидактичних та рухливих ігор.

Тиждень 8.

Мета – упорядкування звітної теки матеріалів з навчальної (психолого-педагогічної) практики.

В останній тиждень проходження навчальної (психолого-педагогічної) практики відбуваються підсумкові зустрічі із педагогами ЗДО, в якому проходила практика, аналізується та підсумовується уся проведена робота.

Організація взаємодії учасників освітнього процесу:

Дивертисмент «Наш бренд – педагогічна майстерність і талант»

Виготовлення та представлення професійного постеру (колажу).

**Завдання навчальної практики для
здобувачів освіти 3 курсу
спеціальності 012 Дошкільна освіта
(дистанційний формат)**

Перший тиждень.

1. Консультація з груповим керівником практики (викладач-методист) щодо узгодження індивідуального плану виконання завдань практики;

2. Ознайомитися та проаналізувати Базовий компонент дошкільної освіти (<https://mon.gov.ua/storage/app/media/doshkilna/bazovij-komponent-doshkilnoyi-osviti-na-sajt-ostatochnij.pdf>);

3. Проаналізувати програму розвитку дитини дошкільного віку, за якою працює ЗДО (<https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/programi-rozvitku-ditej>);

4. Підготувати конспект етичної (естетичної, пізнавальної) бесіди для дітей дошкільного віку.

5. Дібрати електронні версії навчальних матеріалів (презентації, аудіо-, відеоматеріали, вправи, тренажери, медіа-ресурси) для підтримки вивчення одного з видів групових занять (формування елементарних математичних уявлень, музика, фізичне виховання, ознайомлення з навколишнім, розвиток мовлення, художня праця) за рекомендацією групового керівника. Заповнити «Щоденник практики».

Форма звітності:

- Нормативно-правова база вихователя закладу дошкільної освіти (Базовий компонент дошкільної освіти, програма розвитку дитини дошкільного віку);

- Конспект етичної (естетичної, пізнавальної) бесіди для дітей дошкільного віку;

- Перелік посилань на інтернет-ресурси для підтримки вивчення одного з видів групових занять.

Он-лайн зустріч із керівниками практики щодо виконання завдань на поточному тижні.

Другий тиждень

1. Проаналізувати організацію розвивального середовища групи – згідно з вимогами до оформлення та облаштування груп <https://vseosvita.ua/library/rozvivalneseredovise-v-dnz-173740.html>;

2. Написати 1 розгорнуту стенограму переглянутого онлайн-заняття:

Ознайомлення з соціумом:

<https://www.youtube.com/watch?v=B9R8Dt26ghQ>

<https://www.youtube.com/watch?v=bGXJuGnXa1c>

Ознайомлення з природним довкіллям:

<https://www.youtube.com/watch?v=CA6j7Udah0k>

Художньо-продуктивна діяльність (музична, образотворча, театральна):

<https://www.youtube.com/watch?v=k3wtUqL0ba8>

<https://www.youtube.com/watch?v=-1OCTI09fEQ>

<https://www.youtube.com/watch?v=E7f-dl5vQME>

Сенсорний розвиток:

https://www.youtube.com/watch?v=tN4Nof_Jj88

<https://www.youtube.com/watch?v=aCj15dJhr80>

Логіко-математичний розвиток:

<https://www.youtube.com/watch?v=1CskR4ZTc64>

Розвиток мовлення і культура мовленнєвого спілкування:

<https://www.youtube.com/watch?v=xRz2tGj1Q88>

<https://www.youtube.com/watch?v=O2OueqKAXFo>

<https://www.youtube.com/watch?v=TnnkAUZmN7g>

Здоров'я та фізичний розвиток:

<https://www.youtube.com/watch?v=bMOaUPAP5kE>

<https://www.youtube.com/watch?v=GiSuWZPAEKY>

(Переглядаємо відеозаняття рекомендоване груповим керівником практики. Під час написання стенограми заняття керуємося методичними рекомендаціями);

3. Підібрати 2-3 дидактичних гри для дітей дошкільного віку.

4. Заповнити «Щоденник практики».

Форма звітності:

- Вимогами до оформлення та облаштування груп;
- Одна стенограма до онлайн-заняття;
- Схеми-інструкції 2-3 дидактичних ігор.

Он-лайн зустріч із керівниками практики щодо виконання завдань на поточному тижні.

Третій тиждень

1. Вивчити «Посадову інструкцію вихователя» (<http://ditsad.com.ua/doc17.htm>) та «Інструкцію з охорони життя і здоров'я дітей в ДНЗ (дитячому саду)» (<https://osvita-docs.com/node/16>);

2. Створити «Портрет сучасного вихователя закладу дошкільної освіти» (компетентності, вислови про вихователя, педагогічну професію та власний варіант професійного портрета вихователя);

3. Зняти відеоролик двох дослідів для дітей дошкільного віку.

4. Заповнити «Щоденник практики».

Форма звітності:

- «Посадова інструкція вихователя» та «Інструкція з охорони життя і здоров'я дітей в ДНЗ»;
- Портрет сучасного вихователя ЗДО;
- Два відеоролики дослідів для дітей дошкільного віку.

Он-лайн зустріч із керівниками практики щодо виконання завдань на поточному тижні.

Четвертий тиждень

1. Підготувати самостійно відеодидактичну гру для дітей дошкільного віку.

2. Підібрати 3 гри з конструкторським матеріалом (кубики, пазли, леги тощо.)

3. Написати 1 розгорнуту стенограму переглянутого онлайн-заняття:

Ознайомлення з соціумом:

<https://www.youtube.com/watch?v=B9R8Dt26ghQ>

<https://www.youtube.com/watch?v=bGXJuGnXa1c>

Ознайомлення з природним довкіллям:

<https://www.youtube.com/watch?v=CA6j7Udah0k>

Художньо-продуктивна діяльність (музична, образотворча, театральна):

<https://www.youtube.com/watch?v=k3wtUqL0ba8>

<https://www.youtube.com/watch?v=-1OСТИ09fEQ>

<https://www.youtube.com/watch?v=E7f-d15vQME>

Сенсорний розвиток:

https://www.youtube.com/watch?v=tN4Nof_Jj88

<https://www.youtube.com/watch?v=aCj15djhr80>

Логіко-математичний розвиток:

<https://www.youtube.com/watch?v=1CskR4ZTc64>

Розвиток мовлення і культура мовленнєвого спілкування:

<https://www.youtube.com/watch?v=xRz2tGj1Q88>

<https://www.youtube.com/watch?v=O2OueqKAxFo>

<https://www.youtube.com/watch?v=TnnkAUZmN7g>

Здоров'я та фізичний розвиток:

<https://www.youtube.com/watch?v=bMOaUPAP5kE>

<https://www.youtube.com/watch?v=GiSuWZPAEKY>

Заповнити «Щоденник практики».

Форма звітності:

- Відеодидактична гра для дітей дошкільного віку;
- Три цікавих гри з конструкторським матеріалом;

- Одна стенограма до онлайн-заняття.

Он-лайн зустріч із керівниками практики щодо виконання завдань на поточному тижні.

П'ятий тиждень

1. Підготувати творчий проект «Я – майбутній вихователь ЗДО» за результатами проходження практики.
2. Заповнити «Щоденник практики»;
3. Упорядкувати звітні матеріали з навчальної (психолого-педагогічної) практики.

Форма звітності:

- «Щоденник практики»;
- Творчий проект «Я – майбутній вихователь ЗДО»;
- Тека звітних матеріалів з практики.

Он-лайн зустріч із керівниками практики щодо виконання завдань на поточному тижні.

ТЕЗАУРУС

Активна модель навчання – сприяє мотивації активності та самостійності здобувачів. Вона покликана сприяти взаємодії між учнями та вчителем у рамках освітнього процесу і включає розробку творчих завдань.

Буктрейлер – це відеоанонс твору, спрямований на те, щоб зацікавити читача, підштовхнути його до читання книги, що рекламується.

Буктрейлер (англ. booktrailer) – це короткий відеоролик, який розповідає у довільній формі про книгу, статтю, посібник.

Буктрейлер (відео-презентація книги) – віртуальна книжкова виставка (мультимедіа-презентація, слайд-програма).

Веб-мультимедіа енциклопедія є елементом динамічного інформаційно-комунікаційного педагогічного середовища використовується для застосування в освітньому процесі для здобувачів освіти та сприяє формуванню активної творчої особистості майбутнього педагога; розробці нових підходів до оволодіння знаннями; створенню нових ефективніших засобів, методів і форм навчання та виховання дітей; проектуванню розвивальних педагогічних процесів.

Воркшоп (англ. workshop) – інтенсивний навчальний захід, на якому учасники навчаються, перш за все, завдяки власній активній роботі.

Готовність педагога до інтерактивної взаємодії зі здобувачами є складним інтегративним утворенням особистості, яке включає в себе взаємодію мотиваційних, когнітивних, операційних та особистісних компонентів. Ця готовність виявляється у прагненні до активної взаємодії зі

здобувачами вищої освіти та в здатності здійснювати її на професійному рівні.

Дивертисмент (від фр. *divertissement* – звеселяння, розвага) – цикл легких музичних, танцювальних і декламаційних номерів типу попури.

Едьютейнмент (від англ. *edutainment*: «education» – навчання і «entertainment» – розвага) – можна визначити як поєднання навчання і розваг, що передає важливі ідеї та створює динамічні стереотипи, які надають дітям автоматичні знання і навички для прийняття реальних виборів.

Експлікація (лат. *explicatio*, від *explico* – пояснюю, розгортаю) – метод розкриття суті та значення предмета. Без знань про принципи і засоби навчання й виховання неможливо забезпечити реалізацію певних напрямів роботи.

Інтерактивна взаємодія є процесом, у якому різні суб'єкти взаємодіють один з одним, використовуючи доступні засоби і методи. Цей процес передбачає активну участь обох сторін у діалозі, обмін питаннями та відповідями, керівництво ходом діалогу та контроль за виконанням ухвалених рішень та інших аспектів.

Інтерактивна модель навчання (інтерактив – перекл. з англ. взаємний акт; інтерактивність – здатність взаємодіяти, чи знаходитися в режимі бесіди, діалогу з чимось, як наприклад, з комп'ютером, або а кимось – людиною) – передбачає організацію комфортних умов учіння та виховання, за якої всі учні активно взаємодіють між собою і вчителем, використовуючи моделювання життєвих і професійних ситуацій, ролеві ігри та методи, що дають змогу створити ситуації пошуку й успіху, співпереживання, суперечностей, ризику, сумніву, переконання, задоволення, аналізу та самооцінки своїх дій, спільне розв'язання проблем.

Інтерактивна освіта – це освітній процес, що ґрунтується на принципах гуманізації, демократизації, диференціації та індивідуалізації і становить соціально мотивоване партнерство, центром уваги якого є організована творча співпраця рівноправних особистостей на рівні суб'єкт-суб'єктної взаємодії.

Інтерактивна освіта відображається у формах діалогу під час пізнавального процесу, спрямованого на мобілізацію пізнавальних зусиль і потреб здобувачів, збільшення мотивації до навчання, розбудовування самостійного інтересу до пізнання, формування власних засобів діяльності, розвиток вміння концентруватися на творчому процесі та отримувати від нього задоволення.

Інтерактивна педагогічна взаємодія визначається як зорієнтована й ефективна комунікація між учасниками педагогічного процесу, що характеризується широким спектром різноманітних форм і методів діяльності.

Інтерактивне навчання визначається як спеціальна організаційна форма пізнавальної діяльності, спрямована на досягнення конкретної та передбачуваної мети – створення комфортних навчальних умов, у яких кожен учень має відчуття власної успішності та інтелектуальної здатності.

Інтерактивні методи колективно-групового навчання передбачають активну спільну роботу всіх здобувачів, включаючи методи обговорення проблеми, мозковий штурм, «відкритий мікрофон», дерево рішень, методіку «навчаючи – учусь» та інші.

Інтерактивні методи кооперативного навчання включають роботу в парах і в малих групах.

Інтерактивна взаємодія є специфічним видом міжособистісної взаємодії, що сприяє організації та здійсненню спільної діяльності, поєднує професійний та

особистісний аспекти, а також має активізуючий вплив на учасників.

Колаж – це композиція, у якій фотографії розташовані на одному полотні. Існує кілька видів таких композицій, які визначаються їхньою метою створення.

Компетентнісний підхід – визначає спрямованість освітнього процесу на формування і розвиток ключових життєвих компетентностей особистості.

Модель «Студенти як партнери» – це концепція, яка переплітається в багатьох дискусіях, включаючи оцінку та зворотний зв'язок, можливість працевлаштування, гнучку педагогіку, інтернаціоналізацію, встановлення взаємозв'язку навчання та досліджень, а також мотивацію на успіх.

Освітній квест – педагогічна технологія, що включає себе набір проблемних завдань з елементами рольової гри, для виконання яких потрібні певні ресурси.

Педагогічне партнерство – це відносини, у яких всі учасники беруть активну участь і отримують користь від процесу навчання та спільної роботи.

Педагогічний батл (англ. battle) у дослівному перекладі означає «битва» або «змагання» – це змагання учасників освітнього процесу, які по чергово демонструють свою професійну майстерність.

Професійний постер (колаж) – це монтаж наочних образів для створення цілісного основного поняття.

Психологічна готовність – необхідна передумова ефективної діяльності людини, яка водночас є її результатом.

Синергетичний підхід – (синергетика – співпраця, співдія) науковий напрям теорії самоорганізації, що формулює принципи самоорганізації, які діють на всіх структурних: рівнях матерії.

Системний підхід – знання вибудовуються у свідомості учнів за схемою: основні поняття - основні положення теорії - наслідки - застосування.

Тематичний фотопазл – це особлива форма звіту про подію, яка може стати ефектним елементом для аудиторії або приміщення.

Технології обробки дискусійних питань – це широке та публічне обговорення спірного питання за допомогою таких методів, як «метод пресу», дебати, дискусії, круглі столи, форуми, симпозіуми та інші.

Технології ситуативного моделювання – це використання рольових і ділових ігор, організаційно-діяльнісних ігор, ігрового моделювання явищ та сценаріїв для розігрування різних ситуацій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Актуальні питання методики викладання загальноосвітніх дисциплін в умовах реформування ЗФПО: матер. Всеукраїнської наук.-практ. конф., м. Київ, 2 листопада 2021 року. За заг. ред. Ю. В. Ївженка. Київ, 2022. Ч. 2. 332 с.
2. Балл Г. О., Перепелиця П. С. Балл Г. О. Психологічні аспекти гуманізації освіти: книга для вчителя / за ред. Г. О. Балла. Рівне, 1996. С. 58-67.
3. Бекірова Л. Е. Критерії та рівні формування готовності майбутніх учителів початкових класів до застосування інтерактивних технологій навчання. *Науковий вісник МДУ імені В.О. Сухомлинського «Педагогічні науки»*. Київ, 2019. Випуск 1.30. С. 173-177.
4. Биков В. Ю. Сучасні завдання інформатизації освіти. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2010. № 15. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/709026/1/%D0%9F%D1%80%D0%BE%D0%B1%D0%BB%20%D1%82%D0%B0%20%D0%B7%D0%B0%D0%B2%D0%B4%20%D1%96%D0%BD%D1%84%D0%BE%D1%80%D0%BC%D0%B0%D1%82%D0%B8%D0%B7%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%97%20%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%B8.pdf> (дата звернення: 18.04.2022).
5. Бочелюк В. Й. Психологічна готовність вчителя до особистісно-орієнтованого навчання: автореф. дис. ... канд. психол. наук: 19.00.07. Київ, 1998. 17 с.
6. Буктрейлер: від реклами до мистецтва. Комунальний заклад «Запорізька обласна універсальна наукова бібліотека імені О. М. Горького». Запоріжжя, 2014. 14 с.
URL: <https://ru.calameo.com/read/004294774339474f9b47f?page=1> (дата звернення: 25.05.2023).

7. Буктрейлер: новітня реклама книги: метод. Поради / упоряд. О. Шматько, С. Дмитрів. ЛОУНБ. Львів, 2014. 22 с.
8. Веб-мультимедіа енциклопедія «Історія загальної та дошкільної педагогіки». URL: <http://izdp.kspu.edu/> (дата звернення: 14.06.2023).
9. Веб-мультимедіа енциклопедія «Фребельпедагогіка». URL: <https://froebel.kspu.edu/> (дата звернення: 10.07.2023).
10. Веб-мультимедіа енциклопедія з дисциплін природничого циклу. URL: <http://webnc.kspu.edu/>. (дата звернення: 12.04.2023).
11. Волкова Н. П. Інтерактивні технології навчання у вищій школі: навчально-методичний посібник. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2018. 360 с.
12. Гильмутдинова Е. В. Буктрейлер: понятие, классификация, этапы создания: веб-сайт. URL: <https://www.apacitylibr.ru/index.php/2014-07-15-10-43-04> (дата звернення: 13.05.2023).
13. Дивертисмент. Літературознавча енциклопедія: у 2 т. / авт.-уклад. Ю. І. Ковалів. Київ: ВЦ «Академія», 2007. Т. 1: А- Л. С. 278.
14. Дьяченко О. Edutainment як принцип навчання: веб-сайт. URL: <https://www.creativeschool.com.ua/edutainment/> (14.02.2023).
15. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій / авт. укладач Н. П. Наволокова. 2-ге вид. Харків: Вид. група «Основа», 2014. 176 с.
16. Зданевич Л. В. Забезпечення інтерактивної взаємодії студентів і викладачів у процесі використання інформаційних технологій. Освіта дітей дошкільного віку у соціокультурному просторі: збірник наукових праць / за заг. редакцією Л. В. Зданевич,

- Н. М. Миськової, Л. С. Пісоцької, О. Д. Рейпольської. Хмельницький: ХГПА, 2019. У 2-х ч. Ч І. С. 120-123.
17. Зданевич Л. В. Психолого-педагогічна сутність інтерактивних методів навчання в процесі підготовки майбутніх вихователів до роботи з дошкільниками. *Людинознавчі студії: збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія «Педагогіка»* / ред. кол. М. Чепіль та ін. Дрогобич : Видавничий відділ ДЦПУ імені Івана Франка. Випуск 3/35 (2016). С. 109-117.
 18. Інтерактивні семінари для вихователів. Нові формати дошкільної освіти / авт. упоряд. І. Нікітіна. Хмельницький: Вид група «Основа», 2022. 174 с.
 19. Інтерактивні технології навчання: сучасний урок. Наук.-метод. посібн. / за ред.. О.І. Пометун. Київ: Видавництво А.С.К., 2004. 192 с.
 20. Інтерактивні технології: теорія та методика. Посібник. / Пометун О.І., Побірченко Н.С., Коберник Г.І., Комар О.А., Торчинська Т.А. Умань-Київ, 2008. 94 с.
 21. Каліка В. В. Класифікація інтерактивних методів. Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2009.
 22. Кіндрат І. Інтерактивні методи в системі підвищення фахової майстерності педагогів. *Вихователь-методист дошкільного закладу: щомісячний спеціалізований журнал*. Київ: ТОВ «Міжнародний центр фінансово-економічного розвитку-Україна» № 6. 2012. С. 18-27.
 23. Козлова Г. М. Методика викладання у вищій школі: навчальний посібник. Одеса: ОНЕУ, ротапринт, 2014. 210 с.
 24. Компетенції викладачів вищої школи в добу змін: діагностика та аналітика (за результатами дослідження

- в Київському університеті імені Бориса Грінченка) / Хоружа Л., Братко М., Котенко О., Мельниченко О., Прошкін В.; за наук. ред. д-ра пед. наук, професора Л. Хоружої. Київ: Київський ун-т імені Бориса Грінченка, 2018. 92 с.
25. Косачова О. Буктрейлер як ефективний медіаресурс сучасної бібліотеки. *Вісник Книжкової палати України*. 2014. № 10. С. 15-18.
 26. Крутій К. Едьютейнмент: навчання як розвага. *Дошкільне виховання*. 2017. №1. С. 2-6.
 27. Мачинська Н., Комарова Ю. Упровадження інноваційних технологій навчання у вищій школі. *Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. Серія: Педагогіка*, 2015. № 4. С. 240-246.
 28. Мачинська Н. Формування інформаційно-комунікаційної компетентності вчителя початкової школи в контексті професійної підготовки. *Гірська школа Українських Карпат*. № 18 2018. С. 103-107.
 29. Наволокова Н. П. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій. Харків: Вид. група «Основа», 2012. 176 с.
 30. Нові форми роботи з батьками дошкільників / авт. упоряд. Л. М. Витовтова, В.О. Маренич. Хмельницький: Вид. група «Основа», 2022. 159 с.
 31. Петухова Л. Є., Бальоха А. С., Лемещук О. І. Web-мультимедіа енциклопедія з дисциплін природничого циклу: метод. рекомендації. Херсон: ТОВ «Борисфен-про», 2020. 82 с.
 32. Петухова Л. Є., Воропай Н. А. Практикум з курсу «Історія загальної та дошкільної педагогіки» для студентів напряму підготовки 6.010101 «Дошкільна освіта» денної та заочної форм навчання: Посібник. Херсон: Айлант, 2010. 138 с.

33. Пометун О., Пироженко Л. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: наук.-метод. посібник. Київ: А.С.К., 2004. 192 с.
34. Сисоєва С. О. Інтерактивні технології навчання дорослих: навчально-методичний посібник. Київ: ВД «ЕКМО», 2011. 324 с.
35. Рубальська Н. Музично-дидактична казка як форма розваги. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. № 2, 2012.
36. Фірсова Л. Що таке едьютейнмент і чому не варто боятися «ігрових» дітей. URL: <https://osvitoria.media/experience/navchannya-rozragoymetodomedutainment/> (дата звернення: 13.06.2022).
37. Що таке колаж та як його зробити?: веб-сайт. URL: <https://serviceproekt.ru/uk/strahovanie/chto-takoe-kollazh-i-kak-ego-sdelat-osnovnyye-tipy-i-stili/> © serviceproekt.ru (дата звернення: 26.06.2022).
38. Юрченко О. Навчання розвагою: 5 ігор за методом Edutainment: веб-сайт. URL: <https://osvitoria.media/experience/navchannya-rozragoym-5-igor-zametodomedutainment/> (дата звернення: 12.08.2022).
39. Ягоднікова В. В. Інтерактивні форми і методи навчання у вищій школі: навч.-метод. посіб. Київ: ДП «Вид. дім «Персонал», 2009. 80 с.
40. Current Problems of Harmonization of Personality Development in the Modern Educational Space. Editors: Olha Blaha, Sławomir Śliwa. Monograph. Opole: Publishing House WSZiA. 2021. ISBN 978-83-66567-33-7.
41. Farreny J.A. Webquests and Blogs: Web-based Tool for EFL Teaching
[//http://www.apac.es/publications/documents/Webquest_weblog_paper.pdf](http://www.apac.es/publications/documents/Webquest_weblog_paper.pdf).

ДОДАТКИ

Додаток А

ПЕДАГОГІЧНИЙ БАТЛ З ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ «ДОШКІЛЬНА ПЕДАГОГІКА»

Тема: Розумове виховання дітей дошкільного віку.

Мета:

- розширювати й систематизувати знання про розумове виховання дітей дошкільного віку;
- стимулювати творчий потенціал, розумову й емоційну сфери майбутніх педагогів;
- формувати професійну компетентність.

Обладнання:

- фліпчарт;
- паперові «паростки-покажчики»;
- ватман, маркери;
- мультимедійний комплект.

ХІД ЗАХОДУ

1. Вступна частина

Викладач (організатор заходу) вітає учасників педагогічного батлу й повідомляє тему заходу. Представляє суддів батлу та запрошує команди до самопрезентації.

Презентація команд (5 хв.)

Ведучий повідомляє, що кожна команда має протягом двох хвилин розповісти про своїх учасників, представити свою емблему та девіз. А також сказати, які якості членів команди допоможуть їм перемогти. Команди презентують себе.

2. Основна частина

Перший раунд «Промова» (10 хв.)

Ведучий розміщує на фліпчарті «паростки-покажчики», де зазначені основні напрями розумового

виховання, з якими потрібно ознайомлювати дошкільників. Командам пропонується обрати одну-дві теми та підготувати промову на одну хвилину про важливість або непотрібність такої роботи. Команди готують промову протягом п'яти хвилин, добирають аргументи й обирають представника від команди для виголошення промови. Представники від команд по чергово виголошують промову.

Орієнтовні теми:

- ✓ Значення розумового виховання в дошкільному віці;
- ✓ Завдання розумового виховання дошкільників;
- ✓ Значення сенсорного розвитку в розумовому

вихованні дошкільників;

- ✓ Засоби розумового виховання дошкільників

Після раунду судді оцінюють зміст промови та наведені аргументи, оголошують бали для кожної команди.

Другий раунд «Методи й прийоми екологічного виховання»

(15 хв.)

Ведучий пропонує командам на ватманах зобразити схему методів, прийомів і засобів, спрямованих на формування сенсорно-пізнавальної компетентності. Команди працюють протягом десяти хвилин. Відтак вивішують свої схеми на фліпчарті, а судді їх оцінюють, за потреби ставлять додаткові запитання.

Третій раунд «Ековісник»

(20 хв.)

Викладач (організатор) запрошує команди обмінятися своїм досвідом організації роботи з дітьми щодо розумового виховання дітей. Для цього представник від команди за допомогою мультимедійного комплексу демонструє презентацію, яку команда підготувала заздалегідь, і розповідає, які технології використовуються

в освітньому процесі ЗДО, яких результатів можна досягти тощо.

На презентацію власного досвіду кожна команда має по п'ять хвилин. Після чого команди-учасники заходу і судді можуть поставити додаткові запитання.

Перерва «Весела руханка»

(5 хв.)

Викладач (організатор) пропонує командам перепочити й порухатися. Учасники виходять у центр зали та стають обличчям до екрана, на якому висвітлюється текст руханки та зображення до нього.

Текст для перерви «Екоруханка» (як варіант)

Якщо ти збираєш великі букети у полі,
плескай в долоні над головою.

Якщо ти милуєшся красою природи рідного краю,
навколо себе рукою обертай.

Якщо ти ніколи не залишаєш сміття в лісі,
на березі річки, у полі, правою, лівою тупни ногою.

Якщо ти доглядаєш за кімнатними рослинами,
лівою рукою через голову потримай себе за мочку
правого вуха.

Якщо ти хочеш більше знати про природу навколо
себе,

піднімай правую руку.

Якщо ти підібрав прибудне кошеня
чи цуценя або допоміг іншим чином якійсь тварині,
простягни ліву руку вперед і тримай її.

Якщо ти переконаний, що кожній людині
треба піклуватися про природу та все живе,
простягни руки своїм сусідам праворуч і ліворуч,
візьми їх за руки.

Четвертий раунд «Взаємодія з батьками» ***(25 хв.)***

Команди по черзі презентують пропозиції роботи з батьками вихованців щодо проведення різних тематичних заходів (консультацій, круглих столів, вебінарів тощо), ігор на розвиток пам'яті, мислення, уваги, логіки, уяви (для проведення в умовах родин).

Представники команд розповідають про різні форми взаємодії з батьками, демонструють саморобні книжки, які зробили батьки разом з дітьми тощо.

П'ятий раунд «Реклама» ***(15 хв.)***

Кожна команда демонструє посібники (обладнання, дидактичні матеріали для ігор тощо) для розумового виховання, які вони виготовили власноруч. Презентацію проводять як рекламу, висвітлюють переваги посібника, його багатофункціональність, варіанти роботи з ним під час занять і самостійної діяльності дітей. Судді оцінюють не лише оригінальність посібників, а і їхню функціональність, відповідність віку тощо.

Завершальна частина

Судді оголошують, яку кількість балів отримала кожна команда, та визначають переможця.

Викладач (організатор заходу) запрошує всіх учасників до спільного рефлексійного кола «Я знаю..., я можу..., я хочу...», під час якого пропонує поділитися враженнями від заходу. Після цього підбиває підсумки та завершує педагогічний батл.

ЦИТАТНІ ДЕБАТИ

Завдання: проаналізувати основні положення нормативних документів (Закони України «Про освіту», «Про дошкільну освіту», Базовий компонент дошкільної освіти, Концепція Нової української школи тощо).

Кожна група отримує кілька тез або цитат з документу.

«Наступність між дошкільною та початковою освітою простежується через формування наскрізних умінь, що є спільними для дошкільної та початкової освіти: виявляти творчість та ініціативність, керувати емоціями, висловлювати та обґрунтовувати власну думку, критично мислити, ухвалювати рішення, розв'язувати проблеми та співпрацювати в колективі». (Базовий компонент дошкільної освіти)

«Складовою формули нової української школи є орієнтація на потреби учня в освітньому процесі, дитиноцентризм: наскрізний процес виховання, який формує цінності». (Концепція Нової української школи)

«Індивідуальна освітня траєкторія – персональний шлях реалізації особистісного потенціалу здобувача освіти, що формується з урахуванням його здібностей, інтересів, потреб, мотивації, можливостей і досвіду, ґрунтується на виборі здобувачем освіти видів, форм і темпу здобуття освіти, суб'єктів освітньої діяльності та запропонованих ними освітніх програм, навчальних дисциплін і рівня їх складності, методів і засобів навчання». (Закон України «Про освіту» п. 8, ст. 1)

«Дошкільна освіта надається нарівні з іншими дітьми, у тому числі шляхом створення належного фінансового, кадрового, матеріально-технічного забезпечення та застосування розумного пристосування, що враховує

індивідуальні потреби таких осіб, визначені в індивідуальній програмі розвитку». (Закон України «Про дошкільну освіту», ст. 27)

Здобувачі освіти 5-10 хвилин обговорюють цитати нормативних документів. Наступний крок – висловлення кожною групою власної думки щодо певної тези.

Додаток В

ПЕДАГОГІЧНИЙ КВЕСТ «У ПОШУКАХ РІШЕНЬ»

Ціль: Удосконалення методичного супроводу педагогічної діяльності, спрямованої на підвищення професійної майстерності та творчого потенціалу педагогів.

Завдання:

✓ розвиток інноваційної та експериментальної діяльності педагогічних працівників у процесі розробок та впровадження освітніх технологій у процес навчання;

✓ підвищення професійних компетенцій педагога у сфері методичної діяльності, орієнтації змісту, форм та методів підготовки учнів;

✓ створення умов професійного взаємодії педагогів у межах участі у квесті;

✓ удосконалення навчально-методичного забезпечення освітнього процесу на основі активізації експериментальної, науково-дослідної, методичної та виховної діяльності освітян;

✓ виявлення та підтримка талановитих та творчо працюючих педагогів з реалізації та впровадження сучасних освітніх технологій у педагогічну практику.

Учасники: команди, сформовані з членів академічної групи (5 команд по 4 особи).

Обладнання: дерево мудрості, сувій нововведень, клубок, окуляри, маршрутні листи, завдання на кожному етапі, мультимедійне обладнання, картки з буквами ключового слова (скарб).

Ведучий: Доброго дня, шановні педагоги! Шлях педагога важкий, але можливий: обравши його, необхідна постійна самоосвіта та розвиток. Тільки тоді педагог розвиватиме і дитину. Ми з вами завжди опановуємо щось нове, вчимося робити це самі, а потім застосовувати у своїй педагогічній діяльності.

Сьогодні я пропоную вам взяти участь у квест-грі – подорожі «У пошуках рішень». Оцінюватиме учасників незвичайне журі – Мудреці. З ними ви зустрінетеся на маршруті.

Голова Ради Мудреців – Нашу подорож почнемо з казкової історії. Казка про інновації у додатковій освіті (виконавці-вихованці театру-студії «Ровесники»).

Діючі особи: *Оповідач (Казник), Педагог, Інноваційний Експеримент.*

У деякому царстві, в деякій державі жив Педагог. Довго працював він у додатковій освіті. Усього в нього вдосталь: і знань, і умінь. Вважався він людиною компетентною, мав великий досвід і був радий дарувати тепло своєї душі дітям малим. Педагог був упевнений у собі, знав, що він майстер своєї справи, і пишався цим.

Якось сидів Педагог під деревом мудрості, насолоджувався звуками природи, дзюрчанням струмка, щебетанням птахів (фонограма) і був у найкращому настрої.

Думав-думав Педагог, як же йому створити диво дивне, – створити педагогічний процес ще цікавіше та цікавіше. Але тут зібралися над деревом хмари, повіяв вітер змін (звучить тривожна музика) та приніс...
Інноваційний Експеримент.

Казочник:

Інновації написані всім на диво.

Все в них гладко та красиво.

Але як їх здійснити?

Забули до ладу пояснити.

Від несподіванки схопився Педагог, а пан
Інноваційний Експеримент каже:

- Іди туди, не знаючи куди і зроби так, не знаючи, як.

Педагог:

- злякався Педагог змін, розгубився, плечима знизує в подиві, а **Інноваційний Експеримент** заспокоює:

- Не журись, досвіду і знань у тебе вдосталь. Ось тобі на допомогу диво дивне – сувій нововведень, які є основою освітнього процесу. А це окуляри дивовижні - креативні, вони дозволять розглянути складні питання, і клубочок чарівний, що вірний шлях до вирішення цих питань показує.

Педагог одягає окуляри, бере в руки клубочок і сувій і йде бадьорим кроком.

Казочник:

Скоро казка дається взнаки,

Та не скоро справа робиться.

Педагог не сумує,

Нові ідеї впроваджує.

Ось так Педагог живе-живе,

Ніде горя не знає.

І вирушив він подивитися, що ж на нього чекає...

Ведучий:

Шановні освітяни!

Команди кожного методичного об'єднання пройдуть весь маршрут, на кожному етапі на них чекають різні завдання, які для них приготували Мудреці. За виконанні завдання команди отримуватимуть бали та пазли.

Наприкінці квесту всі команди мають скласти пазли і скласти ключове слово – скарб, який є розгадкою майстерності педагога. Із цим словом треба буде вигадати своє педагогічне кредо.

Але спочатку команди мають представитися. (**Візитки команд**).

Вручення маршрутних листів. Кожен етап зашифровано. Насамперед, команда має дізнатися, що на них чекає.

Мудреці приготували для учасників загадки, розгадавши які вони дізнаються назву станції. На виконання кожного завдання приділяється 10-12 хвилин. Вихід на етапи.

Станція 1. «Емоційний драйв»

Мудрець:

Доброго вам дня, червоні дівчата та добрі молодці! Зовнішні чинники впливають на внутрішній світ. У тому числі на настрій та працездатність людини.

Для того, щоб використовувані форми організації роботи з дітьми були успішно впроваджені в освітній простір, необхідно дотримуватись певних умов та одна з головних умов – це емоційно-психологічний стан, в який потрапляє педагог у той момент, коли він починає реалізувати ці форми, освітні програми. Щоб вони працювали, важливо, щоб педагог працював із задоволенням, емоційним драйвом без емоційного вигоряння.

(Показує смайлики з різними емоціями). Педагоги мають вгадати зразкову назву станції.

У цьому нам допоможе кольоротерапія, а я вам пропоную використовувати її для створення картини. Для цього нам знадобиться Чудо-полянка. *(Учасникам видають аркуш зеленого паперу – галявина.)*

У нас тут багато різних шматочків паперу, за допомогою яких я пропоную вам намалювати картину настрою. За допомогою кольорового паперу ми можемо малювати, папір можна зім'яти, скрутити, скласти, зробити все, що завгодно. Ви повинні перетворити шматочки паперу на художній шедевр.

Виберіть колір, який вам зараз потрібний.

• **Червоний.** Це теплий колір, який дає організму життєву силу. Червоний можна назвати кольором життя, оскільки він заряджає організм енергією, позбавляє нудьги і депресій. Червоний активізує роботу всіх систем організму. При кольоротерапії він допомагає від різних хвороб крові, оскільки стимулює вироблення еритроцитів (червоних кров'яних тілець), покращує роботу серця. Покращує колір шкіри. Лікувальні властивості квітів мають протипоказання, наприклад, червоний протипоказаний дратівливим, нервовим людям.

• **Помаранчевий** колір. У процесі кольоротерапії він також благотворно впливає кровотворну систему, зігріває холодні ділянки організму, протипоказаний нервовим, легкозбудливим людям і може викликати негативний ефект при тривалому впливі. Помаранчевий колір покращує секрецію внутрішніх залоз, органів дихання, допомагає при хворобах нирок і надає загальну омолоджуючу дію на організм.

• **Рожевий**, на відміну від червоного, не такий інтенсивний і діє більш м'яко. Дає тепло та покращує настрій під час сеансів кольоротерапії. Здійснюючи седативний вплив на нервову систему, покращує сон і сприяє загальному розслабленню м'язів.

• **Жовтий** – колір інтелекту та духовного розвитку. Кольоротерапія жовтим кольором активізує діяльність мозку, просвітлює думки. Цей стимулюючий колір допомагає впоратися з розумовою перевтомою. При його

дії відзначають підвищення пружності шкіри та її омолодження.

• **Зелений** – колір гармонії та процвітання. Він хороший стабілізатор, який нормалізує діяльність усіх систем організму (особливо кровоносної та нервової). Лікування зеленим кольором є добрим стимулятором росту. Лікувальні властивості квітів можуть бути негативними, наприклад, надлишок зеленого кольору може викликати негативну енергію, що негативно позначатиметься на організмі людини.

• **Синій** колір – заспокійливий.. Інтенсивно впливаючи на нервову систему, синій колір дозволяє впоратися із занепокоєнням, тривогою, різними страхами та переживаннями. Посилює захист організму, заповнює енергетичні втрати. Використовується при лікуванні кольором безсоння та різних нервових захворювань. Звужує кровоносні судини. Заспокійливо діє синій колір і головний мозок, прояснюючи свідомість, сприяючи більш споглядальному мисленню. Але слід обережно ставитись до великої кількості синього під час кольоротерапії. Так як цей колір дуже глибоко впливає на організм, то його занадто довга дія пригнічує і призведе до апатії або зробить людину сумною.

• **Блакитний** колір у кольоротерапії відомий своєю болезаспокійливою дією. Це колір чистої свідомості, ясності думки, тверезого розуму, здорового духу. Цей заспокійливий колір нормалізує роботу всіх систем організму. Особливу увагу блакитному кольору слід приділити людям із зайвою вагою, тому що цей колір знижує апетит і благотворно впливає на травлення, допомагає виліковуватись від нервових тиків та безсоння. Занадто тривалий вплив блакитного порушує циркуляцію енергетичних потоків в організмі та може призвести до збою у його роботі.

• **Фіолетовий** називають натхненним кольором. Крім того, що він знімає напругу, створює відчуття легкості в тілі та надихає, фіолетовий благотворно впливає на легені, серце та кровоносні судини. Ефективно використовується у кольоротерапії при лікуванні вух, очей, носа, особливо при застудних захворюваннях.

• **Білий** – колір, що має найсильнішу очисну властивість у кольоротерапії. Він допоможе організму впоратися з будь-якими хворобами, очищаючи всі його системи на найвищих рівнях. Він – найкращий безбездіяльний та загальнооздоровчий колір.

• **Сірий** колір діє як захисник від негативних вражень, стресів, пом'якшуючи негативний вплив різних неприємних подій на організм, захищаючи від перевтоми та виснаження.

• **Чорний** є кольором, який використовують досить рідко та дуже обережно. Це з його сильної енергетики, яка може негативно позначитися на організмі, що піддається лікуванню кольором. Але акуратно чорний колір, що використовується, здатний допомогти впоратися з хворобами, викликаними холодом і вологою, збалансувати роботу нирок, нормалізувати артеріальний тиск.

Коричневий – заспокоює, викликає депресію та смуток, присипляє, притуплює емоції. Щоб коричневий колір не викликав депресію, його потрібно застосовувати із додаванням жовтого та помаранчевого.

Станція 2. «Абетка педагога»

Мудрець: Доброго дня, дорогі мої!

Показує абетку (команди повинні вгадати назву етапу).

В алфавіті 33 літери, прибравши деякі з них, я зупинився на 20 найважливіших якостях педагогічної професії. Ви повинні їх написати на кожному з цих літер. Усі слова мають бути дієсловами невизначеної форми

(наприклад, знати). Ці якості педагога мають співвідноситися із професійним стандартом, кваліфікаційними характеристиками.

Станція 3. «Приміряємо професійний стандарт»

Мудрець: Доброго дня, гості дорогі! (Показує жартівливі картинки). Кожна наступна картинка – підказка мінус 0,1 бала.

Станція 5. «Чорна скринька»

Мудрець:

Зараз я хочу вам запропонувати згадати, що всі ми родом з дитинства і трішечки пограти. Тут у мене прихований якийсь предмет.

Я пропоную вам за допомогою гри «ТАК-НІ» вгадати, що тут. Нагадаю вам правила гри: ви можете ставити мені різні питання, на які я відповідатиму: так, ні чи несуттєво.

Потім вам належить виконати завдання, пов'язане з цим предметом.

(У чорній скриньці – флешка або фото комп'ютера, відповідно, завдання демонструється через комп'ютер).

Полягає воно в тому, що учасники повинні вгадати, про що говорять діти, які гадають про роботу педагога. Усі міркування дітей пов'язані з педагогікою, обов'язками педагога.

Після закінчення гри-подорожі всі команди повинні скласти пазли у ключове слово «ТВОРЧІСТЬ», що є основою майстерності педагога додаткової освіти. Поки Мудреці підбивають підсумки, команди складають із ключовим словом своє педагогічне кредо.

Нагородження.

ПЕДАГОГІЧНИЙ ДИВЕРТИСМЕНТ
для освітньої компоненти «Теорія та методика
музичного виховання дітей»
«МУЗИЧНО-ДРАМАТИЧНА КАЗКА
ЯК ФОРМА РОЗВАГИ»

(Матеріали журналу «Вихователь-методист
дошкільного закладу», № 2018. № 2. Джерело:
<https://emetodyst.expertus.com.ua/624167>)

Музично-дидактична казка – сучасна форма розваги в закладі освіти. Вона може містити різноманітні види музичної діяльності, бути для здобуваіч освіти заняттям-розвагою, а для педагога – засобом перевірки знань та навичок.

Під час підготовки музично-дидактичної казки не потрібно довго заучувати тексти, певні дії, рухи тощо. Під час такого заходу усі присутні стають співучасниками дійства, емоційно сприймають казку, співпереживають персонажам, допомагають їм.

Цей вид розваги дає змогу педагогам: навчати – реагувати рухами на зміну динамічних відтінків; висловлюватися про характер музики; брати та використовувати дихання під час співу; розрізняти музичні інструменти за звучанням тощо; розвивати – музичну пам'ять, почуття ритму, інтонування; вміння розрізняти на слух мажорний та мінорний лади.

Підготовка та проведення музично-дидактичної казки має бути результатом чітко спланованої та систематичної роботи музичного керівника за всіма видами музичної діяльності, що використані в казці. На різних етапах засвоєння певного матеріалу музичний керівник може застосувати такі елементи: слухання музики; співи;

музично-дидактичну гру; гру на дитячих музичних інструментах.

На етапі ознайомлення з будь-яким матеріалом музичний керівник добирає репертуар та завдання до музично-дидактичних ігор, які використовують у казці, відповідно до віку та можливостей дітей. Музичний керівник може розробити розвагу виключно на основі музично-дидактичних ігор, проте діти краще сприймають і запам'ятовують матеріал, що є частиною єдиного сюжету і дає змогу стати співучасниками дійства. Для проведення музично-дидактичної казки ліпше створювати авторські казки.

Музичний матеріал, який використано у казці, є однією зі складових частин спланованих музичних занять, які проведено поетапно згідно з методикою.

Варіанти розваги-казки «Мрії збуваються».

Перший варіант доречно проводити, коли діти добре засвоїли на заняттях музичний матеріал. У такому разі казку слід подавати в повному обсязі.

Мета такого способу проведення розваги – перевірити знання дітей, здобуті ними під час музичних занять.

Другий варіант: поділ казки на частини. Музичний керівник ставить собі за мету поглибити якість знань дітей, тому приділяє більше часу окремим музичним завданням. Діти ретельніше аналізують музичні твори, виконують більше завдань музично-дидактичних ігор. Музичний керівник поділяє казку на частини на свій розсуд, зваживши на те, якому виду діяльності прагне приділити більше уваги.

Перед кожною частиною пригадує з дітьми, що найкраще вони запам'ятали з попередніх пригод персонажа, хто допомагав йому тощо. Через певний час розвагу можна повторити, ускладнивши завдання в музично-дидактичних іграх. Наприклад, для розвитку

творчих здібностей можна запропонувати дітям самотійно придумати ритмічні рисунки.

Музично-дидактична казка для дітей старшого дошкільного віку

«Мрії збуваються»

МЕТА: навчати емоційно реагувати на музику; аналізувати та самотійно визначати її характер; сприймати темброве звучання музичних інструментів; проспівувати слова чітко; дихати під час співу правильно; розрізняти мажорний та мінорний лади, рух мелодії «вгору», «вниз»; розвивати увагу; фонематичний слух; відчуття ритму; виховувати естетичний смак, інтерес до класичної музики; доброзичливе ставлення до персонажа казки, бажання допомагати; любов та інтерес до природи; наполегливість, бажання працювати над собою.

Музичний матеріал казки є складовою частиною музичних занять, тож попередньо діти мають: ознайомитися з музичними творами – «Ранок» Едварда Гріга (Edvard Grieg); «Танці птахів» Миколи Римського-Корсакова; розучити музично-дидактичні ігри «Похмурий та сонячний день» «Куди пішов зайчик»; «Повтори ритм»; «Вітерець і вітер»; розучити пісню «Дятли» Наталії Рубальської.

ОБЛАДНАННЯ: роздатковий матеріал – індивідуальні картки для музично-дидактичних ігор «Упізнай музичний інструмент на слух», «Похмурий та сонячний день»; картки для вправи на дихання; ілюстративний матеріал презентація до змісту казки; фонограми п'єс «Ранок» Едварда Гріга, «Танці птахів» Миколи Римського-Корсакова; уривок з опери «Чарівна флейта» Вольфганга Амадея Моцарта (Wolfgang Amadeus Mozart); фонограма співу птахів; дитячі музичні інструменти – маракаси, бубон, барабан, металофон тощо; запис звучання скрипки,

фортепіано, баяна тощо; проектор або комп'ютер; фортепіано.

ХІД:

Музичний керівник: Діти, а чи вмієте ви мріяти? Чи завжди ваші мрії збуваються? Сьогодні я хочу розповісти вам про одного персонажа, який мав заповітну мрію, але не сподівався, що вона здійсниться. Та завдяки своїй старанності й з допомогою друзів наш герой зумів втілити свою мрію в життя. А як це сталося, ви зараз дізнаєтеся.

Звучить фонограма п'єси «Ранок» Едварда Гріга.

Музичний керівник показує на екрані світлини карпатського лісу та мальовничі пейзажі сонячного ранку.

Музичний керівник: Ця пригода трапилася в одному мальовничому куточку нашої країни. Там, де сосни високо тягнуться аж до неба, а сонечко щоранку пробивається промінцями через пухнасті соснові гілки, щоб зігріти своїм теплом землю.

Серед високих карпатських смерек жило ведмежатко на ймення Михась. Як і всі справжні ведмеді, воно полюбляло мед та малину, а наївшись досхочу, бавилося зі своїми друзями на квітучій галявині. Проте була в Михася заповітна мрія, про яку ніхто не здогадувався. Понад усе на світі ведмежа хотіло навчитися співати. Воно любило ховатися в малинових хащах і цілісінький день слухати пташок.

Ведмежаті дуже хотілося співати разом з пташками та розпізнавати їхні голоси (звучить фонограма «Голоси птахів»). Діти, ви впізнали пташок? Як вони називаються? (Відповіді.)

От і зараз ведмежатко зачалося в кущах, заплющило очі й насолоджувалося. Та цього разу йому пощастило: Михась не лише почув спів пташок, а й побачив їхні танці.

Давайте і ми послухаємо пташок разом з Михасем, а водночас допоможемо ведмежаті розпізнати їхні голоси.

*Звучить уривок із п'єси «Танці птахів»,
музика Миколи Римського-Корсакова.*

Музичний керівник: Хто яку пташку впізнав? Які музичні інструменти передають спів пташок? Грав один музичний інструмент чи кілька? Як називається колектив, у якому грає багато музичних інструментів? (Відповіді).

Давайте послухаємо п'єсу «Танець птахів» ще раз і визначимо, який танець був у птахів.

*Діти слухають уривок з п'єси ще раз та визначають
характер музики, темп та динаміку п'єси.*

*Звучить уривок з опери «Чарівна флейта» Вольфганга
Амадея Моцарта - хор дзвіночків.*

Музичний керівник: Діти, ви впізнали цю музику? (Відповіді).

«Спершу навчимося розрізняти мелодію за характером. Для цього пограємо в цікаву гру. Послухай нашу пісеньку. Вона коротенька, але має свій секрет. Якщо світить сонечко – вона весела, світла, мажорна, а якщо день похмурний – вона сумна, невесела, мінорна. Треба визначити, яка наша пісенька. Якщо вона сумна, то покажи згорнуту у кулачок долоньку, якщо весела – долонька має бути відкрита».

Пропоную ще пограти разом.

Музичний керівник проводить музично-дидактичну гру «Весело-сумно». Він пропонує дітям проспівати пісеньку «Хмурний день, ясний день» на склад «ля», і визначити, який лад звучить. Можна ускладнити завдання й запропонувати визначити лад за звучанням інструментів: піаніно, металофон тощо.

Музичний керівник проводить гру «Повтори ритм».

Він вистукує декілька ритмів, і поступово ускладнює їх. Також доцільно запропонувати дітям викласти ритмічні малюнки на картках.

Музичний керівник проводить гру «Вітерець і вітер».
Пропонує дітям декілька вправ на дихання.

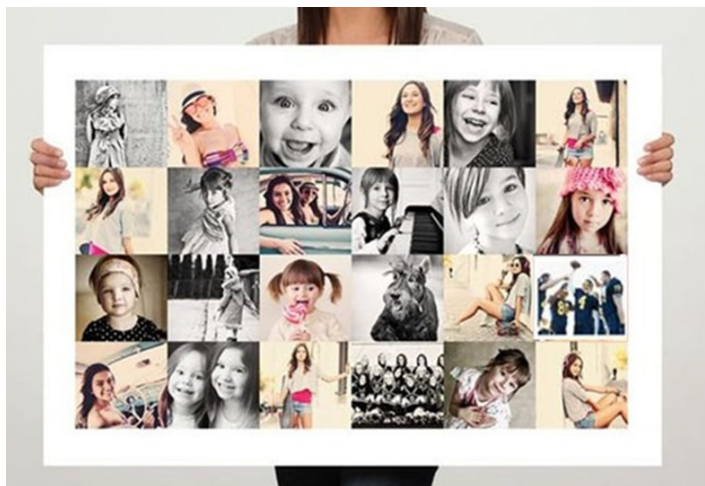
Наприкінці розваги музичний керівник запитує учасників, що їм найбільше запам'яталося та сподобалося в казці, яку музику вони хотіли б почути або в яку гру пограти ще раз.

Додаток Д

СПОСОБИ СТВОРЕННЯ КОЛАЖУ

Програма «ФотоКолаж». Існують спеціальні програми для створення колажів як смартфону, так і комп'ютера. Наприклад, ФотоКолаж. Завантажити її можна за допомогою пошукової системи.

Паперовий фото колаж. Якщо маєте бажання творчо підійти до процесу, то можуть з'явитися справжні шедеври. Навіть проста тематична добірка фотографій, скомпонованих на білому аркуші ватману, може стати чудовим результатом спільної роботи або навіть подарунком.

Паперовий фотоколаж

Колаж сірниковими коробками. Звичайна річ, як порожня сірникова коробка, стає гарним варіантом вихідного матеріалу в умілих руках.

Колаж сірниковими коробками

Такий варіант фотоколажу має багато плюсів:

Економічний. Зробити його можна із підручних матеріалів. Для декору підійдуть залишки різнокольорового паперу, листівки, залишки біжутерії, стрічок та тасьми.

Легко підібрати розмір рамки під будь-яку фотографію. Колаж краще виглядає, коли багато різнорозмірних фотокарток. Експериментуючи з фото та коробками, можна знайти ідеальний розмір.

Фотоколаж у вигляді пазлів. Колаж із фотографій просто виготовити у вигляді пазлів. Це оригінальний варіант виконання фотоколажу, оскільки його можна реально розбирати та збирати. А якщо зробити деталі однієї форми та розміру, то фотографії можна буде міняти місцями на власний розсуд.

Наукове видання

Л. Петухова, О. Анісімова

**ІНСТРУМЕНТАРІЙ ІНТЕРАКТИВНОЇ ВЗАЄМОДІЇ
ВИКЛАДАЧА ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ ТА
ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ**

Навчально-методичний посібник

Підписано до друку 15.12.2023 р. Формат 60x90/16.

Папір офсетний. Друк лазерний.

Гарнітура Times New Roman.

Ум. друк. арк. 12,09. Тираж 100 прим.

Видавець і виготовлювач

Херсонський державний університет.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ХС № 69 від 10 грудня 2010 р.

73000, Україна, м. Херсон, вул. Університетська, 27